

Totale dodental mogelijk boven de 10.000

Mexico-stad weer door zware beving getroffen

Door onze correspondent FERRY VERSTEEG MEXICO-STAD, 21 sept. — Mexico-stad is vanmorgen (Nederlandse tijd) opnieuw door een zware aardbeving getroffen met een kracht van 7,3 op de schaal van Richter. De verwoestende beving van donderdagmorgen had een kracht van 7,8. Verscheidene eerder beschadigde gebouwen stortten alsnog in en een hoofdstedelijk radiostation meldde dat drie of vier met slachtoffers volgepakte ziekenhuizen door de beving van vanmorgen zwaar zijn beschadigd. De metro en het vliegveld werden korte tijd gesloten maar gingen daarna weer open.

Direct na de tweede aardbeving sprak president Miguel de la Madrid de bevolking via radio en televisie toe. Hij zei dat de aardbeving vanmorgen op vele plaatsen tot paniek heeft geleid maar dat de gevolgen in vergelijking met de eerste beving vrij beperkt zijn gebleven. „Wij begraven onze doden,” aldus de president, „maar wij moeten nu vooral ook aan de levenden denken”.

Hoewel 15.000 reddingswerkers vandaag de uitputtingsslag op en in de ruines voortzetten, zitten bijna twee etmalen na de eerste aardbeving nog enkele duizenden mensen onder het puin. Honderden leven nog. Reddingswerkers klagen niet alleen over gebrek aan zwaar materieel om de slachtoffers te bevrijden, maar ook over tekort aan schoppen, houwelen en ventilatoren om lucht naar de beknelde te blazen.

Vanmorgen was in het platgedrukte gebouw van het ministerie van arbeid het geschreeuw van beknelde maar nog onbereikbare slachtoffers te horen. Hysterische geluiden kwamen ook uit een verwoest flatgebouw tegenover het Centro Medico, waarin zich nog honderd slachtoffers zouden bevinden. In het zwaar gehavende hospitaal Juarez, waar al 500 doden zijn geborgen, zitten ook nog enkele honderden mensen vast. In het instituut Conalep langs de centrale Avenida Juarez zaten donderdagmorgen 200 studenten toen het gebouw in elkaar klapte. Omstanders geloven dat er nog zeker dertig studenten levend onder het puin zitten. Maar zwaar materieel om het massieve puin uit elkaar te trekken is daar nog niet beschikbaar.

Bulldozers en hijskranen zijn wel ingezet bij een aantal ingestorte hotels in het stadscentrum zoals Regis, Romano, De Carlo, Montreal, Principado, Versalles en Continental. Daar zijn inmiddels enkele honderden doden geborgen. Naar men vreest ligt eenzelfde aantal slachtoffers nog dood of levend onder het puin. Een zegsman van het Mexicaanse Rode Kruis meldde te vrezen dat veel vaak gewonde beknelde, die al bijna twee dagen zonder voedsel drank of voldoende ventilatie zitten, niet meer levend zullen worden bevrijd.

Pag. 4: Vervolg/Ook economische ramp

Door een onzer redacteuren DEN HAAG, 21 sept. — „Bijzondere aandacht voor Nederlandse overwegingen” in het geval van inzet van kruisraketten vanaf de basis Woensdrecht zal zo in een eventueel Amerikaans-Nederlands plaatsingsverdrag worden opgenomen dat geen strijdigheid ontstaat met bestaande Navo-procedures of de betekenis van het Nederlands Navo-lidmaatschap.

Dit heeft premier Lubbers gisteren gezegd na een eerste discussieronde in de ministerraad over de verhouding tussen het plaatsingsverdrag en de geldende Navo-procedures, waarvan het kabinet niet wil afwijken. Over de hoofdlijnen van de tekst van het plaatsingsverdrag, die zoals eerder bericht al in mei tussen Den Haag en Washington in principe zijn overeengekomen, bestaat volgens de premier „al enige tijd” overeenstemming in het kabinet. Als minister Van den Broek (bui-

tenlandse zaken) eind volgende week terug is van een bezoek aan de VN-Assemblée wil het kabinet de laatste hand leggen aan een brief die kort daarop naar de Tweede Kamer gaat.

De minister-president beklemtone dat het kabinet niet uit is op een Nederlands vetorecht of op eenzijdige beperking van de geldende Navo-procedures aangaande het inzetten van (kern)wapens. „Dat is niet de bedoeling en dat kan ook niet, we zoeken niet naar een positie om te kunnen zeggen: daar doen we niet aan mee, de Navo is een internationale organisatie van landen die het eens willen worden over gemeenschappelijke doelstellingen, ieder land neemt daarbij zijn aandeel in de besluitvorming”, zei hij.

Pag. 3: Vervolg Pag. 7: Hoofdartikel

Door een onzer redacteuren DEN HAAG, 21 sept. — „Bijzondere aandacht voor Nederlandse overwegingen” in het geval van inzet van kruisraketten vanaf de basis Woensdrecht zal zo in een eventueel Amerikaans-Nederlands plaatsingsverdrag worden opgenomen dat geen strijdigheid ontstaat met bestaande Navo-procedures of de betekenis van het Nederlands Navo-lidmaatschap.

Dit heeft premier Lubbers gisteren gezegd na een eerste discussieronde in de ministerraad over de verhouding tussen het plaatsingsverdrag en de geldende Navo-procedures, waarvan het kabinet niet wil afwijken. Over de hoofdlijnen van de tekst van het plaatsingsverdrag, die zoals eerder bericht al in mei tussen Den Haag en Washington in principe zijn overeengekomen, bestaat volgens de premier „al enige tijd” overeenstemming in het kabinet. Als minister Van den Broek (bui-

Mexicaanse burgers helpen puin te verwijderen uit een door de aardbeving van donderdagochtend verwoest gebouw in de hoofdstad, waar naar men vreest nog mensen liggen begraven. (Foto AFP)

Kabinet vraagt invloed bij inzet van raketten

Door een onzer redacteuren DEN HAAG, 21 sept. — „Bijzondere aandacht voor Nederlandse overwegingen” in het geval van inzet van kruisraketten vanaf de basis Woensdrecht zal zo in een eventueel Amerikaans-Nederlands plaatsingsverdrag worden opgenomen dat geen strijdigheid ontstaat met bestaande Navo-procedures of de betekenis van het Nederlands Navo-lidmaatschap.

Dit heeft premier Lubbers gisteren gezegd na een eerste discussieronde in de ministerraad over de verhouding tussen het plaatsingsverdrag en de geldende Navo-procedures, waarvan het kabinet niet wil afwijken. Over de hoofdlijnen van de tekst van het plaatsingsverdrag, die zoals eerder bericht al in mei tussen Den Haag en Washington in principe zijn overeengekomen, bestaat volgens de premier „al enige tijd” overeenstemming in het kabinet. Als minister Van den Broek (bui-

tenlandse zaken) eind volgende week terug is van een bezoek aan de VN-Assemblée wil het kabinet de laatste hand leggen aan een brief die kort daarop naar de Tweede Kamer gaat.

De minister-president beklemtone dat het kabinet niet uit is op een Nederlands vetorecht of op eenzijdige beperking van de geldende Navo-procedures aangaande het inzetten van (kern)wapens. „Dat is niet de bedoeling en dat kan ook niet, we zoeken niet naar een positie om te kunnen zeggen: daar doen we niet aan mee, de Navo is een internationale organisatie van landen die het eens willen worden over gemeenschappelijke doelstellingen, ieder land neemt daarbij zijn aandeel in de besluitvorming”, zei hij.

Pag. 3: Vervolg Pag. 7: Hoofdartikel

vandaag 40 pagina's

- Strijd om beheer Limburgse plassen/ Rubriek Geestelijke stromingen: God en kerken van de troon gestoten. Pagina 2
De argumentatie tegen de plaatsing van kruisraketten doet vaak gaullistisch aan, vindt professor Couwenberg. Pagina 6
Gaet het in Zuid-Afrika om een veldslag tussen Oost en West? Een antwoord uit Amerika. Pagina 7
Het Willem Breuker Kollektief is voor een tournee vertrokken naar de VS, waar de Amerikaanse organisator van de Nederlandse jazzgroep een succesvolle en goed betaalde attractie wil maken. Pagina 8

ZATERDAGS BLJVOEGSEL

- Tunesië — de teruggang: Gaddafi en de intriges rondom de failliete boedel van Bourguiba
Patriciaal in zakformaat: de doopceel van 1613 voornamelijk met achternamen
Het verschijnsel godsdienst: de reactie — en dan discussie gesloten
De stroomversnelling van minister Smit-Kroes: „De partij beslist uiteindelijk over mijn plaats”.

EXCLUSIEF WONEN

zie pagina 12

Of mag ik het nog beleven dat vooraanstaande natuurwetenschappers in de NRC het Ptolemeïsch stelsel te lijf gaan?

(Evert Peet in NRC Handelsblad)

Wie graag weet hoe de meningen verdeeld zijn doet er goed aan deze bon in te vullen. Dan ontvangt u elke dag NRC Handelsblad. Bezorg mij NRC Handelsblad twee weken gratis. Aansluitend neem ik:
een kwartaalabonnement à f 81,25.
een jaarabonnement à f 303,-.
Ik betaal nadat ik bericht van u heb ontvangen.
Naam:
Adres:
Postcode: Plaats:
Telefoonnr: (voor controle op de bezorging)
Bon in open envelop zonder postzegel naar NRC Handelsblad, Antwoordnummer 1168, 3000 VB Rotterdam. Of bel 010-146666 (tot 20.30 uur).

NRC HANDELSBLAD

Pag. 8: Vervolg

Staatssecretaris verwacht 4000 Aidspatiënten in 1990

Door een onzer redacteuren DEN HAAG, 21 sept. — In tegenstelling tot eerdere verwachtingen zal het aantal patiënten dat met de dodelijke ziekte Aids (verworven afweerstoornis) is besmet in 1990 niet zijn gestegen tot 150.000, maar „met alle voorzichtigheid” tot 4000.

Dit cijfer staat in de Aids-nota van staatssecretaris van der Reijden (volksgezondheid) die gisteren in het kabinet is besproken en

vervolgens aan de Tweede Kamer wordt gezonden. Aids wordt in de nota een „ernstige infectieziekte van epidemische omvang” genoemd, „waarop de geneeskunde nog geen antwoord heeft”.

Achter Op grond van het gegeven dat de Nederlandse ontwikkeling drie jaar achterloopt op die in de Verenigde Staten, neemt men thans aan dat het huidige aantal van 66 geregistreerde Aids-patiënten eind 1985 is opgelopen tot 150, maar dat de zogenaamde cumulatiefactor, die voor 1985 geschat is op 3,5, na dat jaar terugloopt. Daardoor komen de geschatte aantallen voor 1990 veel lager uit dan aanvankelijk is gevreesd.

In 1981 is de eerste Nederlandse Aids-patiënt gerapporteerd, nadat de ziekte zich in 1977 en mogelijk in 1976 al had gemanifesteerd in Zaïre en andere Afrikaanse landen.

Van de 66 geregistreerde Nederlandse patiënten zijn er inmiddels 38 overleden. Van de geregistreerde patiënten is bekend dat vijf besmet zijn via bloedtransfusie en dat in één geval sprake is van besmetting via heteroseksueel contact. Van 60 patiënten staat vast dat zij tot de risicogroep van homofiele mannen behoren. De

nota noemt homoseksuele mannen met veel wisselende seksuele contacten als belangrijkste risicogroep, maar waarschuwt dat rekening moet worden gehouden met andere risicogroepen als intravenieuze druggebruikers, hemofiele patiënten en met seksuele partners van de leden van deze groepen. De overdracht van het virus gebeurt voornamelijk via bloed en sperma.

Preventie Van de Aids-patiënten sterft 86 procent binnen drie jaar, aldus de nota. Alle aandacht moet daarom worden gericht op het voorkomen van het aantal besmettingen, dat honderd keer groter is dan het aantal patiënten.

Hoewel in de begroting 1986 geen extra fondsen beschikbaar zijn gesteld ter bestrijding van de ziekte, houdt het kabinet rekening met hoge kosten voor psychosociale en maatschappelijke opvang en begeleiding van mensen met Aids of degenen die de dreiging van de ziekte ervaren.

Dieren. De politie heeft gistermiddag bij een man uit Eindhoven 54 dode beschermde dieren gevonden. Het merendeel was al opgezet, de rest lag nog in de diepvries.

TE KOOP 3 kamer premie A appartementen Schouwburgplein Rotterdam Koopprijs vanaf f. 122.100,- v.o.n. Maandlasten vanaf f. 450,-
TE KOOP 3 kamer premie A appartementen Meijersplein/Schiebroek Rotterdam Koopprijs vanaf f. 130.000,- v.o.n. incl. eigen grond. Maandlasten vanaf f. 350,-
TE KOOP Schiebroek Zuid premie B eengezinswoningen Koopprijs vanaf f. 159.500,- v.o.n. eigen grond. LISMAN BOUW & VASTGOED Tel.: 010-149636/132260

Franse oppositie: zaak-Greenpeace niet afgesloten met ontslag Hernu

Door onze redacteur FRITS SCHALING PARIJS, 21 sept. — De Franse oppositie heeft zich gisteren in heftige termen gekeerd tegen de mogelijkheid dat met de ontslagen van minister van defensie Charles Hernu en geheime-dienstchef Pierre Lacoste de affaire-Greenpeace zou zijn afgesloten.

In de plaats van Hernu heeft premier Fabius gisteren de 43 jaar oude Paul Quilès benoemd, die tot nog toe minister van huisvesting, toerisme en transport was. Quilès, een zeer energieke maar wegens zijn onbuigzaamheid niet erg geliefde figuur — „pur et dur”, werd hij gisteren genoemd — geldt als een oude getrouwe van Mitterrand.

Voor de vervanging van admiraal Lacoste is nog geen naam genoemd. Lacoste's ontslag was onvermijdelijk geworden, zo bleek uit de brief die Fabius gisteren aan Mitterrand schreef, nadat hij Hernu had laten weten niets meer te kunnen antwoorden dan hij had gedaan tegenover Bernard Tricot, de gaullistische staatsraad die vorige maand een officieel onderzoek naar de achtergrond van de aanslag op de Rainbow Warrior heeft ingeleid.

„De president van de republiek staat nog steeds onder verdenking te hebben gelogen”, zo zei gisteren François d'Aubert van de liberale UDF voor de Franse televisie. „De waarheid weten we nog steeds niet.”

Hernu moet nu de rekening betalen, maar de politieke verantwoordelijkheid voor de aanslag op het Greenpeace-schip Rainbow Warrior, op 10 juli in de haven van het Nieuw-Zeelandse Auckland en voor pogingen de ware toedracht daarvan te verhullen ligt bij de premier en de president, zo menen ook andere UDF-politici. De premier is volgens de Franse grondwet immers verantwoordelijk voor de nationale defensie terwijl Mitterrand als president het hoofd van de strijdkrachten is.

Pag. 5: Vervolg/Frans pers triomfeert

De Waart weg bij opera: „Minkukels regeren”

Door onze redacteur KASPER JANSEN AMSTERDAM, 21 sept. — Drie dagen nadat hij als de nieuwe muzikale directeur van de Nederlandse Opera Stichting zijn eerste operaproductie dirigeerde, heeft Edo de Waart gisteren zijn ontslag per 1 juli volgend jaar aangekondigd. Hij had een contract voor drie jaar. Het bestuur en de directie van de Nederlandse Opera Stichting zeggen door het verzoek om ontslag in hoge mate verrast te zijn. Maar ondanks de nu ontstane moeilijke situatie is het toch ingewilligd, aldus een gezamenlijke verklaring. De Waart zal dit seizoen nog vier opera's dirigeren. Maar voor de openingsavond van het nieuwe Amsterdams Muziektheater op 23 september volgend jaar en voor een flink aantal andere voorstellingen

moet de Opera Stichting onmiddellijk op zoek naar andere dirigenten. De Waart geeft in de verklaring als reden voor zijn vertrek op dat hij twee maanden geleden ook werd benoemd tot dirigent van het Symfonie-orkest van Minnesota. Hij dacht de functies in Amsterdam en Minneapolis te kunnen combineren, maar is nu tot de conclusie gekomen dat dat niet mogelijk is.

Gisteravond, na de tweede uitvoering in de Amsterdamsche Schouwburg van de dubbelproductie Il Prigioniero / Der Zwerg, waarmee het operaseizoen wordt geopend, zei een hevig teleurgestelde De Waart echter dat zijn ontslagneming een gevolg is van de wijze waarop het Nederlands Philharmonisch Orkest, dat onder andere als taak heeft de beste operavorstellingen te be-

geleiden, is tot stand gekomen en functioneert. Afbraak Dat orkest, een fusie tussen het Amsterdams Philharmonisch Orkest, het Utrechts Symfonie Orkest en het Nederlands Kamerorkest, heeft een zelfstandige positie ten opzichte van de Nederlandse Opera Stichting en moet de komende jaren nog inkrimpen tot 140 musici. „Eerst nog vier jaar afbraak en dan nog eens een paar jaar opbouwen, dat doe ik niet meer. Met dit gereedschap kan ik niet werken. In mijn contract stond niet: als ik geen goed orkest krijg, doe ik het niet. Die les heb ik nu geleerd.”

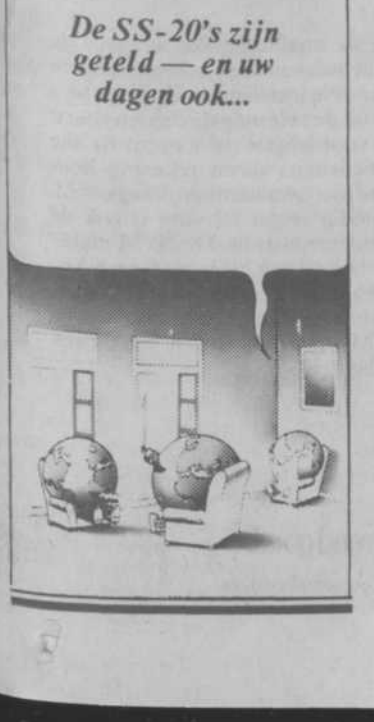
Maar voor een opvolger ziet De Waart toch nog wel ruimte: „Als ik 25 was, dan gooid ik me misschien er met enorm enthousias-

me in. Iedereen heeft 'gedacht: 'Edo doet het wel.' Maar Edo doet het niet. Echt niet. Hij wil wel eens met zijn vrouw over het strand lopen. Nu ik 44 ben en jaren in Rotterdam en San Francisco orkesten heb opgebouwd en tot een eenheid gesmeed, kan ik niet nog eens van de grond af beginnen. Ik heb in San Francisco een fantastische Ring des Nibelungen gedirigeerd. Ik wil geen stap terug doen en dag in dag uit leraar worden en blijven. Jij wilt nu toch ook geen stadsverslaggever meer in Drenthe worden?”

Edo de Waart ziet zijn vertrek bij de Nederlandse Opera Stichting, het vertrek van Bernard Haitink bij het Concertgebouw Orkest en de activiteiten van Hans Vonk als chef-dirigent bij de opera in Dresden als een teken aan de wand dat het niet goed gaat met het Nederlandse muzikleven.

„Dit is geen land waar men als één man achter een idee gaat staan en iemand een mandaat geeft. Ik ben musicus, ik ben emotioneel, ik doe veel met mijn hart en niet met mijn hersens. Maar ik ben niet iemand die er een puinhoop van maakt. Dit was de kans geweest om iets moois op te bouwen. Ik had dat heel graag gewild. Ik ben Amsterdamer, hier hoor ik thuis. Maar de minkukels regeren hier, als je je kop boven het grasveld uitsteekt, wordt die er afgemaaid. Waarom kunnen we hier nooit eens trots wezen op iets goeds? Cruïff, de fantastische voetballer, mag hier geen trainer worden omdat hij een papertje niet heeft. Dan laat je je als land wel in de kaart kijken. Als ik me er niet zo bij betrokken zou voelen, zou ik me niet zo opwinden.”

Pag. 8: Vervolg

Investing 214 miljoen Vervroegde aanleg van wegen Noorden

DEN HAAG, 21 sept. — Het kabinet en de noordelijke provinciale besturen hebben gisteren afspraken gemaakt over het eerder uitvoeren van een aantal voorzieningen voor het wegverkeer in het noorden van het land.

Dit besluit houdt in dat de komende jaren in Groningen, Friesland en Drenthe 214 miljoen gulden wordt geïnvesteerd. Het leeuwendeel daarvan — 199,8 miljoen — wordt opgebracht door de ministeries van Verkeer en Waterstaat en Economische Zaken en de rest door de betrokken provincies en gemeenten.

Dit is gisteravond bekend gemaakt na overleg van een delegatie van het kabinet en de commissarissen der koningin en enkele gedeputeerden van de drie noordelijke provincies. De kabinetsdelegatie stond onder leiding van minister Van Aardenne.

In het overleg tussen kabinet en de Bestuurscommissie Noorden des Lands is nog geen overeenstemming bereikt over het Integraal Structuurplan Noorden des Lands (ISP) voor de komende periode, maar er is wel een aantal concrete afspraken gemaakt, aldus een woordvoerder van Economische Zaken.

Niet alleen is overeenstemming bereikt over de versnelde aanleg van een aantal voorzieningen van het wegverkeer, maar ook over programma's ten behoeve van agrarische structuurversterking, recreatie en toerisme en landschapsonderhoud, waarmee jaarlijks 15 miljoen gulden is gemoeid. Over een aantal concrete projecten moet nog overleg worden omdat nog nadere studie nodig. Medio november vindt er weer beraad plaats.

De Friese commissaris van de koningin Wiegels zei na afloop van de besprekingen tevreden te zijn. „Door de realisatie van dit afsprakenpakket lijkt een aanzienlijke aanzet tot stand te worden gebracht voor de verdere versterking van de vestigingsplaatsfactoren in Friesland”, aldus Wiegels.

Volgens hem wordt het nadeel van de perifere ligging van zijn provincie door de aanleg van de wegen wat verminderd. (ANP)

De Maasplassen aan weerszijden van de rivier, ter hoogte van Roermond. (Foto Dré de Man)

Veel kritiek op privatisering van watersportgebied Strijd om beheer Limburgse plassen

Door onze correspondent
GEERT-JAN DRIESSEN

MAASTRICHT, 21 sept. — „Het zou volstrekt ondenkbaar zijn dat het Veerse Meer, de Loosdrechtse Plassen of het Snekermeer plotsklaps zouden worden verkocht aan één particuliere onderneming. In Limburg kan dat wel. Vraag me niet waarom maar daar kan het”. Secretaris F. Jibben van de afdeling toeristische watersport van het Koninklijk Nederlands Watersport Verbond (KNWV) schaarde zich met deze uitspraak in de rij der tegenstanders van privatisering van de Middenlimburgse Maasplassen zoals die wordt bijgehouden door gedeputeerde staten van Limburg. Inmiddels zijn de politieke kaarten geschud en is het nagenoeg zeker dat het provinciaal bestuur op 26 september akkoord gaat met de verkoop van 2000 hectare water en 1000 hectare bijbehorende grond aan de daartoe opgerichte N.V. Aqua Terra uit Maastricht.

De inhoud van het koopcontract wordt bepaald niet toegelicht door de 14 betrokken grintgemeenten, de 20 watersportverenigingen, ongeveer 30 ondernemers die zijn betrokken bij de waterrecreatie en de boeren rond de plassen. Hun belangorganisaties hebben zich de laatste tijd fel verzet tegen de op handen zijnde privatisering.

In Limburg wordt druk gespeleerd waarom op de valreep Aqua Terra, en niet andere genteresseerden die ook goede papieren hadden, uiteindelijk voor 6,5 miljoen gulden grootgrond- en waterbezitter mag worden. Daarbij raakt onder meer het commissariaat bij de Westland-Utrecht Hypotheekbank van gouverneur J. Kremers in opspraak. Twee jaar geleden werd op het adres van de Westland-Utrecht Hypotheekbank in Maastricht tevens het Bureau voor Integrale Projectontwikkeling Wyckerveste B.V. opgericht. Het bureau is volgens de registers van de Kamer van Koophandel eigendom van directeur J.M. Thomas en volgens een opgave van de provincie onder meer betrokken bij de realisatie van 3500 woningen die zijn verdeeld over diverse bestemmingsplannen in Limburg. De Wyckervestegroep gaat het dagelijkse overallmanagement van Aqua Terra voeren en de contacten onderhouden met de provincie, de gemeenten en andere organen.

Geruchten Het projectontwikkelingsbureau Wyckerveste stelt zich tevens ten doel sociale uitkeringen te verstrekken aan (ex)medewerkers. Ongetwijfeld een van de redenen waarom het gonst van de geruchten dat de verantwoordelijke gedeputeerde voor de verkoop van de Maasplassen, Th. Verhagen, niet alleen op bestuurlijke wijze is betrokken bij Aqua Terra. In deze NV participeren behalve Wyckerveste ook de Engelse zakenman J. Haverhals die de financiering voor zijn rekening neemt en H. Baggen B.V. uit Maastricht.

Indien Verhagen een bijbaantje zou vervullen, had de CDA-gedeputeerde dit echter moeten melden bij een speciale toetsingscommissie van de CDA, afdeling Limburg. Deze commissie die de toelaatbaarheid van bijbanen moet beoordelen, is in het leven geroepen naar aanleiding van de zogeheten SBDI-affaire. Deze met overheidszaken werkende ideële woonstichting uit Sittard was gebonden aan het eveneens in Sittard gevestigde makelaarskantoor Drs. Ruijters. Verhagen, die vroeger werkzaam was bij Drs. Ruijters, raakte daarbij in opspraak (evenals enkele andere Limburgse CDA-kopstukken) omdat de gedeputeerde tevens een betaalde

adviseursfunctie bekleedde bij de SBDI. Ook kwam hij in een negatief daglicht te staan door de affaire-Hoefnagels.

Projectontwikkelingsbureau Hoefnagels uit Heerlen had opdracht gekregen de verkoop van de Maasplassen voor te bereiden en te trachten tevens op als makelaar. Hoefnagels, die wegens zijn bemiddelingsfunctie over de nodige achtergrondinformatie beschikte, bleek echter zichzelf aan te prijzen als aspirant-koper en trof daartoe de nodige voorbereidingen. Verhagen die hiervan op de hoogte was, wist dit alles lange tijd te verzwijgen voor provinciale staten van Limburg die, toen de affaire aan het licht kwam, niet akkoord gingen met deze ongewenste belangenverstrengeling van Hoefnagels. Verhagen wist geen commentaar te geven.

Toen E. Masson nog directeur beleggingen was bij het ABP was er sprake dat dit pensioenfonds de Maasplassen zou opkopen. Nadien meldde zich meer gegadigden waaronder de gezamenlijke grintproducenten. Op de valreep verzocht het college van gedeputeerde staten bij de grintproducenten een verstrengeling van belangen welke later constatering overigens de nodige frustraties bij deze aspirantkoper heeft opgeleverd. Op dat moment kwam Aqua Terra in beeld waarmee, naar het zich laat aanzien, snel zaken wordt gedaan.

Dit geheel tegen de wil van onder meer de 14 betrokken grintgemeenten die zijn verenigd in het stadsgewest Roermond. Zij vrezen alle grip te verliezen op in totaal 20 procent van hun grondgebied. De gemeenten voelen zich dubbel gepakt. Allereerst omdat ze in het verleden zijn geconfronteerd met grootschalige grintwinning waarop niets dan zat te wachten. Vervolgens worden de watersplassen en bijbehorende gebieden die om niet aan de provincie zijn

overgedragen, door de provincie geprivatiseerd. Volgens burgemeester L. Douven van de grintgemeenten Linne en Wessem die namens het stadsgewest optreedt als woordvoerder, is hier sprake van een „onvoorwaardelijke, ongelauwdeerde overdracht. Een transactie van deze aard doet je toch niet zo”.

De grintplassen en bijbehorende gronden bestaan niet alleen uit exploitabele delen zoals campings, jachthavens en dagstranden maar ook uit onrendabele oevers en natuurgebieden. Douven: „Aqua Terra heeft helemaal geen harde juridische verplichtingen opgelegd gekregen die betrekking hebben op bijvoorbeeld het onderhoud. Wij vrezen bovendien alle grip te verliezen op de toeristische ontwikkeling van het gebied en wie kan ons garanderen dat straks ook de plaatselijke bevolking nog betaalbaar kan recreëren langs de Maasplassen. Ook het bestaan van de verenigingen en het voortbestaan van de watersportexploitanten is in het koopcontract zeer vaag geregeld en dat terwijl de provincie toch niet door het stof hoeft te gaan om met Aqua Terra tot overeenstemming te komen. De verkoopprijs van 6,5 miljoen gulden is gebaseerd op de boekwaarde van enkele opstallen en op de goodwill. De waarde van tenminste 400 hectare tot het gebied behorende landbouwgrond, waar toch snel 10 miljoen gulden voor mag worden ingevuld, is helemaal niet meeberekend. Over drie jaar mag Aqua Terra alles verkopen voor de reële prijs. Dan kunnen bovendien alle waarborgen in het concept-koopcontract — hoe mager die ook zijn — vervallen”, aldus Douven. „Dit is voor de nieuwe eigenaar zonder meer een lucratieve handel waarbij de provincie toch wel zwaardere voorwaarden had mogen stellen”.

ONDER DE KEIZERSKROON Pianofestijn Nierstichting

Er is een nijpend gebrek aan collectanten, constateert mevrouw M. Stoltz die als bestuurslid actief is voor de Nierstichting, afdeling agglomeratie Amsterdam. „Een fijn iets om bezig mee te zijn, die Nierstichting”, vindt ze. Maar die collectanten? Oudere dames voelen er om voor de hand liggende redenen niet zo veel meer voor om met de collectebus over straat te gaan. En er zijn te weinig jonge mensen, die zich tot dit werk geïnteresseerd voelen. Dat weerhoudt de Nierstichting in de agglomeratie Amsterdam toch niet om mee te doen aan de collectetweek in de vierde week van september. Met als klap op de vuurpijl een pianofestijn in de Westkerk op zondagmiddag 29 september 15 uur met Pim Jacobs, Rita Reys en Louis van Dijk. Achterop het blad Dia, een uitgave van de Nierstichting Nederland, staat het aangekondigd. Mevrouw Stoltz wijst het ons met een zekere voldoening: zij heeft gebruik mogen maken van de slagzin Amsterdam heeft 't, voor deze gelegenheid aangevuld met „De nierstichting beleëft 't”. Dat blad Dia '85 nr. 2 maakt met trots melding van de ingebruikneming van de eerste niersteenverzuiver in het Dijkzigtziekenhuis te Rotterdam — een kostbaar apparaat dat door de Nierstichting werd gefinancierd. Bij de officiële ingebruikneming werd ook gewezen op de noodzaak tot collecteren door de stichting. Met de opbrengst wordt niet alleen wetenschappelijk onderzoek bekostigd maar ook worden de dialysemogelijkheden vergroot de mogelijkheden van niertransplantatie uitgebreid o.a. de sociaal-maatschappelijke begeleiding van de chronische nierpatiënten en het gezin bevorderd. Er zijn thans ruim 2000 chronische nierpatiënten geheel afhankelijk van een dialysebehandeling, vooral met behulp van een kunstnier. De naam Dia voor het blad van de Nierstichting moet niet worden verward met het blad van de Diabetes Vereniging Nederland: dat heet namelijk Diabo en viert juist de 40ste verjaardag met een 108 bladzijden groot nummer in een oplage van 60.000 exemplaren. Om terug te keren naar de Westkerk — men behoeft niet bang te zijn voor een lekkend dak: de nieuw leien zijn nu vrijwel alle aangebracht. Trouwens de kerk krijgt geregeld bezoek — tijdens de zondagse diensten maar ook bij bijzondere gelegenheden als tijdens de Sail-kerkdienst op 4 augustus toen daar ds. N. M. A. ter Linden en hoofdvoltoelmaoener J. T. M. van Baardwijk voorgingen. Mevr. Stoltz verwacht ook veel bezoek tijdens het „pianofestijn” op 29 september. Kaarten zijn o.a. te krijgen Valeriusstraat 174, bij het Uitbuuro en bij het VVV Theater besprekbureau.

Protest tegen behandeling slachtoffer verkrachting

DEN HAAG, 21 sept. — Stichtingen tegen seksueel geweld zijn verbijsterd over de uitspraak van de Amsterdamse strafrechter mr P.L. Michels, afgelopen dinsdag, dat een vrouw die aangifte had gedaan van verkrachting door haar therapeut, psychiatrisch moet worden onderzocht. Van verkrachting wordt zelden valse aangifte gedaan en seksueel contact is bovendien niet met een

psychotherapeutische behandeling te verenigen, aldus de stichtingen. Ook woordvoerder R. Banke van het Nederlands Instituut van Psychologen stelt onomwonden dat seks in therapie niet thuis hoort. Hij noemt het zeer kwalijk als het een tendens zou worden dat slachtoffers van verkrachting psychiatrisch worden onderzocht om na te gaan of zij deze verkrachting „vrijwillig” ondergingen.

Onderzoekers hebben, volgens de stichtingen Tegen seksueel geweld Utrecht, Tegen haar Wil uit Amsterdam en Groningen, uitgezonden dat dergelijk contact zelfs schadelijk is voor de cliënten. Ook Banke stelt zich op dit standpunt.

De betrokken therapeut, de 47-jarige A.K., heeft bekend seksueel verkeer met de vrouw te hebben gehad. Hij voelde zich echter niet schuldig omdat de vrouw vrijwillig zou hebben meegewerkt. In het kader van de therapie was het volgens hem nodig. K. is bezig met het schrijven van een boek over heksen en volgens zijn advocaat mr V. Kraal hield hij „sessies” — door K. confrontaties genoemd — waaruit hij inspiratie op deed.

Strafrechter Michels wil uit het onderzoek te weten komen in hoeverre de vrouw haar wil kon bepalen toen het voorval zich afspeelde. (ANP)

Staatsloterij. De Nederlandse Staatsloterij viert in oktober de 75ste staatsloterij met een extra vierde trekking met zes miljoen gulden aan extra prijzen.

Handen door chirurgen weer vastgezet

GRONINGEN, 21 sept. — Vier chirurgen van het academisch ziekenhuis hebben woensdag in Groningen tijdens een 14 uur durende operatie de handen van een patiënt afkomstig uit Drenthe weer aan diens polsen gezet. De 40-jarige patiënt was tijdens het roeien van de aardappelen met zijn handen in de aardappelrooimachine terechtgekomen, waarbij zijn handen vrijwel werden afgerukt. Een woordvoerder van het ziekenhuis deelde dit gisteren mee.

De operatie lijkt geslaagd omdat de handen goed zijn doorbloed. Maar of de patiënt zijn handen ooit weer kan gebruiken en in welke mate is nu nog niet te zeggen, aldus de woordvoerder.

In Groningen worden regelmatig dit soort operaties uitgevoerd, maar dit was de eerste keer dat er twee handen werden aangezet. (ANP)

God en kerk van de troon gestoten

GEESTELIJKE STROMINGEN

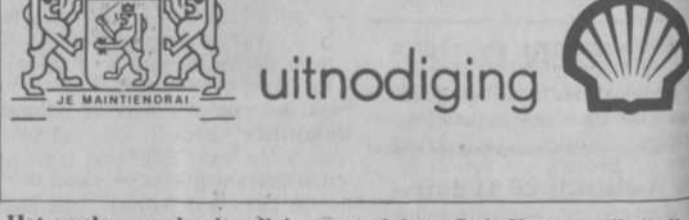
Door Frits Groeneveld

Immanuel Kant. Reproductie van een miniatuur van G. Doepler, geschilderd in 1791.

Kant, die de individuele mens voor mondig verklaarde. Sinds het eind van de achttiende eeuw voltrok het secularisatieproces in de Westerse wereld zich in de zin van ontmythologisering en ontmaskering van de traditionele religie, waardoor de kerk van het publieke terrein naar de individuele sfeer van de huiskamer en het gezinsleven werd teruggedrongen.

Je shelltiendrai

Door een onzer redacteurs DEN HAAG, 21 sept. — Een unieke vorm van samenwerking noemt een woordvoerder van het ministerie van Verkeer en Waterstaat het. Met een gezamenlijk ontvangst zullen op 10 oktober a.s. minister Smit-Kroes en ir. H. de Ruiter van de koninklijke Shell het kolossale verkeersknooppunt bij Ypenburg op de A4 en een kantorencentrum in Rijswijk officieel in gebruik stellen.

De uitnodiging voor de plechtigheid siert dan ook zowel het wapen van ons koninkrijk als de bekende schelp. Het kantorencentrum is gebouwd met geld van het Shell Pensioenfonds. Ir. de Ruiter is voorzitter van de raad van bestuur van dit fonds.

Wie nu het initiatief heeft genomen om er een gezamenlijk openingsfeest van te maken is noch door Shell, noch door Verkeer en Waterstaat te achterhalen. Een Shell-woordvoerder: „Dat kantorencentrum vormt

naar onze mening net als de nieuwe weg die van het verkeersknooppunt naar Rijswijk loopt het symbool van de ontsluiting van de Plaspoelster. Vandaar dat we het een goed idee vinden om het zo te doen”.

De éne hypotheek is de andere niet. De NVM-makelaar geeft u een objectief advies.

Het zoeken en vinden van een huis is vaak lastig genoeg. Het uitzoeken van de meest gunstige hypotheek komt daar dan meestal nog eens bij. Dan is het goed om te weten dat de NVM-makelaar ook deskundig is in hypotheek. En dat hij u graag en geheel vrijblijvend van advies dient. Zonder dat u dat iets kost. De NVM-makelaar rekent u voor hoeveel hypotheek verantwoord is bij uw inkomen. Hij adviseert u aan de hand van het Stappen-plan voor u hypotheek het best voor u is. Hij heeft immers als onafhankelijke adviseur de aanbiedingen in huis van alle banken en andere financiële instellingen. Zo helpt hij u om uit de vele mogelijkheden voor u de voordeligste te kiezen. In alle objectiviteit, alleen rekening houdend met uw situatie en draagkracht. Zonodig regelt hij voor u ook de gemeentegarantie. De NVM-makelaar helpt u ook graag met een hypotheek, als u een huis koopt zonder zijn bemiddeling. Let daarom op zijn NVM-vignet als u een hypotheek nodig hebt.

NVM-makelaars: deskundig in onroerend goed. Ook voor verkoop, huur en verhuur, taxatie, aankoop en verzekeringen.

Leveringen aan Iran Dagvaarding Signaal voor wapenexport

Door onze correspondent JOOP MEIJNEN

ALMELO, 21 sept. — De directie van Philips-dochter Signaal Apparaten (HSA) BV in Hengelo staat maandag 14 oktober voor de rechtbank terecht op verdenking van verboden wapenexport naar Iran.

HSA zou het wapenembargo voor Iran geldig hebben gehouden door vervalsing van facturen. Reserve-onderdelen voor vuurleidingsystemen op raketbomen zouden door HSA op papier zijn geleverd aan de Nigeriaanse marine, maar in werkelijkheid via een Brits bedrijf zijn verkocht aan de Iraanse marine.

Formeel zijn een lid van de HSA-directie als persoon en de besloten vennootschap als bedrijf in staat van beschuldiging gesteld. De dagvaarding vermeldt alleen valsheid in geschrifte en geen economisch delict (uitvoer van zogenoemde strategische goederen zonder vereiste exportvergunning). Volgens officier van justitie mevrouw W. Sorgdrager is bewust voor deze aanpak gekozen, omdat er anders tijdrovend onderzoek nodig zou zijn naar de aard van de geleverde goederen. Het risico zou dan bestaan dat de strafzaak zou veranderen in een eendelige discussie over de vraag wat nu wel en wat niet onder „strategische goederen” moet worden verstaan.

De verdenking van illegale leveringen door HSA aan Iran rees vorig jaar juni toen de Britse douane een zending reserve-onderdelen voor vuurleidingsystemen onderschepte. In september vorig jaar werd op last van Justitie bij HSA in Hengelo een deel van de administratie in beslag genomen. HSA heeft geprobeerd strafrechtelijke vervolging te voorkomen door een financiële regeling met Justitie te treffen. Volgens mevrouw Sorgdrager achtte het Openbaar Ministerie zo'n schikking echter niet opportuun, omdat het in ons land gebruikelijk is dit soort zaken door de rechter te laten beoordelen.

HSA is voor 99 procent in handen van Philips en voor 1 procent eigendom van de Nederlandse staat. Het bedrijf is de grootste producent van militaire apparatuur in Nederland. Er werken ruim 5500 mensen.

Ministerie weigert krant inzage in BVD-dossier

HAARLEM, 21 sept. — Het Haarlems Dagblad mag een dossier van de Binnenlandse Veiligheids Dienst (BVD) over „King Kong”, die algemeen wordt gezien als de verrader van de Slag om Arnhem in 1944, niet inkijken. Het ministerie van binnenlandse zaken heeft de krant laten weten niet op het verzoek in te kunnen gaan om redenen van staatsveiligheid. Het Haarlems Dagblad wil nu bij de Raad van State in beroep gaan.

De krant deed een verzoek om het BVD-dossier te mogen inzien om de zaak-King Kong te kunnen ophelderen. Volgens het Haarlems Dagblad bestaan er nog veel onzekerheden over de activiteiten van King Kong tijdens de oorlogsjaren. Die mening wordt onder meer gebaseerd op een interview met het Haarlemse VVD-gemeenteraadslid mevrouw B. Thöne-Siemens, die korte tijd met King Kong heeft samengewerkt toen zij in het verzet zat. Zo wordt er bijvoorbeeld aan getwijfeld dat de verrader in 1946 zelfmoord heeft gepleegd in de gevangenis, zoals de officiële lezing luidt. In plaats daarvan zou de man met behulp van een buitenlandse inlichtingendienst naar Argentinië zijn gevlucht.

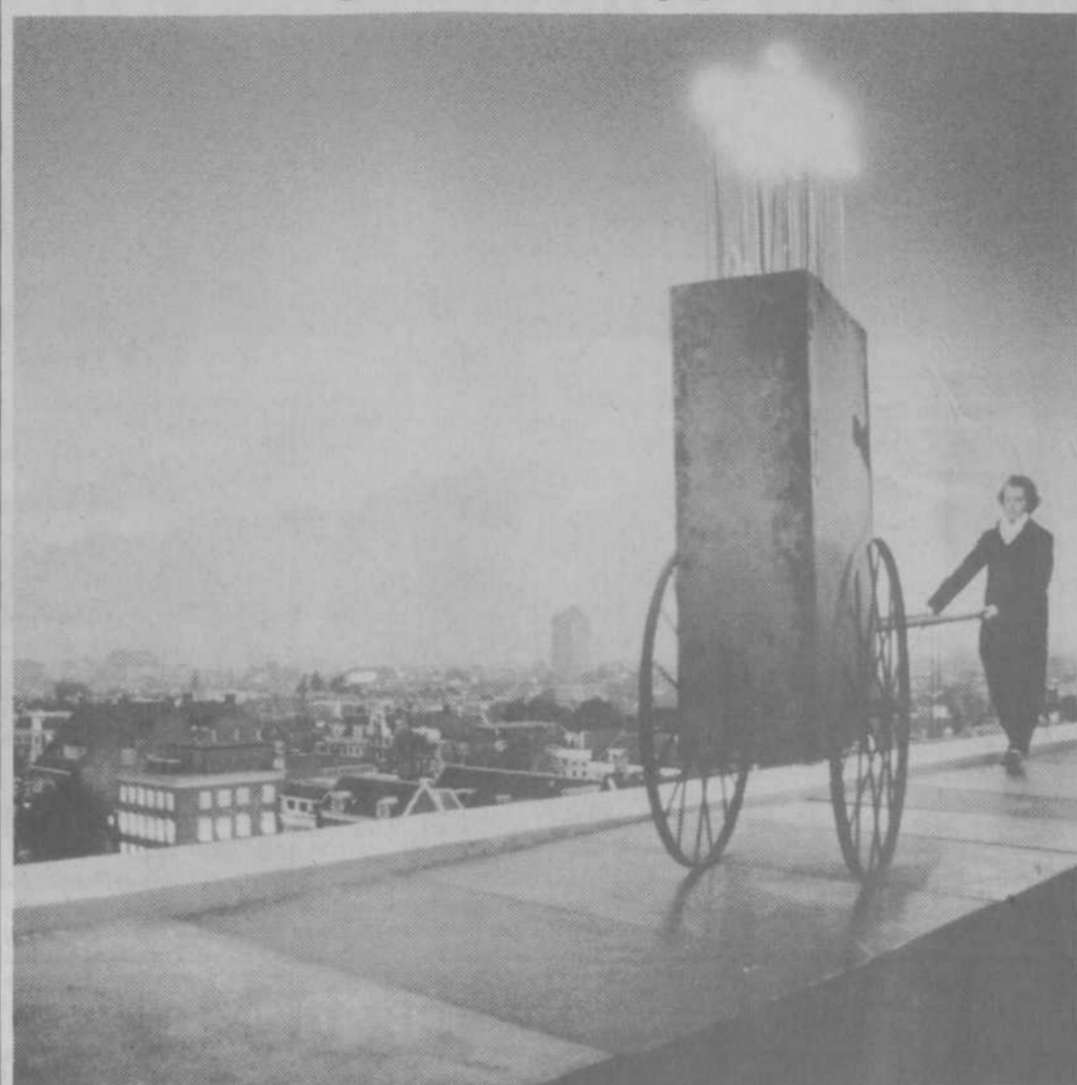
Het ministerie van binnenlandse zaken zegt het BVD-dossier over King Kong niet ter inzage te kunnen geven, omdat daarmee de privacy van betrokken personen of hun nabestaanden in het geding zou kunnen komen. Ook zou de relatie met andere staten gevaar kunnen lopen, aldus het ministerie (ANP)

Enquête: 3,5 mln kiezers tekenen petitionnement

Door onze redacteurs

ROTTERDAM, 21 sept. — Het volkspetitionnement tegen de kernbepanning en de plaatsing van kruisraketten in Nederland zal uiteindelijk door 3,5 miljoen Nederlanders van 18 jaar en ouder getekend worden. Tot die conclusie komt het Instituut voor telefonisch marktonderzoek in Amsterdam op grond van een enquête onder circa vijfhonderd kiesgerechtigde Nederlanders. Van de 3,5 miljoen onderteke-

Wandeling met machine op grote hoogte

Gisteravond „liep” de performance-kunstenaar Michel Huisman het tweede deel van zijn project „Wandeling met machine, tegen schemering, doch op grote hoogte”, op het dak van het Carlton hotel in Amsterdam. Deel 3 van het project, „Wandeling van machine en muzikanten” heeft zondagmiddag plaats in theater De IJsbreker in de hoofdstad. Uit de dertig verticale pijpjes op de rijdende kist komen gasvlammen. Daaronder openen negen houten vissekoppen, reikhalzend naar de vlammen, hun bekken. (Foto NRC Handelsblad / Leo van Velzen)

Zeeuwse staten voor nieuwe kerncentrales en opslag van afval

MIDDELBURG, 21 sept. — De Zeeuwse Staten hebben er gistermiddag in meerderheid mee ingestemd de bouw van nieuwe kerncentrales en de opslag van radio-actief afval planologisch mogelijk te maken. Vijf partijen, de PvdA, D'66, PSP/CPN en de PPR/EVP, stemden tegen.

Deze partijen zijn van mening dat de regering en het provinciaal bestuur van Zeeland uitgaan van verkeerde bevolkingsnormen met betrekking tot de veiligheidszones rond kerncentrales. De vijf partijen zijn er vooral verbolgen over dat de bevolkingsnormen die voor kerncentrales in Amerika worden gehanteerd, voor Nederland zijn aangepast en versoepeld.

Het provinciaal bestuur van Zeeland ontkende tijdens de behandeling door de staten van Zeeland bij monde van de Zeeuwse gedeputeerde E. Maris-Koster, dat dit is gebeurd.

Het CDA, VVD en de kleine

christelijke partijen stemden in met het meerderheidsvoorstel van gedeputeerde staten om en de bouw van meer kerncentrales en de opslag voor radio-actief afval in Zeeland planologisch mogelijk te maken.

Via een motie, ingediend door het CDA en gesteund door de VVD en de rechtse partijen, werd vastgesteld dat aan de daadwerkelijke bouw van nieuwe kerncentrales pas zal worden meege- werkt als de Tweede Kamer heeft ingestemd met een toereikende oplossing van het afvalprobleem en de provinciale staten van Zeeland betrokken zijn geweest bij deze besluitvorming. (ANP)

Enquête wijst op dieptepunt voor coalitie

HILVERSUM, 21 sept. — De huidige regeringspartijen CDA en VVD zouden — wanneer er verkiezingen werden gehouden — op een dieptepunt van samen 65 zetels belanden. De PvdA behoudt een forse winst van 13 zetels terwijl ook D'66 in de lift blijft met een winst van drie zetels ten opzichte van de Kamerverkiezingen van 1982. Samen

met klein links zouden PvdA en D'66 op een meerderheid van 78 zetels uitkomen. Dit blijkt uit de wekelijkse enquête van de Tros-radio. Het onderzoek door de Nederlandse Stichting voor de Statistiek is overigens gehouden voor Prinsjesdag.

CDA en VVD staan op een verlies van respectievelijk zeven en negen zetels. De recente wederopstanding van D'66 als gevolg van het Van Mierlo-effect zet zich voort met een groei van zes naar negen zetels.

De CPN zou van de huidige drie zetels er nog maar een over houden. (ANP)

Losse flodders en vuurwerk zorgen voor schrik-aanjagend effect Navo oefent paraatheid in Duitsland

Door onze redacteur PIETER MAESSEN

SEMBACH, 21 sept. — Wanneer de kruiddamp is opgetrokken, de dorpijpen zijn ingelieverd en de trillende benen tot rust zijn gekomen, zegt de Nederlandse officier, schouderophalend: „Dat was een show. Die verschiepen in vijf kwartier niet zoveel munitie als wij in twee weken opmaken”. Zojuist heeft de Bundeswehr in samenwerking met de U.S. Air Force voor een speciale tribune met 500 genodigden een staalje van zijn kunnen gegeven op een oefenterrein in Noord-Duitsland. Tanks, helikopters, luchtafweergeschut met scherp en met losse flodders plus allerlei vuurwerk zorgden voor het gewenste schrik-aanjagend effect. Een officier met een aanwijsbord en stok legt uit wat men behoort te zien terwijl een sprekerstalmeester het publiek waarschuwt waarvandaan (helaas twee minuten te laat) de aanvalsvliegtuigen verwacht moeten worden. Alleen de achtergrondmuziek ontbreekt.

De voorstelling voor pers, omwonenden, militaire attachés in de Bondsrepubliek en natuurlijk ook de waarnemers uit de Sovjet-Unie verliep volgens de deskundigen vlekkeloos. De voorstelling was een onderdeel van de herfst-oefeningen van de Navo. De Russen stelden zich — zoals te verwachten was — niet tevreden met de twee officiële waarnemers, maar stuurden vrachtwagen en binnenvaartschepen volgepakt met afsluisterapparatuur de Bondsrepubliek in. Hun ontdekking leidde tot de nodige opschudding, hoewel de commandant van de oefening, Bundeswehr-generaal Gerhard Wachter, het als „niets bijzonders afdeed”. Men is in de

Chemische wapens

Voor chemische wapens is tijdens de oefeningen veel aandacht. De Navo-troepen hebben beschermende maatregelen tegen ze getroffen, maar beschikken zelf niet over het vermogen een chemische aanval uit te voeren. Generaal Rogers, de opperbevelhebber in Europa, wil dit wel, maar vooral de Westeuropese lidstaten zijn tegen. Het aantrekken van de beschermende kledij blijkt de effectiviteit van de Navo-troepen met zeker 25 procent te beperken zoals onder meer bleek tijdens de uren dat het Nederlandse tankbataljon deze week erme oefende.

Tijdens een ontmoeting met de pers in verband met deze oefeningen kwam deze week aan het licht dat al vanaf april de slapende luchtmachtbasis bij het dorpje Wüschheim wordt gereedgemaakt voor de 96 kruisraketten die in de Bondsrepubliek worden geplaatst. Een Amerikaanse officier vertelde dat terloops, maar voor West-Duitsland was dit groot nieuws, want de Bondsregering doet over zoiets geen mededelingen. Sterker nog: een al enkele maanden oude Engels- en Duitstalige folder van de Amerikaanse zeventiende luchtmacht bevat een keurig schema waarin Wüschheim staat naast de Belgische kruisraketten-basis Florennes. Navraag leert dat, mochten het Nederlandse kabinet en parlement daartoe besluiten, ook Woensdrecht een plaats in dit schema zal krijgen, organisatorisch ondergeschikt aan het hoofdkwartier van de zeventiende Amerikaanse luchtmacht in Sembach. Over de daadwerkelijke inzet van de kruisvluchtwapens, na-

dat die door de politieke autoriteiten zijn vrijgegeven, zal echter op een hoger niveau worden beslist, waarschijnlijk op dat van Shape, het hoofdkwartier van de geallieerde strijdkrachten in Europa.

In Sembach is ook het Allied tactical operation center, ATOC, gevestigd. Vanuit deze bunker, tien meter onder de grond, worden in vredes- en oorlogstijd de bewegingen van de luchtmachten in midden-Duitsland gestuurd. Alle in de Bondsrepubliek met troepen vertegenwoordigde Navo-leden zijn er vertegenwoordigd en zelfs de Fransen maken er gebruik van.

Het is precies als in de films. Soldaten in smetteloze uniformen achter beeldschermen en verbindingssystemen. Aan de muren de grote planborden waarop de bewegingen van de eigen troepen en vliegtuigen zijn te volgen. Een soortgelijk centrum is gevestigd in de Sint Pietersberg bij Maastricht.

In Sembach heeft men verbinding met een verder weg gelegen centrum dat de vijandelijke bewegingen volgt. Het systeem is nog een prototype, dat echter al operationeel gebruikt wordt. Dit centrum in Ramstein ontvangt gestandaardiseerde telegrammen over vijandelijke bewegingen en adviseert de operationele mensen over te nemen actie.

Ondanks alle elektronica blijft men grote kaarten aan de muur gebruiken omdat een beeldscherm van tv-formaat niet in staat is hetzelfde grote en tegelijk gedetailleerde overzicht te verschaffen als een landkaart. Het streven is erop gericht geen tijd verloren te laten gaan tussen de feitelijke troepenverplaatsingen en de weergave in de commando-centra. Dit centrum is voor de militaire leiding een aanwinst, maar

het toont tevens de kwetsbaarheid van een militaire organisatie. Het verlies ervan door een voltreffer zou een enorme terugslag voor de verdediging betekenen.

De Amerikanen maken tegenwoordig ook gebruik van een trainingscentrum voor commandanten (Warrior preparation centre) waar met behulp van zeer sterke computers een oorlog wordt nagedaan. De computer registreert alle militaire gebeurtenissen (elke raket en elke bom). Als een commandant opdracht geeft (aan de computer) om de benzinevoorraad van een bataljon aan te vullen, duurt het tijdens de oefening ook werkelijk een dag voordat die voorraad in de imitatie-oorlog arriveert. Uit deze oefeningen is bijvoorbeeld gebleken dat commandanten heel snel geneigd zijn te vergeten dat een gebied met chemische wapens is besmet. Zij sturen er gerust weer een colonne doorheen.

Nederland heeft in februari 1984 voor 1 miljard gulden het Patriot-systeem voor de luchtverdediging gekocht. De Patriot is een uiterst moderne raket die met behulp van radar vijandelijke vliegtuigen van grote hoogte of vlak boven de grond opzoekt en neerhaalt. Het systeem arriveert pas bij de Nederlandse luchtmacht in enkele jaren. De Amerikanen die het wapen in Duitsland al bedienen, zijn er enthousiast over. Zij kunnen de hele installatie in enkele uren verplaatsen en het gebied ervan „ismakkelijker dan een videospelletje”, zegt een van de gebruikers. De grootste problemen komen van onverwachte kant. Vorige week zijn twee lanceerinstallaties door terroristen met bommen beschadigd, zodat de bewaking nu extra scherp is en een vrachtwagen voor de ingang is geplaatst.

Korte: 'Nederlands asielbeleid beter dan dat van Frankrijk of W-Duitsland'

Door onze redacteurs ANINA PENNERS en HUBERT SMEETS

DEN HAAG, 21 sept. — „De Nederlandse asielprocedure is ongeveer de allerbeste ter wereld”, zei staatssecretaris mr. V. Korte-van Hemel (justitie) bijna twee jaar geleden tegen ieder die het maar horen wilde. En nog steeds vindt de bewindsvrouw van vreemdelingenzaken, kinderbescherming en gevangeniswezen dat haar vluchtelingenbeleid beter is dan dat van Europese staten als de Bondsrepubliek en Frankrijk. „Noch de Duitse „Sammlungslager” waarin asielzoekers voor de duur van de toelatingsprocedure verblijven, noch de gastvrijheid van Frankrijk of Italië komen volgens Korte voor navolging in aanmerking. Het ene model vindt zij onaanvaardbaar met het oog op de bewegingsvrijheid, en het tweede systeem maakt de vluchteling volgens haar tot tweede rangsburger. Maar doet Korte het met haar beleid beter?

In de internationale cijferlijsten scoort de Nederlandse asielprocedure slecht als het gaat om vluchtelingen die op eigen initiatief arriveerden. Vorig jaar kreeg slechts 6,5 procent van hen de officiële A-status. In de Bondsrepubliek daarentegen werd die solide verdrags-status toen toegekend aan 36,4 procent, in Oostenrijk aan 45,6 en in Zwitserland aan 24,4 procent van de vluchtelingen. Het merendeel (31,4 procent) van in Nederland toegelaten asielzoekers moest het vorig jaar doen met de zogenaamde B-status, een verdedelde verblijfsvergunning. Ter illustratie: in Groot-Brittannië, waar ze deze officiële status ook kennen, kreeg in 1984 29,9 procent van de asielzoekers een echte A-status en 38,6 procent de B-status.

Uitblikker

Als het gaat om toelating van officieel uitgenodigde vluchtelingen mag Nederland daarentegen een uitblikker heten. Hier worden 250 mensen per jaar binnen gelaten door de regering, een relatief hoog cijfer. In Canada worden er maar duizend per jaar op deze manier opgenomen. „De procedure is prachtig, maar wat heb je eraan als de patiënt intussen overlijdt”, luidt het commentaar van Hoeksma op de Nederlandse prestaties.

„Ik neem dat ter harte”, verweet Korte-van Hemel zich tegen de kritiek van onder anderen Amnesty International, „maar mijn critici moeten wel beseffen dat in Nederland iedereen die maar asiel wil aanvragen, in de procedure wordt opgenomen en dus in de statistieken terecht komt”. Dat is in andere landen niet het geval. Hoewel, ook daarover klinken tegenwoordig soms klachten. In april van dit jaar werden bij voorbeeld enkele tiental-

Staatssecretaris Korte-van Hemel. (foto NRC Handelsblad / Ton Poortvliet)

len Iraners nog voor ze de douane op Schiphol hadden bereikt, uit de rij vliegtuigpassagiers gepikt en met het eerste toestel naar Turkije teruggestuurd. Volgens hen was hen niet de gelegenheid geboden formeel asiel te vragen. De Raad van State moest er aan te pas komen om het ministerie van buitenlandse zaken te dwingen in Istanbul aan op dezelfde manier teruggestuurde Iraners een „laissez-passer” uit te reiken. Daarmee konden ze weer terugkeren. Incident of topje van de ijsberg? „Ik weet het niet. Ik wacht het voorlopig getuigenverhoor over deze affaire af dat door hun advocaat (mr. T. Badoux uit Amsterdam) is aangespannen. Je kunt overigens nooit alle incidenten oplossen. Het vreemdelingen- en vluchtelingenbeleid is geen algebra, zo van: vul maar in en los maar op”, aldus de staatssecretaris.

Ingenieurs

Dat het onderscheid tussen de A- en B-status niet geheel conform het internationale verdrag is, is in Nederland geen punt van discussie. Het is, zoals de CDA'er Krajenbrink het uitdrukt, nu eenmaal „een instrument van onze buitenlandse politiek, omdat het verlenen van de A-status zo onvriendelijk overkomt bij het land van herkomst”.

Buitenlandse zaken drukt dan ook meer en meer een stempel op het asielbeleid. Het was het hoofd van de afdeling algemene zaken van dat departement, mr. H. M. M. Sondaal, die eind mei in Geneve namens de regering tegen de Hoge Commissaris uitlegde dat er hier niet meer zo makkelijk

vluchtelingen worden toegelaten, onder andere omdat dat slechts zou leiden tot een „braindrain” in de ontwikkelingslanden waar ze vandaan komen. Het was bij diezelfde gelegenheid dat de Westerse naties hun kommersiële uitdrukking over de „negatieve invloed op het sociale klimaat” die de stroom vluchtelingen met zich mee zou brengen. Korte-van Hemel: „Maar dat belet mij niet om mijn eigen weg te gaan. Ik vind het geen beletsel om bij voorbeeld driehonderd ingenieurs uit een ontwikkelingsland hier de A- of B-status te verlenen”.

„Maar”, aldus de staatssecretaris, „dat kan alleen als we niet toegeven aan mensen die alleen een beroep doen op asiel om de restricties van ons vreemdelingenbeleid te omzeilen. Verwatering is voor iedereen slecht, in ieder geval voor de bonafide vluchteling die zijn papieren niet vernietigt. Zeker nu in Nederland het klimaat jegens vreemdelingen toch al verandert”.

Persoorlog

Het is echter deze redenering die ook bij de Hoge Commissaris weerstanden oproept. „Je mag het vluchtelingenbegrip niet wegredeneren. Als het aantal schendingen in de wereld van de mensenrechten toeneemt, kun je toch niet gaan zeggen dat het nu ineens minder erg is. Je kunt het vluchtelingenprobleem niet oplossen door te ontkennen dat vluchtelingen vluchtelingen zijn. Dat gebeurt in de jaren dertig, toen de minister Van Schaik er van uitging dat de joodse Duitser die daar geen existenz meer had, nog

geen vluchteling was”, is de vergelijking die Hoeksma trekt.

„Van een evenwichtige benadering is nu geen sprake meer, het is een persoerlog geworden tussen het departement en de vluchtelingenorganisaties. Dat een topambtenaar (Nawijn, het hoofd van de afdeling asielzaken van Korte-van Hemel) een vonnis van de Haagse vice-president kolderde meent te moeten noemen, is daarvoor indicatief”, vindt hij. Zijn advies: „Probeer aan de ene kant duidelijk te maken dat we het verscheuren van paspoorten niet kunnen hebben, maar tracht tegelijkertijd de quota te verhogen. Want je weet toch dat er uit Iran vluchtelingen zullen blijven komen zolang daar de mensenrechten worden geschonden”.

Stuwmeer

En de staatssecretaris zelf? „Als ik er dol van zou worden, zou ik deze functie allang hebben neergelegd”. Dat heeft ze niet gedaan. Ze zou graag nog vier jaar bewindsvrouw zijn op het ministerie, al was het maar om de herziening van de Vreemdelingenwet te kunnen afronden. Wat komt daar in? „De roep 'zet alles maar in de wet' is te gemakkelijk. Omdat dit verwachten wekt die niet zijn waar te maken. Het vreemdelingenbeleid is emotioneel beladen, grote groepen in de samenleving willen er niets van weten. Ik ben niet zo gebakken dat ik mijn beleid onder druk van buiten straks weer ga versoepelen”.

Als het voorstel voor een nieuwe Vreemdelingenwet er ligt, zal er weer in algemene termen kunnen worden gesproken over het vluchtelingenbeleid. Dan kan de Kamer zich uitspreken over bijvoorbeeld het idee van VVD-Kamerlid mr. J. K. Wiebenga, om asielverzoeken binnen uiterlijk twee etmalen af te werken. Het „stuwmeer” bij de Raad van State, waar de teleurgestelden vaak verhaal proberen te halen, een procedure die soms jaren kan duren, baart hem boven alles zorgen. De VVD zal straks in ieder geval op dit punt haar zin niet krijgen. „Daar krijg je mij niet voor mee”, zegt Korte nu al. „Iemand mag toch een rechtvaardige benadering verwachten”, vindt zij.

Welke principiële knopen er door haar en vervolgens door de Tweede Kamer wel zullen moeten worden doorgemaakt, wil ze echter nog niet onthullen. Dit voorjaar heeft ze zich met zeven ambtenaren twee dagen op de hei teruggetrokken om de grote lijnen van de nieuwe Vreemdelingenwet uit te zetten. „Want de wet moet het jaar 2000 natuurlijk wel met glans halen”.

Dit is het tweede en laatste deel van een artikel over asielzoekers in Nederland. Het eerste deel verscheen in de krant van gisteren.

6,2% PLUS WINSTDELING

Over 1984 werd aan Roparco-sparers een winstdeling van 15.898.872,- uitgekeerd ofwel 10% van de tocht al hoge rente nog eens 0,4%.

Stuur u de brochure over de Roparco Rekening naar:

Naam: _____
Adres: _____
Postcode: _____
Plaats: _____
Deel van inwisselbaar fondsen (beleggen) aan Roparco N.V., Antwerperdijknummer 95/1, 3000 Vrije-Praterdijk, tel. 010-6530711

ROPARCO

Uw spaargeld is beter af op zo'n moderne Roparco Rekening. Die combineert een hoge rente met grote vrijheid van opnemen. U kunt altijd over uw spaargeld beschikken, zonder dat u dat direct weer procenten rente scheelt. Als u nu de bon invult, ontvangt u de brochure met alle voordelen en voorwaarden van de Roparco Rekening. Een initiatief van de Robeco Groep.

DE ROPARCO REKENING. MEER RENTE, MEER VRIJHEID.

Olie-export van Iran bij aanval zwaar getroffen

BHAREIN/LONDEN, 21 sept. — Als gevolg van de Iraakse luchtaanvallen op het Iraanse eiland Kharg zijn de olielaadstations daar ernstig beschadigd en Irans olie-export is ernstig getroffen. Dat hebben scheepvaartkringen in de Golf gisteren bevestigd nadat eerder vermoedens in die richting waren gezegd. Volgens hen zijn de laadstations niet meer toegankelijk voor schepen van meer dan 100.000 ton.

De Iraakse aanvallen hebben donderdag een van de grootste pieren op Kharg verwoest, waardoor van de veertien pieren er nog maar twee of drie bruikbaar zijn. De verwoeste pier was in staat tegelijkertijd twee tankers van 500.000 en twee van 250.000 ton te ontvangen. De brand die na de aanval uitbrak was vijftig kilometer verder nog te zien. Bij de aanval werd een Noordkoreaanse tanker, de Son Bong, getroffen. Het schip is inmiddels gezonken. Volgens de Iraners zijn twee Noordkoreanen daarbij om het leven gekomen.

De prijs van ruwe olie is naar aanleiding van de berichten uit de Golf op de Europese spotmarkt met tien tot vijftien dollarcent per vat gestegen. Volgens handelaren was de handel nerveus ook al verkozen velen van hen de berichten over de aanval op Kharg niet serieus te nemen "zolang de olie vloeit". Er zijn in het verleden al talrijke keren berichten gekomen als zou Kharg geheel zijn verwoest en die berichten bleken later door de Iraakse media sterk te zijn overdreven. De nervositeit op de spotmarkt werd behalve door de berichten uit het Golfgebied ook veroorzaakt door de aardbeving in Mexico. Geveerd wordt dat bij de aardbeving de olieproducten en de transportfaciliteiten schade hebben opgelopen.

In de Golfloor meldde Iran gisteren een succesvolle bombardementsactie te hebben uitgevoerd tegen een hydro-elektrische centrale in het noordoosten van Irak. Irak meldde dat de Iraanse vliegtuigen waren verdreven.

Verontwaardiging na pleidooi Enoch Powell

LONDEN, 21 sept. — De uiterst rechte Conservatieve politicus Enoch Powell heeft een storm van verontwaardiging opgeroepen door zijn uitspraak dat alle niet-blanken in Groot-Brittannië moeten vertrekken.

Powell zei donderdag in een toespraak in Liverpool dat als de niet-blanken niet zouden worden weggestuurd, Groot-Brittannië "onvoorstelbaar vermint" zou raken door onenigheid en geweld. Er zou, aldus Powell, een situatie ontstaan waarin Groot-Brittannië "niet meer te herkennen is als het land dat het eens was, of zelfs helemaal niet meer als land".

De 73-jarige politicus, die al sinds 1968 hoogst omstreden is wegens eerdere opmerkingen over de repatriëring van de gekleurde

bevolking, geniet nog steeds een niet te onderschatten gezag in sommige delen van de Conservatieve Partij. Powell werd gisteren scherp veroordeeld door woordvoerders van de oppositie van Labour en van de Alliantie. Zij noemden Powell toespraak racistisch en hetzigerig.

De socialist Roy Hattersley zei dat Powell voorstellen "steeds fantastischer en smeriger" worden. De liberale leider Steel sprak de algemene vergadering van zijn partij toe en zei dat als de Alliantie van socialist-democraten en liberalen aan de macht zou komen, banen zouden worden geschapen. "Dat is mijn antwoord op de nieuwe golf van bot racisme waar Enoch Powell ons op heeft vergast," aldus Steel. (AP)

VS wijzen Nieuw-Zeelands compromis af

WASHINGTON, 21 sept. — De Amerikaanse minister van buitenlandse zaken George Schultz heeft gisteren compromisvoorstellen van Nieuw-Zeeland ter beëindiging van het conflict over bezetting van schepen met kernwapens aan boord, van de hand gewezen. Dat is in Washington gezegd door de Nieuw-Zeelandse vice-premier Geoffrey Palmer.

Palmer had Schultz gezegd dat Nieuw-Zeeland in de toekomst schepen zou toelaten als de Amerikaanse regering de verzekering zou geven dat er zich aan boord geen kernwapens bevinden. Voor de Amerikaanse regering bleek dat compromis echter niet acceptabel.

De Amerikanen hebben de defensiesamenwerking met Nieuw-Zeeland opgeschort nadat Wellington in februari een Amerikaans schip de toegang tot een Nieuw-Zeelandse haven ontzegde omdat de VS niet wilden zeggen of er zich kernwapens aan boord bevonden. Washington stelt zich principieel op het standpunt dat dergelijke informatie niet kan worden verstrekt, terwijl Nieuw-Zeeland zich even principieel op het standpunt stelt dat het geen schepen met kernwapens in zijn havens wenst. (Reuter)

Oeganda. De Oegandese autoriteiten hebben vrijdag de avondklok opgeheven die in het hele land was afgekondigd na de staatsgreep van 27 juli.

KGB meldt arrestatie van spion voor CIA

Door onze correspondent RAYMOND VAN DEN BOOGAARD

MOSKOU, 21 sept. — De Sovjet-staatsveiligheidsdienst (KGB) heeft gisteren de arrestatie bekendgemaakt van een Russische spion voor de Amerikaanse CIA. De spion, wiens naam gegeven is als A. G. Tokatsjov, zou op heterdaad betrapt zijn bij het overhandigen van geheime materialen die betrekking hadden op de Sovjet-defensie, aan Paul Stombauch, een tweede secretaris van de Amerikaanse ambassade in Moskou. Wanneer een en ander gebeurd is, valt uit de bekendmaking van de KGB, verspreid door het persbureau Tass, niet af te lezen. Amerikaanse diplomaten waren vannacht voor commentaar niet bereikbaar.

De KGB omschrijft Tokatsjov als een medewerker van een wetenschappelijk instituut, maar zegt niet welk. De gearresteerde spion zou door de Amerikaanse inlichtingendienst van een ruim

assortiment aan miniatur-camera's, bandrecorders en verbindingsapparatuur zijn voorzien. Ook zou hij vergiftigd zijn hebben gedragen en een instructie van de CIA, waaruit zou blijken dat zijn activiteiten gezien moeten worden in het licht van plannen voor een "brede provocatieve activiteit tegen de Sovjet-Unie".

Amerikanen en Amerikaanse diplomaten worden met enige regelmaat in de Sovjet-pers van spionage beticht. Eerder dit jaar publiceerde het partijdagblad Pravda een lange serie over een voor de Amerikanen spionerende Rus, eveneens een medewerker van een wetenschappelijk instituut, en noemde daarbij een voormalige Amerikaanse consul in Leningrad als diens contactman. Voorig jaar moest een Amerikaanse diplomaat van de handelsafdeling het ontgelden. In de KGB-mededeling wordt niet gezegd of de Amerikaner om wie het nu gaat zal worden uitgewezen. De Sovjet-media hebben tot nu toe geen melding gemaakt van de in Londen overgelopen Sovjet-diplomaat, wiens mededelingen hebben geleid tot de recente golven uitwijzingen tussen Groot-Brittannië en de Sovjet-Unie.

Ongeveer 1.000 Chinese studenten hebben deze week gedemonstreerd tegen wat zij zien als een wederopleving van Japanse militarisme en tegen de Japanse premier Nakasone. Het Chinese ministerie van buitenlandse zaken sprak later zijn goedkeuring uit over de betoging. (Foto AP)

Aardbeving Mexico

Vervolg van pagina 1

Duizenden daklozen sloepen de afgelopen nacht op straat maar vandaag publiceerde het stadsbestuur een lijst met provisorische kosteloze onderkomens. Toen ik vanmorgen (Nederlandse tijd) op weg naar Raredo, Texas, over de stad vloog, woedden op nog zeker vijf plaatsen grote branden die meestal zijn ontstaan na gaslekken en explosies. Lange rijen mensen, op zoek naar vermiste familieleden en bekenden, wachtten voor hospitalen of een van de veertig informatieposten van de overheid.

Alle openbare gelegenheden blijven zeker tot maandag gesloten en tot die dag is alle drankverkoop verboden. De minister van binnenlandse zaken Bartlett kondigde gisteravond namens president de la Madrid de noodtoestand in de stad af. Hij onderstreepte overigens dat de overheid de situatie in het land geheel onder controle heeft.

Volgens de burgervader zullen essentiële diensten zoals water, elektriciteit en telefoon, die in bepaalde stadsdelen nog ontbreken, binnen drie tot vijf dagen overal zijn hersteld. Het herstel van de internationale verbindingen zal nog aanzienlijk langer duren. Aguirre zei dat ook alle werk in overheidsgebouwen, met uitzondering van hospitalen en politiebureaus tot maandag is gestaakt om de reddingswerkzaamheden te vergemakkelijken.

Uit de deelstaten Jalisco, Guerrero en Michoacan komen ook berichten over menselijke en materiële verliezen, al zijn die veel geringer dan in de hoofdstad. Er wordt per deelstaat melding gemaakt van enkele tientallen slachtoffers. Een uitzondering in negatieve zin vormt de stad Ciudad Guzman, waar ongeveer een derde van de honderdduizend huizen werd beschadigd en 150 mensen de dood hebben gevonden.

Aardbeving in Mexico valt samen met verdieping economische crisis

Door onze correspondent FERRY VERSTEEG

MEXICOSTAD, 21 sept. — De schade van de zware aardbevingen in Mexicostad loopt zeker in de miljarden maar valt zelfs bij benadering nog niet exact te becijferen. Evenmin valt aan te geven hoe Mexico deze schadepost gaat verwerken. Want het land kampt niet alleen met een gigantische schuldenlast van 96 miljard dollar, maar belandde de afgelopen maanden in een hernieuwde economische crisis. Dit bracht de regering van president Miguel de la Madrid er afgelopen juli toe de peso met 30 procent te devalueren, en met 40 procent op de publieke investeringen en 16 procent op de lopende uitgaven te bezuinigen.

Afgezien van de directe rampschade is er in de Valle van Mexico, waar twee derden van 's lands industriële apparatuur staan, het verlies van verscheidene arbeidsdagen. Want de meeste bedrijven zijn de afgelopen dagen dicht gebleven. Een aantal verwoeste bedrijven zal voor langere tijd en wellicht definitief sluiten.

Toeristen

Het overkoepelende Arbeidscongres kwam gisteren in spoedzitting bijeen om het probleem te bespreken dat het toeristisch leger van werkløzen door de ramp met vele duizenden zal groeien. De vakbeweging wil bestuderen welke rechten de nu werkloos geworden arbeiders hebben. Behalve arbeiders in particuliere bedrijven verloren ook veel overheidsmedewerkers voor langere tijd hun werk. Want een aantal ministeries — arbeid, handel, communicatie en transport — lig-

gen letterlijk plat.

Ook de toeristenindustrie, na de olie een van de belangrijkste deviezenbronnen, is zwaar aangeslagen. Zeker 7 hotels in het centrum van Mexicostad zijn geheel verwoest en ook hotels aan de kust van Stille Oceaan liepen schade op. Roberto Zapata, president van de hotelassociatie in Mexicostad, zei gisteren: "Waar schijnlijk zullen de soms overdreven berichten over de aardbeving in het buitenland vele toeristen afschrikken". Hij hoopte dat dit effect beperkt zal blijven en was er zeker van dat de aardbevingen niet van invloed zullen zijn op het buitenlandse bezoek tijdens de wereldkampioenschappen voetbal volgend jaar.

Ook de verbroken verbindingen en de daaruit voortvloeiende chaos hebben een sterke negatieve invloed op het economisch leven. In de hoofdstad werkt de telefoon nog maar voor 40 procent en het is helemaal onmogelijk om van het noorden met het zuiden van de stad te bellen. De verbindingen met andere delen van Mexico zijn moeizaam maar verbeterd geleidelijk. Slechter staat het ervoor met de internationale telefoon- en televerbindingen, die na een brand in de telecommunicatielocatie in de hoofdstad grondig zijn geruïneerd. Volgens deskundigen zal het nog geruime tijd duren voor deze internationale verbindingen geheel zijn hersteld.

Lenen

Al deze rampspoeden komen nu Mexico waarschijnlijk al binnen een half jaar 2 à 3 miljard dollar van het buitenland moet lenen om aan zijn buitenlandse be-

talingsverplichtingen te kunnen voldoen. Vooral vanuit particuliere Amerikaanse bankwereld is de afgelopen weken met enige scepsis op het Mexicaanse verzoek om nieuwe leningen gereageerd.

Volgens een financiële deskundige in de Mexicaanse hoofdstad zouden de aardbevingen ook in de nijpende schuldenkwestie tot een "waterscheiding" kunnen leiden. "Of de buitenwereld schiet Mexico na de klappen van de afgelopen dagen genereus te hulp, of het buitenland wordt nog schichtiger om geld in dit land te steken, was vrijwel zeker zou leiden tot een eenzijdige Mexicaanse herziening van de schuldenafbetaling aan het buitenland.

Intussen komt hier tussen de ramperichten door geleidelijk de discussie op gang over het feit dat niet alleen oude maar ook een aantal nieuwe gebouwen door de beving met de grond gelijk zijn gemaakt. Het dagblad Jornada schreef gisteren over grootscheepse illegale uitgifte van bouwvergunningen door corrupte ambtenaren en over onverantwoordelijke aannemers die om geldelijk gewin elementaire bouwvoorschriften negeren.

Het stadsbestuur van Mexicostad heeft inmiddels een onderzoek gelast naar de wijze waarop het Nationale fonds voor volkswoningbouw het reusachtige Nuevo Leon-flatcomplex in de wijk Tlatelolco heeft gebouwd en onderhouden. Dit nog vrij nieuwe complex zakte donderdag als een kaartenhuis ineen, wat waarschijnlijk 1500 mensen het leven kostte. Volgens vertegenwoordiger Enrique Para van het stadsbestuur is de laatste paar jaar 2 miljoen gulden uitgetrokken voor onderhoud van het complex, maar is het geld vermoedelijk verdwenen.

De man die 21 jaar premier was wordt nu genegeerd

Albanië schrappt superschurk Shehu uit geschiedenis

Door onze redacteur PETER MICHELESEN

DURRES, sept. — Mehmet Shehu heeft nooit bestaan. De man die 21 jaar premier van Albanië is geweest en veertig jaar de rechterhand van partijleider Enver Hoxha heeft nooit geleefd, heeft nooit een rol gespeeld.

Het is de enige conclusie die de lezer als hij zich door de zeventienhonderd pagina's van het werkje "Geschiedenis van de Partij van de Arbeid van Albanië" (Uitgeverij 8 november, Tirana, 1981) heeft heengeworsteld. Er staan heel wat namen in, van goede en slechte kameraden, van helden en van ontmaskerde spionnen, want de geschiedenis van de communistische partij van Albanië is niet over rozen gegaan. Maar Shehu ontbreekt.

En niet alleen in dit boek; in — op één na — elk boek. Wie door Albanië trekt en de boekwinkels en musea aandachtig bekijkt, valt het nodige op, als het om Shehu gaat. Veel, heel veel boeken hebben in 1982 plotseling een tweede druk beleefd. En waar zijn, in de musea, plots al die schilderijen gebleven waarop vijf jaar geleden Enver Hoxha samen met aan zijn rechterhand, de toenmalige nummer twee Mehmet Shehu, stond afgebeeld? En wie is de man die op al die oude foto's uit de partizanentijd toevallig een witte duim over het gezicht heeft gekregen of zelfs heel ruw met witte verf is weggeschilderd?

Mehmet Shehu, Spanje-veteraan, aanvoerder van de fameuze Eerste Proletarische Brigade tijdens de partizanenstrijd tegen Italianen en Duitsers, minister van binnenlandse zaken en tenslotte premier en tweede man van Albanië, 21 jaar lang, stierf op 18 december 1981 door zelfmoord. Hij joeg zich, althans officieel, een kogel door het hoofd. „In een vlaag van bewustzijnsvervalsing", zo werd gezegd.

Die versie hield een half jaar stand, de periode die het bewind nodig had om al die foto's bij te

verven, al die boeken uit de winkels te halen om ze hun tweede druk te geven, al die schilderijen te verwijderen en al die monumenten waarop Shehu voorkwam of werd vermeld, al die posters te vernietigen; het wegschrijven van Shehu uit de geschiedenis van Albanië duurde zes maanden.

Toen verscheen de nieuwe versie: Mehmet Shehu was een spion geweest, die al vanaf zijn Spanje-tijd in de jaren dertig voor westerse inlichtingendiensten werkte, die in de oorlog met de Italianen en de Duitsers collaborateerde en die na de oorlog spioneerde voor de Joegoslaven, de Russen, de Amerikanen en de Britten, ja, voor al die buitenlandse mogendheden tegelijk.

Titoïsten Het boekwerk waarin partijleider Enver Hoxha het Albanese volk deze ultieme waarheid over de zo lang geprezen Shehu uitte en ten slotte, verscheen in de titel "De Titoïsten". Een — als alle 46 boeken van Hoxha — tegelijkertijd aandoenlijk en verbijsterend boek, aandoenlijk in zijn stijl, gewoonlijk getekend door confrontaties tussen blozende, stotterende vijanden en een ferme Enver Hoxha en aangezet met talrijke uitroeptekens op vitale plaatsen, en verbijsterend door het intens slechte van de verraders, en dan vooral van Mehmet Shehu.

Wantrouwen tegen Shehu, zo schrijft Hoxha in 1983, is er natuurlijk altijd geweest. De man is in de meer dan veertigjarige samenwerking heel vaak betrapt op fouten, waarvoor hij in het Politburo zelfkritiek moest oefenen. De dagboek aantekeningen vermelden o zo vaak dat Shehu in verlegenheid werd gebracht, dat hij „angstig" of „versteend" of „koud als een slang" en „bijna fluisterend" reageerde op de ideologische correcte aanmerkingen van Hoxha.

Het probleem met opperschurk Shehu was alleen, dat hij zo ont-

zettend slim was, aldus Hoxha: hij slaagde erin voor reeksen buitenlandse mogendheden te werken ("agent BAB-008") maar zich altijd uit penibele situaties te redden. Hij was de grote coördinator van al die kwalijke elementen in de top die in de loop der jaren als spionnen zijn ontmaskerd, zoals de Titoïsten in 1948, de pro-Russen in 1955 en 1961, de pro-Chinezen in 1977 en 1978 en natuurlijk al die medewerkers die na zijn eigen dood zijn ontdekt en gelimineerd — hij slaagde er altijd in hen op tijd te laten vallen, en zelf buiten schot te blijven. Hij slaagde er voortreffelijk in de partij en haar leider zand in de ogen te strooien door precies op tijd de Joegoslaven, de Russen, de Chinezen aan te vallen en toch achter de rug van deze voorhoede van de arbeidersklasse met zijn "Albanië-vijandige" werk te schaden.

Gif Dat kon natuurlijk niet eeuwig blijven goedaan. In 1981 braken onder de Albanen van Kosovo in Joegoslavië rellen uit. Belgrado gaf Tirana de schuld en droeg, aldus Hoxha, agent BAB-008 op een oud plan te verwezenlijken:

de langzame gifmoord op Enver Hoxha. Maar juist toen deze doordraapte schurk dat werk te hand wilde nemen, kwam hij zelf binnen het Politburo onder een spervuur van kritiek te liggen omdat zijn zoon zich had verloofd met een meisje "in wier familie zes, zeven oorlogsmisdadigers voorkwamen".

Geconfronteerd met die kritiek verloor Shehu alle moed. Hij speelde het gif door het toilet en pleegde zelfmoord, in de hoop dat tenminste zijn eer zou worden gered.

Maar Enver Hoxha, de partij en het volk "namen een revolutionaire houding aan" en veroordeelden de laffe daad. En toen Shehu's brandkast open ging, kwamen daaruit al die bewijzen die Hoxha nodig had om aan te tonen dat Shehu al vanaf de late jaren dertig een spion was geweest. Even voorbij Qukës-Shkumbin, op de weg van Elbasan naar Pogradec in het oosten van het land, staat langs de weg een vijf meter hoge stenen ster. Het relieftoont vorige partizanen op mars. Vijf jaar geleden hielden buitenlandse op weg naar het oosten hier nog halt en werd uitgeleid dat het monument de partizanenbrigade eerde die onder leiding van kame-

Pretoria geeft toe in Angola Unita te helpen

PRETORIA, 21 sept. — De Zuidafrikaanse regering heeft gisteren voor het eerst toegegeven de tegen Angolese bewind strijdende Angolese guerrillabeweging Unita te steunen.

Minister Magnus Malan van defensie gaf gisteren een verklaring uit waarin hij liet weten dat de Zuidafrikaanse steun voor Unita "van materiële, humanitaire en morele aard" is.

De verklaring lijkt vermoedens te bevestigen als zou de recente Zuidafrikaanse invasie in Angola, die naar aanleiding van internationale druk het komende weekende wordt beëindigd, eerder zijn bedoeld om Unita militair te helpen in haar strijd tegen het bewind in Luanda dan om, zoals in Pretoria formeel is gezegd, de Namibische bevrijdingsbeweging Swapo te treffen.

Eerder deze week gaf Zuid-Afrika toe de rechtse guerrillabeweging in Mozambique in hun strijd tegen de Mozambikaanse regering te steunen, dit ondanks een akkoord tussen Zuid-Afrika en Mozambique die steun te staken. De Veiligheidsraad van de Verenigde Naties kwam gisteren met

een unanieme veroordeling van de Zuidafrikaanse militaire steun aan de regering van Angola. De raad eiste voorwaardelijke terugtrekking van de Zuidafrikaanse troepen vóór de komende week. De regering in Luanda heeft de steun van de Zuidafrikaanse regering niet verbreekt.

Dat komt neer op een verandering van de bestaande voorstelling van zaken. Tot nu toe had Pretoria geleen geëist dat de ANC zou zien van geweld en de Sovjet-Unie zou helpen. (Reuter)

Canada beschuldigt VS van grensschending

Door onze correspondent JES VORST

WINNIPEG, sept. — Canada gaat haar soevereiniteitsaanspraken in het verre Noorden versterken. Minister van buitenlandse zaken Joe Clark deelde deze week in het Lager Huis mee dat in het gigantische eilandrijk tegen de Noordpool aan vanaf 1 januari 1986 de „rechte-verbindingen"-regel wordt toegepast. Daarmee valt alle land, water en ijs, dat binnen één lijn ligt, die langs de eerste punten van twee eilanden loopt, onder Canadese jurisdictie.

Deze maatregel vormt tot nog toe de scherpste reactie op de vermeende schending in augustus jongstleden van Ottawa's gezag in het desbetreffende gebied door een Amerikaanse ijsbreker. Bij die gelegenheid voer de Polar Sea via de betwiste wateren van Thule (Groenland) naar Barrow (Alaska), volgens Washington om twee à vier weken vaartijd en een half miljoen dollar aan brandstof te besparen vergeleken met de reis via het Panamakanaal. De Canadese inbreng bij deze door Ottawa nimmer gesancioneerde doorvaart bestond uit twee marine-funktorarissen, die als gasten aan boord waren. Washington weigert Ottawa's soevereiniteit in het Hoge Noorden te erkennen en beschouwt het gebied als een vrijelijk te gebruiken internationale zeestraat van militair belang, vergelijkbaar met vaarroutes in de Filipijnen, bij Maleisië en Gibraltar en de Dardanellen. Voorts verklaarde Clark deze

HELP ARTSEN ZONDER GRENZEN helpen in Soedan t.n.v. Artsen zonder Grenzen Postbus 10014, 1001 EA Amsterdam, telefoon: 020-161744

GIRO 4054

duimafdruk op dat gezicht of met witte verf weggeschilderd man in uniform heet het woord in Albanië dat de man in het geheel niet van zins is hu uit de geschiedenis weg strepen. Het is alleen maar zo'n man het niet verdient hielden op één foto te staan"

Derde druk

Dat wordt bevestigd door Albanese journalist, die in betrokken is geweest bij het menstellen van de partijgeschiedenis-tweede druk. Zo kort na dood van Shehu, zegt hij, men in Tirana nog niet alles zijn wandaden. Maar die tweede druk moest echt worden gecoeerd, en gemakshalve heeft Shehu maar uit die druk wegten. En: er komt een derde die weer sterk van de tweede afwijken omdat daar de rol Shehu duidelijk in zal worden vermeld. En zo blijft men aan schrijven: het verleden is nooit Een laatste vraag is er een de nachtrust van de Albanese. "De Titoïsten" komt één eleezder duidelijk naar voren: het heet Politburo van de partij, kern van die voorhoede van de beiderklasse die het volk al veertig jaar als een prachtige heid is gepresenteerd, altijd mees geweest. Als men Hoxha geloven is er veertig jaar derling gevochten en gekonke van vier decennia als spionnen zijn ontmaskerd en die voorveplatonen zijn geëindigd hebvanaf het begin — verveegekukking — de correcte lijn Hoxha getracht te saboteren. Het slaapt dat nu, dat besef dat altijd zuivere partij een hee heeft waarin men elkaar kenne altijd in de haren zit?

Het slaapt best, zo wordt geoordeeld. Want de partij heeft vertegenwoordiger van het partariaat, en hoe kan het partariaat zich nu vergissen.

Bij de partizanenfoto's met die

Britse regering nodigt twee Palestijnen uit

AKABA, 21 sept. — Premier Thatcher heeft twee PLO-vertegenwoordigers uitgenodigd om als leden van de Jordaanse-Palestijnse delegatie in Londen met de Britse regering te komen praten.

Thatcher, op bezoek in Jordanië, zei dat de twee PLO-leden de Libanese bisschop Elia Khoury en Mohammed Milhem zijn. De twee zijn voormalig burgemeester van Halbul op de door Israël bezette westelijke Jordanoever. Palestijnen zijn lid van het Palestijnse Comité van de PLO. Thatcher noemde hen tijdens een conferentie in de Jordaanse stad Akaba „mannen van vrede” en „tegenstanders van terrorisme en geweld”.

Volgens Thatcher hoopt de Britse regering met de uitnodiging en het gesprek dat de Jordaanse-Palestijnse delegatie met de Britse regering zal hebben, de Amerikaanse regering tot een naderkeuring te bewegen. De bedoeling is dat de delegatie zal praten met de Amerikanen en dat de Britten naast de twee Palestijnen uit de Jordanië

Belgische premier liet elf raketten komen

BRUSSEL, 21 sept. — Premier Martens heeft zelf aan de Verenigde Staten gevraagd om de aflevering van de 16 geplaatste raketten in te vliegen nadat het kabinet daarvoor overeenstemming had bereikt. Tot nu toe werd in België verondersteld dat de Amerikanen de raketten aan de Belgische regering hadden opgedragen. Dat zou in het boek „Een gevecht op papier” door Wilfried Martens (zie ook de verslagen door de journalisten van Verleyen) dat gisteren is verschenen.

Maar na het Kamerdebat over de plaatsingsbeslissing ontstond er politieke commotie toen bekend werd dat de raketten werden ingevlogen op hetzelfde moment als de plaatsingsbeslissing. Martens liet louter een zaak in van de regering hadden veel parlementairen het gevoel wat al te drastisch te worden gezegd. „Het merendeel had plaats in de vroege ochtend van 15 maart. De raketten werden, want de regeringsbeslissing was in de laatste uren van 14 maart gevallen, heb ik zelf officieel boodschap bezorgd door de Amerikaanse ambassadeur,

met een kopie ervan aan de secretaris-generaal van de Navo”, schrijft Martens. Hij vervolgt: „De publieke opinie heeft niet geweten dat ik, in mijn hoedanigheid van Belgisch premier, geëist heb dat de kernkoppen onmiddellijk zouden worden overgeleverd”. Martens motiveert zijn handelen met de vaststelling dat „het parlement de uitvoering van de beslissing nodig zou hebben om zijn vertrouwen in de regering te behouden”. „Ik geloof”, aldus Martens, „dat iedere aarzeling over de bekwaamheid van de regering om de beslissing te nemen en onmiddellijk uit te voeren, het kabinet fataal zou zijn geworden. Niet de Amerikanen waren dus gehaast, maar ik”, concludeert de premier.

Fransse pers triomfeert in affaire Greenpeace

PARIS, 21 sept. — De pers was de afgelopen dagen de grote afgeleide. De onthullingen, twee maanden geleden, over de betrokkenheid van de Franse geheime dienst DGSE bij het zinken van de Rainbow Warrior waren immers door de pers gedaan. En nu het eerbiedwaardige dagblad Le Monde, dat tot voor kort nog steeds voorzichtig twijfels liet horen, deze week keiharde feiten te leveren over de aanwezigheid van de „actie”-groep van ervaren zwemmers, kon de regering de zaak niet langer afdoen als halve erkenningen of regelmatige ontkenningen.

„Vive la presse”, juicht van de klein kadertje op de achtergrond van Le Monde waarin momentanen staan gebundeld de rol van de pers in de Greenpeace-affaire. Zoals dat van de vroegere minister Alain Peyre, een van Frankrijks meest geleerde intellectuelen, die in Figaro had geschreven dat de Franse journalisten erin zijn geslaagd om inlichtingen los te krijgen van de regering, noch haar gespecialiseerde diensten konden ontlopen”. En op Europe 1 moest de socialistische afgevaardigde erkennen dat de „pers haar huiswerk heeft gedaan”.

Maar de toon van de commentaren van de Franzen klinkt ook soms wel eens vals: enerzijds zijn ze opgelucht dat dankzij het onderzoek van journalisten is gekomen dat de aanslag op de Rainbow Warrior in de doelpost is gestopt, anderzijds wordt getwijfeld of de Franse regering de affaire met de juiste ernst heeft gedaan. Het is dus als de minister zegt: „Als jullie van de DGSE niet zulke amateurs zouden zijn geweest, dan hadden wij het allemaal niet hoeven te ontdekken”.

Grote zorgen maken de Franzen zich ook over de schade die de affaire heeft opgelopen. Mitterrand wordt, op bezoek in Jordanië, zei dat de twee PLO-leden de Libanese bisschop Elia Khoury en Mohammed Milhem zijn. De twee zijn voormalig burgemeester van Halbul op de door Israël bezette westelijke Jordanoever. Palestijnen zijn lid van het Palestijnse Comité van de PLO. Thatcher noemde hen tijdens een conferentie in de Jordaanse stad Akaba „mannen van vrede” en „tegenstanders van terrorisme en geweld”.

Volgens Thatcher hoopt de Britse regering met de uitnodiging en het gesprek dat de Jordaanse-Palestijnse delegatie met de Britse regering zal hebben, de Amerikaanse regering tot een naderkeuring te bewegen. De bedoeling is dat de delegatie zal praten met de Amerikanen en dat de Britten naast de twee Palestijnen uit de Jordanië

Aanklager Argentinië: straf is geïnstitutionaliseerde wraak

Door onze correspondent MARLISE SIMONS

BUENOS AIRES, 21 sept. — Toen een Argentijnse aanklager deze week levenslange gevangenisstraffen eiste voor vijf voormalige bewindvoerders die gepaard met meeslepende drama in de rechtszaal, theaterlijke gebaren en bloemrijke taal. Maar achter al dit vertoon gaat een aantal van dezelfde juridische en morele vraagstukken schuil die Europeanen na de Tweede Wereldoorlog, Fransen na de Algerijnse oorlog en Amerikanen na Vietnam hebben bezighouden. De vragen die zowel binnen als buiten de rechtszaal worden gesteld, luiden: waar begint en eindigt de verantwoordelijkheid voor gruweldaden die door leger en politie werden begaan? Bij de bevelhebbers die de orders gaven? Bij de ondergeschikten die de bevelen uitvoerden? Bij de mannen en vrouwen die actief hebben deelgenomen als verklikers en collaborateurs? Bij de leden van de samenleving die wisten wat zich afspeelde, maar uit eigenbelang hun mond hielden?

Deze vragen worden hier gesteld naar aanleiding van ongeveer 10.000 moorden en een nog veel groter aantal martelingen, uitgevoerd door de Argentijnse veiligheidsstroepen in hun campagne tegen gewapend en ongevangenschap links, een brute oprisping van de burgeroorlog die voortvond met de Neurenberg-proces tegen Duitse nazi-leiders. Dat waren processen van de winnaars van de oorlog, gebaseerd op wetten die 'ex post facto', nadat de gebeurtenissen zich hadden voorgedaan, waren gecreëerd, terwijl de vervolging hier in handen is van een gekozen regering die het straffen van de militairen tot een van haar belangrijkste campagne-beloften maakte, aldus Strassera.

Voor Neurenberg werd een speciale rechtbank in het leven geroepen, terwijl het Argentijnse proces zich afspeelt in een gewone civiele rechtbank. En terwijl er in Duitsland instituten werden aangeklaagd — bijvoorbeeld de SS en de SA — worden de beklagden hier als individuen bestraft.

Voor Argentinië is dit het eerste mondeling gevoerde proces. Tot dusver werden pleidooien en andere juridische verklaringen

Aanklager Julio Strassera (geheel rechts) luistert terwijl zijn medewerker Luis Moreno Ocampo een deel van de aanklacht voorleest tegen negen voormalige junta-leden, onder wie (van boven naar beneden) Lambruschini, Videla en Massera. (foto AP)

altijd schriftelijk gepresenteerd. Volgens buitenlandse waarnemers die de processen bijwonen is dat de reden waarom het zo omslachtig toegaat in de rechtszaal, en waarom de advocaten de indruk maken slecht voorbereid te zijn en weinig ervaring te hebben met de technieken van ondervraging en debat.

Een extra probleem is dat de civiele rechtbank de negen beklagden volgens militair recht bestraft, terwijl de aanklagers hun misdaden moeten toetsen aan het civiele strafrecht. Onder het militaire strafrecht kunnen de rechters zelf bepalen welk bewijsmateriaal zij nodig hebben om tot een uitspraak te komen, en hoeven zij geen specificatie van de bewijslast aan te voeren voor elk geval op zich. De negen beklagden hebben wel opdracht gegeven tot misdaden, maar deze zelf niet begaan.

President Alfonsín had aanvankelijk het leger gevraagd hun eigen mensen voor de militaire rechtbank te dagen, om schoon schip te maken in eigen huis en om een publiek proces zoals dat

nu wordt gehouden en dat felle protesten wekt bij de militairen, te vermijden. Maar toen het militaire tribunaal na negen maanden besloot dat er op de rol van de bevelhebbers „niets viel aan te merken”, werd de zaak onder een nieuwe wet naar een civiele rechtbank doorgeschoven. De zes rechters zijn allemaal gefatueerd door de president, en ironisch genoeg zijn twee van de hoofdrolspelers in de processen, president van de rechtbank Leon Arslanian en de hoofd-aanklager Julio Strassera, beide beroepsbureaucraten die ook al in dienst waren tijdens het militaire bewind.

Om de juridische gronden te verschaffen voor veroordeling en weerlegging van de tegenargumenten van de verdediging, heeft Strassera heel wat kern na precedenten in andere landen verwezen. Ook al zouden de gebeurtenissen in Argentinië „excessen” in een onconventionele „oorlog tegen subversie” zijn, zo betoogde hij, dan nog hadden de bevelhebbers zich tenminste schuldig gemaakt aan verzuim. Als voorbeeld van een uitspraak in een dergelijk geval noemde hij de processen in Tokio waarbij commandant Yamas-

hita van het Japanse bezettingsleger op de Filipijnen werd veroordeeld. Hoewel Yamashita zijn troepen opdracht had gegeven om Manila bij de komst van de Amerikaanse troepen te ontruimen, sloegen ze aan het moorden onder de ongewapende burgerbevolking en maakten zo'n 20.000 slachtoffers. Het hof verwerpt het argument van de verdediging dat de commandant niet op de hoogte was van wat zich afspeelde en de gebeurtenissen niet had kunnen voorkomen omdat de verbodsbepalingen waren vernietigd. Het tribunaal besloot dat de bevelvoerder niets had ondernomen om wijdevreidte wrede acties te achterhalen of te bedwingen. Strassera citeerde ook het principe dat Amerikaanse rechtbanken bij de processen met betrekking tot Amerikaanse oorlogsmisdaden in Vietnam hanteerden: dat een bevelvoerder officier volgens militair recht en volgens militaire gebruiken verantwoordelijk is voor een correct optreden van zijn ondergeschikten. Ook noemde hij de uitspraak van rechter Murphy dat „lakshheid of verzuim kunnen leiden tot een misdrijf in civielrechtelijke of strafrechtelijke zin”.

Oorlog

Over het argument dat het leger in een oorlog was verwickeld zei hij: „Als dit een oorlog was geweest, dan zouden we hier nu voor oorlogsmisdadigers staan”. Argentinië heeft immers vier Geneefse conventies ondertekend over de humanitaire behandeling van krijgsgevangenen en burgers, conventies die marteling, wredeheden en moorden veroordelen. Wat voor een oorlog was dat, vroeg Strassera zich af. „Waarom alle gevechten werden gesimuleerd, waarin de kogels slechts één der partijen troffen”? Hij vervolgt: „En zelfs als een groot deel van de gevangenen echte vijanden waren, is het dan een oorlogstactiek om hen te folteren en te vermoorden wanneer ze zich niet kunnen verzetten, om huizen bezet te houden en mensen tot gijzelaars te maken? Zijn pasgeboren babies militaire doelen?”

Als er geen sprake was van oorlog, aldus Strassera, „dan hebben we te maken met gewo-

ne criminaliteit, en als er wel een oorlog was, dan staan we hier tegenover oorlogsmisdadigers”.

Er is in Argentinië nooit een discussie geweest over een wettelijke bestrijding van terrorisme, maar in de rechtszaal haalde Strassera vaak het voorbeeld aan van het Italiaanse gerechtelijke optreden tegen de Rode Brigade.

Zonder legale bestrijding van terrorisme wordt de staat instrument van terrorisme, zoals in Argentinië, waar de bevelhebbers van de juntas de daders van de misdrijven zijn „omdat zij niet alleen het streven, maar ook de identiteit van de organisatie die terreurdaden beging, bepaalden”.

De verdediging uitte de beschuldiging dat de aanklagers alleen maar bezig zijn met een politieke manoeuvre. Strassera ontkende dit en citeerde de woorden van nazi-ideoloog Carl Schmidt: „Een politiek tribunaal is een tribunaal waarbij niet wordt getracht om de schuldigen te vinden, maar om een vijand aan te wijzen”.

Tijdens zijn slotpleidooi woensdag onderstreepte Strassera een ander argument. „Straf is volgens sommige interpretaties niet anders dan geïnstitutionaliseerde revanche, maar het is wel de manier om ongecontroleerde wraaknemingen te voorkomen”.

Vervolgens citeerde hij de jurist Gunther Stratenwerth: „De behoefte aan vergelding in het geval van misdaden die de publieke opinie in beroering brengen mag niet terzijde worden geschoven. Als in deze behoefte niet wordt voorzien door gepaste wettelijke straf, dan zullen wij altijd moeten leven met het gevaar dat het recht in eigen hand wordt genomen”.

De uitkomst van dit proces zal wellicht van belang zijn voor de bijna 1700 aanklachten die bij de rechtbank tegen andere militaire en politie-functionarissen zijn ingediend en nog in behandeling moeten worden genomen. Rechters hebben duidelijk de eis in dit proces afgewacht, en misschien wachten ze zelfs tot de definitieve vonnissen worden uitgesproken, wat naar verwachting in december zal gebeuren.

Oud-president Videla is inmiddels met een bloeddende maagzweer in een militair ziekenhuis in Buenos Aires opgenomen. Hij werd ziek, enkele uren nadat levenslang tegen hem was ge-

„Affaire-Greenpeace niet afgesloten”

Vervolg van pagina 1

Op het verzoek van Hernu om schriftelijk de vragen te beantwoorden of er ook een derde ploeg van de geheime dienst (DGSE) in Nieuw Zeeland had geopperd en of de initialen van de leden daarvan zoals die in de Franse pers zijn genoemd correspondeerden met die van leden van de DGSE, had admiraal Lacoste, op basis van de opvatting die hij van zijn taak heeft, gezegd dat niet te kunnen.

Volgens het weekblad L'Express, dat die initialen afdruckte, ging het om een kapitein en een sergeant van het instructiecentrum in Aspretto op Corsica. L'Express wist gisteren ook te melden dat generaal Saulmier, destijds nog hoofd van de militaire staf van Mitterrand, en tegenwoordig stafchef van de Franse strijdkrachten, persoonlijk de orde heeft ondertekend om de operatie tegen de Rainbow Warrior uit te voeren. Dat zou erop kunnen wijzen dat admiraal Lacoste voor de uiteindelijke beslissing toch een presidentieel getint fiat heeft kunnen krijgen.

Gouverneur Louisiana voor gerecht

Door onze correspondent SYTZE VAN DER ZEE

WASHINGTON, 21 sept. — Geheel in lijn met de kleurrijke historie van Louisiana is in New Orleans een proces tegen de gouverneur van deze zuidelijke staat, Edwin Edwards, begonnen. De aanklacht tegen hem en zeven handlangers omvat meer dan 50 punten, waaronder oplichting en afpersing. Hiermee zet de 58-jarige Edwards een traditie voort die in corruptie en nepotisme is verankerd.

Ofschoon er in de VS meer staten zijn die voortdurend door allerlei schandalen worden geteisterd, springt Louisiana eruit, omdat er op hoog niveau met niets iets erflair wordt gezondigd. Vermeedelijk heeft dit met het feit te maken dat deze staat ooit eens door Spaanse en Franse gouverneurs is bestuurd die enerzijds genererend met steekpenningen en gunsten werkten, anderzijds zich op een bijna elegante manier verrijkten.

Sindsdien lijkt het erop, alsof corruptie in Louisiana tot een kunstvorm is verheven. Dit uit zich onder meer in het gezegde dat het in de eerste plaats de taak van een politicus in Louisiana is om de mensen bezig te houden, te amuseren. In de tweede plaats is het voor hem zaak om bij het stelen niet te worden gepakt en pas in de derde plaats is het zijn taak politiek te bedrijven, leiding te geven. Deze levenswijze was vijftig jaar geleden de politicus Huey Long als gouverneur van Louisiana en daarna als senator op het lijf geschreven.

Terwijl Long een soort populistische boodschap uitdroeg, verrijkte hij zich links en rechts, hielp familieleden aan lucratieve baantjes en leefde zich in allerlei megalomane projecten uit. Nadat hij in 1935 onder mysterieuze

omstandigheden was vermoord — sinds kort bestaat het sterke vermoeden dat zijn eigen lijfwacht hem heeft gedood, — nam een volgende in de Long-dynastie het roer over, Earl Long, een broer van Huey.

Onder zijn gouverneurschap groeide en bloeide de corruptie als nooit tevoren, ofschoon niet ongestraft. Zelfs de procureur-generaal van Louisiana, Jack Gremlion, moest eraan geloven en belandde in de gevangenis. Over hem verkondte Earl Long ooit eens op: „Als je iets voor Jack Gremlion wilt verbergen, moet je het in het wetboek stoppen”. Zelf werd Earl Long in 1959 — hij was toen nog gouverneur — in een psychiatrische inrichting opgeborgen. Hij slaagde er evenwel in zich vrij te praten, waarna hij onverwijd de commissaris voor de volksgezondheid ontsloeg die hem had laten opbergen.

Hoewel Huey Long een zoon heeft, Russell Long, die 38 jaar in de Amerikaanse senaat heeft gezeten — volgens jaar wil hij zijn zetel beschikbaar stellen, — is zijn directe politieke erfgenaam Edwin Edwards. In tegenstelling tot zijn uiterst corrupte en luidruchtige vader is Russell Long een tamelijk bezadigd en volstrekt integer man. Edwin Edwards staat daarentegen als een bon-vivant bekend die op grote voet leeft.

Hij is een charmante rokenjager en een hartstochtelijke gokker die een trouw bezoeker van de casino's in Las Vegas en Lake Tahoe is. Al jaren vormt hij steeds weer het middelpunt van nieuwe corruptieschandalen, maar op de een of andere manier slaagt hij er altijd weer in te overleven om bij de volgende verkiezingen met overtuigende meerderheid te worden herkozen.

U BENT ONZE BELANGRIJKSTE GAST!

PERSONAL COMPUTER MAGAZINE SHOW 1985

11 T/M 13 OKTOBER 1985
10.00-17.00 UUR
JAARBEURS - UTRECHT

Een microcomputer tentoonstelling die u niet mag missen!

UW TWEDE HUIS STAAT IN UW EIGEN TUIN

Klanten van Verandalux willen eigenlijk niet meer op vakantie. Die genieten zomer en winter van hun tuin door zo'n fraaie, oerdegelijke uitbouw.

- aluminium en hardhout
- montage van rijende werkplaatsen
- betaling na aflevering
- maakwerk door pure vaklui
- een zonnestraler en uw veranda is behaaglijk.

VERANDALUX Bedrijfsweg 21, Best, Telefoon 04998-99099. Dagelijks geopend van 9.00 tot 17.00 uur, zaterdag van 10.00 tot 15.00 uur.

BOVEN NRC

Voor informatie deze bon in gesloten envelop zenden aan Verandalux bv, Postbus 324, 5680 AH Best.

De Beste veranda's komen uit Best!

Non-proliferatieverdrag versterkt door document toetsingsconferentie

Door onze redacteur AN SALOMONSON

GENÈVE, 21 sept. — Met het aannemen bij consensus, zonder stemming, van een uitvoerig slotdocument is de derde toetsingsconferentie van het non-proliferatieverdrag van Genève afgesloten. Het document betekent een versterking van het in 1970 gesloten verdrag en behelst een verdere verrijking van internationale regime om verspreiding van kernwapens tegen te gaan. Slechts over één kleine paragraaf betreffende de aanvallen op Irak op door verzet van Iraanse zijde geen overeenstemming worden bereikt.

In tegenstelling tot de tweede toetsingsconferentie in 1980, die een complete mislukking is geweest, heeft er dit keer een opvallend goede sfeer van samenwerking geheerst. Duidelijk was dat voor de 86 aanwezige lidstaten (van de in totaal 130 toegetroeden landen) het veiligstellen van het verdrag de hoogste prioriteit had. Ondernemende pogingen van landen als Brazilië en India, die het non-proliferatieverdrag niet hebben ondertekend maar als waarnemers aanwezig waren, zijn op niets uitgelopen.

Voor het cruciale discussiepunt — een algehele kernstop — is zonder grote moeilijkheden een compromis gevonden. In het slotdocument wordt eerst een beroep gedaan op de kernwapenstaten om als hoogste prioriteit de trilaterale onderhandelingen (de VS, Groot-Brittannië en de Sovjet-Unie) over zo'n alomvattend verbod op kernproeven te hervatten. De daaropvolgende passage vermeldt evenwel dat „zekere” staten (bedoeld zijn de VS en Groot-Brittannië) gaande wapenreductie (en pas daarna een kernstop) als hun hoogste prioriteit zien.

Een aardig succes, mede aan Nederlandse inspanning te danken, is voorts het dringend beroep in het slotdocument op alle lidstaten om aan nucleaire export naar niet-np-w-leden voortaan de eis van internationale inspectie op alle kerninstallaties te koppelen (de zogenaamde full scope safeguards).

De algehele consensus die zich in de loop van deze week al aftekende, is alleen door een onver-

zettelijke houding van Iran gisteravond even doorbroken. Het conflict over de formulering van de bewuste paragraaf was de reden dat de slotzitting pas om twee uur vanmorgen, tien uur later dan voorgenomen kon beginnen.

De Nederlandse delegatieleider, ambassadeur mr. F. Terwischa van Schellinga, noemde niettemin de conferentie na afloop een groot succes: „De wil om dit verdrag overeind te houden en te versterken als een belangrijk instrument voor internationale veiligheid, is vier weken lang sterker gebleken dan bestaande tegenstellingen ten aanzien van ontwapening”. Het positieve slotdocument zal volgens hem een uitstraling hebben naar die landen die nu nog buiten het verdrag staan.

HYPOTHEEK-RENTE 30 JAAR VAST

Een unieke mogelijkheid om uw woonlasten 30 jaar lang op een laag renteniveau vast te zetten. Maximale zekerheid. Zowel voor nieuwe als voor bestaande huizen. Inlichtingen bij het Bouwfonds-infocentrum bij u in de buurt. U kunt ook de coupon insturen.

Stuur mij informatie over de 30 Jaar Rente/Vast Hypotheek.

Naam:

Adres:

Postcode:

Plaats:

Telefoon:

Coupon in gesloten envelop zonder postzegel naar Bouwfonds, Antwoonnummer 34 3860 VE Hoevelaken

Bouwfonds Nederlandse Gemeenten

AARDBEVING IN MEXICO.... Mensen in Nood helpt GIRO 111222 Den Bosch onder vermelding van Mexico

BRIEVEN

Nieuwsselectie

(Foto ANP)

Verkeerd gebruik van naam en titel van troonopvolger

Op 30 april 1985 was het vijf jaar geleden dat Prinses Beatrix haar moeder als Koningin der Nederlanden opvolgde. Merkwaardig is dat vrijwel alle media nu nog steeds spreken en schrijven over Koningin Beatrix. Begrijpelijk missschien voor de tijd kort na de troonwisseling. Iedereen weet hier nu langzamerhand wel dat wij in ons land maar één koningin hebben en dat die nu Beatrix heet. Beter ware het in de berichtgeving nu te spreken over de Koningin.

Door dr. A. P. J. van der Burg

René van Chalons (geboren te Breda op 5 februari 1519) erfde van zijn moeders broer Filibert het soevereine prinsdom Orange. Hij was stadhouder van Holland, Zeeland en Gelderland, keizerlijk veldheer van Karel V. Als zodanig werd hij 17 juli 1544 in een oorlog tegen Frankrijk bij het beleg van St. Dizier in Champagne gewond. Hij overleed de volgende dag, 25 jaar oud. René had geen kinderen en had tot zijn erfgenaam zijn neef Willem van Nassau benoemd, die onze prins werd. (1533-1584) stadhouder van Holland, Zeeland en Utrecht, lid van de Raad van State. Zijn opvolgers als stadhouder waren allen prins van Orange.

Na de dood van stadhouder Willem III, prins van Orange, koning van Groot-Brittannië en Ierland op 19 maart 1702 ging de titel over op zijn neef Johan Willem Friso, vorst van Nassau, stadhouder van Friesland en Groningen (1687-1711) die in vrouwelijke lijn ook prins Willem I van Orange afstamde. In 1713 werd het prinsdom Orange een deel van Frankrijk. De opvolgers van Johan Willem Friso, de stadhouders Willem IV en Willem V voerden ook als eerste titel prins van Orange.

De eerste Nederlander, die deze titel kreeg van René van Chalons, telg van het sinds 1503 in Nederland gevestigde gravengeslacht Nassau-Breda. René was een zoon van Hendrik III graaf van Nassau, heer van Breda en de Lek, stadhouder van Holland en Zeeland (geboren in Siegen op 12 januari 1483, overleden te Bre-

ren de zoons van koning Willem III, halfbroers van koning Wilhelmina, de prinses Willem (1840-1879) en zijn broer Alexander (1851-1884). De prinses van Orange ondertekenden hun brieven en stukken met prins (van d')Oranjes.

Sedert de troonsbestijging van zijn moeder op 30 april 1980 voert onze prins Willem-Alexander krachtens artikel 27 van de grondwet van 1973 de titel prins van Orange. Bij de grondwetswijziging van 17 februari 1983 verlied deze automatische verlening — zij het niet tot ieders genoegen. Mogelijk is daardoor onnodige verwarring bij de media ontstaan. Men dacht blijkbaar dat op die datum de titel prins van Orange verviel.

„Maar omdat prins Willem-Alexander deze titel al rechtens voerde kon hij dit na 17 februari 1983 blijven doen. Een hernieuwde verlening van de titel prins van Orange was dus niet nodig. Wel zal bij een eventuele troonswisseling de titel alleen nog verleend kunnen worden op grond van de nieuwe wet, die de adeldomverlening zal regelen, of op grond van het oude additionele artikel XXV van de Grondwet 1983, aan de dan vermoedelijke opvolger van de koning.” zo schreef de Rijksvoorlichtingsdienst mij.

Het was dus elegantier geweest de te weten lopende titel kroonprins Willem-Alexander niet te gebruiken. Aanvankelijk dacht ik dat de titel „kroonprins van regeringsvoorzitters” was voorgeschreven. Het tegendeel is waar. Sinds 30 april 1980 wordt in alle publicaties van de regering steeds gesproken van „Hare Majesteit de Koningin” en „de prins van Orange”.

Ik hoop dat de media voortaan zullen spreken van de koningin en de prins van Orange. Wij behoeven toch niet alle charmante en voor velen dierbare tradities overboord te zetten?

(De heer Van der Burg is internist)

Verspreiding folders 1

Groot is de verbazing als blijkt dat te Bostel en omstreken een vlugschrift van het Icto is ingezet in NRC Handelsblad. Mijn persoonlijke verbazing was een paar dagen eerder al veel groter. Namelijk bij het bezorgen van de folder van het KKN voor het volkspetitionnement Kruisraketten enzovoort.

Tot op de dag van vandaag is mij niet duidelijk geworden hoe deze folders bezorgd zijn. Ja, „verspreid door de PTT”, maar hoe? Tegen betaling? Frankering bij abonnement? Staat er niet op. Ook zat er geen postzegel op. Op sommige plaatsen was de folder ingevouwen in drukwerk van de PTT zelf. Men gaat mij toch niet vertellen dat de hele lading gratis huis-aan-huis is bezorgd? Omdat het bij voldoende wel-gefrankeerde beantwoording een aardige winst oplevert voor Tante Pos?

F. J. H. M. Teunissen Delft.

Volkspetitionnement 8

In de brievenrubriek staan de laatste tijd nogal wat reacties op de inzameling van handtekeningen tegen de kruisraketten. Zij zijn meestal afwijzend.

De herinnering aan de vorige oorlog speelt daarin begrijpelijk een grote rol: het „gebroken gewertje” heeft ons in 1940 tot de ondergang gevoerd; de petitie tegen de Vlootwet (1923) en het volkspetitionnement van nu liggen in dezelfde fatale lijn. Op zichzelf is daar nogal wat tegen in te brengen: de anti-militaristische groeperingen waren ook in het interbellum slechts gering in aantal en de uitrusting van de Nederlandse krijgsmacht in die tijd is een zaak geweest van de toenmalige regeringscoalities. Overigens dient men het pacifisme in die jaren zeker positief te waarderen als een reactie uit menselijkheid op de zinloze gruwelen van de loopgraafveroorlog. In een door Versailles en crisis vergiftigd Europa bleef het „Nieuw Kruisraket” helaas slechts een leus.

Tegen het voortdurend naar voren schuiven van de ervaringen van 1940-45 breng ik in dat men blijkbaar niet inziet, dat de nucleaire wapenwedstrijd een totaal andere proportie is dan die van de vorige oorlog, hoe vernietigend die ook al was. Het besef daarvan ontbreekt ten enen male in de ingezonden stukken; ook in de redevoeringen (volgens het verslag) in Den Haag tegen het volkspetitionnement. Ook ik heb het geluid van het in de lucht vliegen van de brug bij Westervoort nog in de oren evenals dat van de geallieerde kanonnen in oktober 1944 bij de ingang van Zeeland, maar we dienen te beseffen dat een toekomstig conflict zich in onvergelykbare vormen zal afspeelen.

Daarom bezwoeren wetenschapsmensen uit Oost en West de wereld reeds in de jaren vijftig, dat „een andere wijze van denken noodzakelijk is wil de mensheid voortbestaan”. Met nucleair geweld is geen land — en het daarin aanwezige waardevolle — te verdedigen, zeker als het zo klein is als het onze; dit leidt slechts tot totale vernietiging. En daarom gaat het bij dit zeer redelijk gestelde petitionnement.

Natuurlijk is een streven tot tweezijdig wapenwants van belang maar het is in vrees en eenzijdige propaganda verstrikt. Daarnaast echter ook — en dit kan terug gevoerd worden op goede Nederlandse tradities — een duidelijk afwijzen van een zogenaamd atomaire „veiligheid” voor ons zo kwetsbare land. Dit houdt dus te meer een plicht in, om nu dit soort wapens zinloos geworden is, voor alle eventualiteiten, dus bij een eventuele bezetting klaar te staan met een programma van anderszooitige weerbaarheid. Daarover hebben we van overheidswegen te nog toe niets gehoord, hoewel de ervaringen van 1940-45 ons dat toch wel krachtig onder de neus hebben gewreven.

P. Hoekstra Lunteren.

Janssen van Raay 1

Er zijn maar weinig onderwerpen, die de laatste tijd de gemoederen van het Nederlandse volk

zo in opschudding hebben gebracht als het volkspetitionnement tegen de kruisraketten; in woord en geschrift is via pers, radio en t.v. een vloedgolf van argumenten pro en contra wereldkundig gemaakt.

„Dat men het dan in zijn argumentatie wel eens wat al te bont kan maken, bleek mij bij het lezen van recente publicaties van de zijde van de nieuwe voorzitter van het Icto, de heer J. L. Janssen van Raay.

Mijn indruk is dat vooral in het interview, als weergegeven in NRC Handelsblad van 14 september de realiteit volledig uit het oog is verloren. Van tweeën één: of de heer Janssen van Raay heeft zich in de hitte van de strijd laten verleiden tot uitspraken die kant noch wal raken, of hij spreekt een weloverwogen oordeel uit over zaken als volkspetitionnement en het IKV. Hoe dan ook, hij slaat niet alleen de plank mis, maar hij een onzinnig verband legt tussen volkspetitionnement en het gevaar voor de vrede en democratie, maar gaat in zijn betoog zelfs zo ver, dat hij de goede trouw van hen — waaronder IKV-gelooftgenoten — die het volkspetitionnement ondersteunen, botweg ontkent.

Wanneer geloofsgenoten of zo men wil gemeentefolk gekerkleden elkaar op deze wijze menen te moeten bejegenen, moet het Janssen van Raay niet verbazen, dat polarisatie het onvermijdelijk gevolg daarvan is. Het is niet een synode, die polariseert, maar het zijn juist die gekerkelden zelf, die om welke reden dan ook, een van hun afwijkende opvatting niet kunnen of willen respecteren.

Ter illustratie van zijn bewering, dat het volkspetitionnement een bedreiging van de vrede betekent, wijt Janssen van Raay de Japanse aanval op Ned. Indië aan het volkspetitionnement van 1923 tegen de vlootwet. Het is toch onmogelijk staande te houden, dat de verloren slag in de Javazee in 1942 in direct verband zou staan met acties tegen en verwerping van de vlootwet 1923?

M. Hasselaar Vlissingen.

Janssen van Raay 2

„Ik durf best te zeggen dat God zelf de atombom heeft uitgevonden”, aldus de voorzitter van het Icto, Janssen van Raay, die de goede trouw van de ondertekenaars van het volkspetitionnement in twijfel trekt en de bom op Hiroshima een „diabolisch Godsgebrek” vindt. (NRC Handelsblad, 14 september)

Hoe iemand zich met deze en soortgelijke uitspraken nog christelijk noemt is mij een raadsel. Het Icto zal denklijk niet zo blij zijn met een voorzitter die de ernst van de zaak met onzinnige uitspraken geweld aandoet. „Overigens gaat het hem niet om de plaatsing van die 48 kruisraketten. Die kunnen best achterwege blijven!” zegt hij.

L. Mak Rotterdam.

Janssen van Raay 3

Het gesprek met de voorzitter van het Icto in deze krant van 14 september geeft mij aanleiding tot de volgende opmerkingen: 1. Een direct verband tussen de actie tegen de verwerping van de Vlootwet (1923), en de in 1942 verloren slag in de Javazee, zoals de heer Janssen van Raay legt, lijkt mij geen zinnige gedachte. Ieder kan onmiddellijk inzien, dat een klein land als Nederland nooit in staat zou zijn geweest een immens gebied als het toenmalig Ned. Indië met succes te verdedigen tegen Japan.

2. Dat God zelf de atombom heeft uitgevonden, is al een even dwaze gedachte. „Lees de Bijbel maar. In het scheppingsverhaal vind je dat Hij op de vierde dag de zon heeft geschapen. En is dat niet één grote atombom?” Je

komsten. Van een afwijking is pas sprake als verdragsbepalingen in strijd zijn met specifieke grondwetsbepalingen.

de Raad onderzoekt vervolgens of het met de VS te sluiten verdrag inzake de plaatsing van kruisraketten direct of indirect afwijkt van specifieke grondwettelijke bepalingen, m.n. de art. 92, 96, 97 en 98 en additioneel art. XI GW. Dit blijkt niet het geval te zijn. Derhalve is voor de goedkeuring van dit verdrag geen 2/3 meerderheid der uitgebrachte stemmen nodig, zoals vereist door art. 91 lid 3 GW, ingeval er sprake is van enigerlei afwijking van de grondwet.

Voorzover voor het inzetten van kruisraketten van Nederland teroorde geen Nederlandse goedkeuring wordt bedongen (het enkel-sleutelsysteem), wordt afstand gedaan van een bestuursbevoegdheid, t.w. de bevoegdheid die inzet te verhinderen. Maar ook die afstand is niet in strijd met de grondwet, i.c. art. 92 GW. Dit artikel betekent namelijk niet dat overheidsbevoegdheden alleen aan volkenrechtelijke organisaties opgedragen zouden mogen worden.

De Raad van State herinnert in dit verband aan de geschiedenis van de voorganger van dit grondwetsartikel — art. 67 GW 1953 — waaruit blijkt dat voor opdracht van overheidsbevoegdheden aan internationale organen eigenlijk geen grondwettelijke grondslag nodig is. De bevoegdheid daartoe valt uit de overige bepalingen inzake verdragen af te leiden. Dat de betreffende bepalingen zijn opgenomen, geschiedt uitsluitend om de grondwettigheid van zo'n opdracht buiten iedere twijfel te stellen.

In het licht van de grondwettelijke relativering der nationale soevereiniteit en de na-oorlogse politieke cultuur inzake internationale betrekkingen met haar positieve waardering voor het beperken der nationale soevereiniteit terwille van internationale samenwerking.

In de Europese Gemeenschap komt die houding tot uiting in een principiële voorkeur voor een supranationale oriëntatie. Door zijn lidmaatschap van de NAVO heeft ons land welbewust afstand gedaan van zijn exclusieve nationaal verantwoordelijkheid voor de eigen defensie. Frankrijk is hierop, zoals bekend, in 1966 op instigatie van De Gaulle in belangrijke mate teruggekomen door zich terug te trekken uit het geïntegreerde defensiesysteem van de NAVO en heeft de eigen nationale defensieverantwoordelijkheid reële inhoud gegeven door de opbouw van een eigen nucleair machtspotentieel. Die stap is ten onzent steeds als een uiting van achterhaald nationalisme afgekeurd.

Taboe

In het licht van het voorgaande is het heel opmerkelijk dat in de discussie over de kruisraketten in bepaalde kringen die als progressief bekend staan, nu teruggegrepen wordt op het principe van nationale soevereiniteit, dat ten onzent jarenlang min of meer taboe is geweest in het kader der internationale betrekkingen, zijnde een uiting van een nationalisme die zinnigheid die niet meer past in een tijd van toenemende internationale interdependentie.

De relativering van onze volkenrechtelijke soevereiniteit heeft tevens een grondwettelijke bevestiging gekregen sinds de grondwetswijziging van 1953. Die relativering komt hierin tot uiting, dat aan internationaal recht (verdragsbepalingen en besluiten van volkenrechtelijke organisaties) directe rechtskracht is verleend en zelfs voorrang boven nationale wetgeving (incl. de grondwet) en dat opdracht van overheidsbevoegdheden aan volkenrechtelijke organisaties uitdrukkelijk mogelijk is gemaakt.

De volkenrechtelijke relativering der volkenrechtelijke soevereiniteit vormt ook het uitgangspunt van het advies van de Raad van State over de kruisrakettenwet. De Raad is van oordeel dat een verdrag niet reeds op de enkele grond dat het gepaard gaat met soevereiniteitsverlies, afwijkt van de grondwet. Dit blijkt ook uit de geschiedenis m.b.t. het sluiten van internationale overeen-

handtekeningen brengt dit het totaal aantal „stemmen” dat ik had kunnen uitbrengen op vijf.

Klaarblijkelijk gaat ook de organisatie van het petitionnement niet blindelings uit van de goede trouw van de mensen, aangezien men een steekproefgewijze notariële controle wil laten uitvoeren. Hierbij zullen de apert frauduleuze gevallen wel uitgezeefd kunnen worden, maar of dat ook het geval zal zijn met de eenvoudige dubbures zoals bovenvermeld lijkt mij twijfelachtig.

F. J. H. M. Teunissen Delft.

Volkspetitionnement 8

In de brievenrubriek staan de laatste tijd nogal wat reacties op de inzameling van handtekeningen tegen de kruisraketten. Zij zijn meestal afwijzend.

De herinnering aan de vorige oorlog speelt daarin begrijpelijk een grote rol: het „gebroken gewertje” heeft ons in 1940 tot de ondergang gevoerd; de petitie tegen de Vlootwet (1923) en het volkspetitionnement van nu liggen in dezelfde fatale lijn. Op zichzelf is daar nogal wat tegen in te brengen: de anti-militaristische groeperingen waren ook in het interbellum slechts gering in aantal en de uitrusting van de Nederlandse krijgsmacht in die tijd is een zaak geweest van de toenmalige regeringscoalities. Overigens dient men het pacifisme in die jaren zeker positief te waarderen als een reactie uit menselijkheid op de zinloze gruwelen van de loopgraafveroorlog. In een door Versailles en crisis vergiftigd Europa bleef het „Nieuw Kruisraket” helaas slechts een leus.

Tegen het voortdurend naar voren schuiven van de ervaringen van 1940-45 breng ik in dat men blijkbaar niet inziet, dat de nucleaire wapenwedstrijd een totaal andere proportie is dan die van de vorige oorlog, hoe vernietigend die ook al was. Het besef daarvan ontbreekt ten enen male in de ingezonden stukken; ook in de redevoeringen (volgens het verslag) in Den Haag tegen het volkspetitionnement. Ook ik heb het geluid van het in de lucht vliegen van de brug bij Westervoort nog in de oren evenals dat van de geallieerde kanonnen in oktober 1944 bij de ingang van Zeeland, maar we dienen te beseffen dat een toekomstig conflict zich in onvergelykbare vormen zal afspeelen.

Daarom bezwoeren wetenschapsmensen uit Oost en West de wereld reeds in de jaren vijftig, dat „een andere wijze van denken noodzakelijk is wil de mensheid voortbestaan”. Met nucleair geweld is geen land — en het daarin aanwezige waardevolle — te verdedigen, zeker als het zo klein is als het onze; dit leidt slechts tot totale vernietiging. En daarom gaat het bij dit zeer redelijk gestelde petitionnement.

Natuurlijk is een streven tot tweezijdig wapenwants van belang maar het is in vrees en eenzijdige propaganda verstrikt. Daarnaast echter ook — en dit kan terug gevoerd worden op goede Nederlandse tradities — een duidelijk afwijzen van een zogenaamd atomaire „veiligheid” voor ons zo kwetsbare land. Dit houdt dus te meer een plicht in, om nu dit soort wapens zinloos geworden is, voor alle eventualiteiten, dus bij een eventuele bezetting klaar te staan met een programma van anderszooitige weerbaarheid. Daarover hebben we van overheidswegen te nog toe niets gehoord, hoewel de ervaringen van 1940-45 ons dat toch wel krachtig onder de neus hebben gewreven.

P. Hoekstra Lunteren.

Janssen van Raay 1

Er zijn maar weinig onderwerpen, die de laatste tijd de gemoederen van het Nederlandse volk

zo in opschudding hebben gebracht als het volkspetitionnement tegen de kruisraketten; in woord en geschrift is via pers, radio en t.v. een vloedgolf van argumenten pro en contra wereldkundig gemaakt.

„Dat men het dan in zijn argumentatie wel eens wat al te bont kan maken, bleek mij bij het lezen van recente publicaties van de zijde van de nieuwe voorzitter van het Icto, de heer J. L. Janssen van Raay.

Mijn indruk is dat vooral in het interview, als weergegeven in NRC Handelsblad van 14 september de realiteit volledig uit het oog is verloren. Van tweeën één: of de heer Janssen van Raay heeft zich in de hitte van de strijd laten verleiden tot uitspraken die kant noch wal raken, of hij spreekt een weloverwogen oordeel uit over zaken als volkspetitionnement en het IKV. Hoe dan ook, hij slaat niet alleen de plank mis, maar hij een onzinnig verband legt tussen volkspetitionnement en het gevaar voor de vrede en democratie, maar gaat in zijn betoog zelfs zo ver, dat hij de goede trouw van hen — waaronder IKV-gelooftgenoten — die het volkspetitionnement ondersteunen, botweg ontkent.

Wanneer geloofsgenoten of zo men wil gemeentefolk gekerkleden elkaar op deze wijze menen te moeten bejegenen, moet het Janssen van Raay niet verbazen, dat polarisatie het onvermijdelijk gevolg daarvan is. Het is niet een synode, die polariseert, maar het zijn juist die gekerkelden zelf, die om welke reden dan ook, een van hun afwijkende opvatting niet kunnen of willen respecteren.

Ter illustratie van zijn bewering, dat het volkspetitionnement een bedreiging van de vrede betekent, wijt Janssen van Raay de Japanse aanval op Ned. Indië aan het volkspetitionnement van 1923 tegen de vlootwet. Het is toch onmogelijk staande te houden, dat de verloren slag in de Javazee in 1942 in direct verband zou staan met acties tegen en verwerping van de vlootwet 1923?

M. Hasselaar Vlissingen.

Janssen van Raay 2

„Ik durf best te zeggen dat God zelf de atombom heeft uitgevonden”, aldus de voorzitter van het Icto, Janssen van Raay, die de goede trouw van de ondertekenaars van het volkspetitionnement in twijfel trekt en de bom op Hiroshima een „diabolisch Godsgebrek” vindt. (NRC Handelsblad, 14 september)

Hoe iemand zich met deze en soortgelijke uitspraken nog christelijk noemt is mij een raadsel. Het Icto zal denklijk niet zo blij zijn met een voorzitter die de ernst van de zaak met onzinnige uitspraken geweld aandoet. „Overigens gaat het hem niet om de plaatsing van die 48 kruisraketten. Die kunnen best achterwege blijven!” zegt hij.

L. Mak Rotterdam.

Janssen van Raay 3

Het gesprek met de voorzitter van het Icto in deze krant van 14 september geeft mij aanleiding tot de volgende opmerkingen: 1. Een direct verband tussen de actie tegen de verwerping van de Vlootwet (1923), en de in 1942 verloren slag in de Javazee, zoals de heer Janssen van Raay legt, lijkt mij geen zinnige gedachte. Ieder kan onmiddellijk inzien, dat een klein land als Nederland nooit in staat zou zijn geweest een immens gebied als het toenmalig Ned. Indië met succes te verdedigen tegen Japan.

2. Dat God zelf de atombom heeft uitgevonden, is al een even dwaze gedachte. „Lees de Bijbel maar. In het scheppingsverhaal vind je dat Hij op de vierde dag de zon heeft geschapen. En is dat niet één grote atombom?” Je

komsten. Van een afwijking is pas sprake als verdragsbepalingen in strijd zijn met specifieke grondwetsbepalingen.

de Raad onderzoekt vervolgens of het met de VS te sluiten verdrag inzake de plaatsing van kruisraketten direct of indirect afwijkt van specifieke grondwettelijke bepalingen, m.n. de art. 92, 96, 97 en 98 en additioneel art. XI GW. Dit blijkt niet het geval te zijn. Derhalve is voor de goedkeuring van dit verdrag geen 2/3 meerderheid der uitgebrachte stemmen nodig, zoals vereist door art. 91 lid 3 GW, ingeval er sprake is van enigerlei afwijking van de grondwet.

Voorzover voor het inzetten van kruisraketten van Nederland teroorde geen Nederlandse goedkeuring wordt bedongen (het enkel-sleutelsysteem), wordt afstand gedaan van een bestuursbevoegdheid, t.w. de bevoegdheid die inzet te verhinderen. Maar ook die afstand is niet in strijd met de grondwet, i.c. art. 92 GW. Dit artikel betekent namelijk niet dat overheidsbevoegdheden alleen aan volkenrechtelijke organisaties opgedragen zouden mogen worden.

De Raad van State herinnert in dit verband aan de geschiedenis van de voorganger van dit grondwetsartikel — art. 67 GW 1953 — waaruit blijkt dat voor opdracht van overheidsbevoegdheden aan internationale organen eigenlijk geen grondwettelijke grondslag nodig is. De bevoegdheid daartoe valt uit de overige bepalingen inzake verdragen af te leiden. Dat de betreffende bepalingen zijn opgenomen, geschiedt uitsluitend om de grondwettigheid van zo'n opdracht buiten iedere twijfel te stellen.

In het licht van de grondwettelijke relativering der nationale soevereiniteit en de na-oorlogse politieke cultuur inzake internationale betrekkingen met haar positieve waardering voor het beperken der nationale soevereiniteit terwille van internationale samenwerking.

In de Europese Gemeenschap komt die houding tot uiting in een principiële voorkeur voor een supranationale oriëntatie. Door zijn lidmaatschap van de NAVO heeft ons land welbewust afstand gedaan van zijn exclusieve nationaal verantwoordelijkheid voor de eigen defensie. Frankrijk is hierop, zoals bekend, in 1966 op instigatie van De Gaulle in belangrijke mate teruggekomen door zich terug te trekken uit het geïntegreerde defensiesysteem van de NAVO en heeft de eigen nationale defensieverantwoordelijkheid reële inhoud gegeven door de opbouw van een eigen nucleair machtspotentieel. Die stap is ten onzent steeds als een uiting van achterhaald nationalisme afgekeurd.

Taboe

In het licht van het voorgaande is het heel opmerkelijk dat in de discussie over de kruisraketten in bepaalde kringen die als progressief bekend staan, nu teruggegrepen wordt op het principe van nationale soevereiniteit, dat ten onzent jarenlang min of meer taboe is geweest in het kader der internationale betrekkingen, zijnde een uiting van een nationalisme die zinnigheid die niet meer past in een tijd van toenemende internationale interdependentie.

De relativering van onze volkenrechtelijke soevereiniteit heeft tevens een grondwettelijke bevestiging gekregen sinds de grondwetswijziging van 1953. Die relativering komt hierin tot uiting, dat aan internationaal recht (verdragsbepalingen en besluiten van volkenrechtelijke organisaties) directe rechtskracht is verleend en zelfs voorrang boven nationale wetgeving (incl. de grondwet) en dat opdracht van overheidsbevoegdheden aan volkenrechtelijke organisaties uitdrukkelijk mogelijk is gemaakt.

De volkenrechtelijke relativering der volkenrechtelijke soevereiniteit vormt ook het uitgangspunt van het advies van de Raad van State over de kruisrakettenwet. De Raad is van oordeel dat een verdrag niet reeds op de enkele grond dat het gepaard gaat met soevereiniteitsverlies, afwijkt van de grondwet. Dit blijkt ook uit de geschiedenis m.b.t. het sluiten van internationale overeen-

zo in opschudding hebben gebracht als het volkspetitionnement tegen de kruisraketten; in woord en geschrift is via pers, radio en t.v. een vloedgolf van argumenten pro en contra wereldkundig gemaakt.

„Dat men het dan in zijn argumentatie wel eens wat al te bont kan maken, bleek mij bij het lezen van recente publicaties van de zijde van de nieuwe voorzitter van het Icto, de heer J. L. Janssen van Raay.

Mijn indruk is dat vooral in het interview, als weergegeven in NRC Handelsblad van 14 september de realiteit volledig uit het oog is verloren. Van tweeën één: of de heer Janssen van Raay heeft zich in de hitte van de strijd laten verleiden tot uitspraken die kant noch wal raken, of hij spreekt een weloverwogen oordeel uit over zaken als volkspetitionnement en het IKV. Hoe dan ook, hij slaat niet alleen de plank mis, maar hij een onzinnig verband legt tussen volkspetitionnement en het gevaar voor de vrede en democratie, maar gaat in zijn betoog zelfs zo ver, dat hij de goede trouw van hen — waaronder IKV-gelooftgenoten — die het volkspetitionnement ondersteunen, botweg ontkent.

Wanneer geloofsgenoten of zo men wil gemeentefolk gekerkleden elkaar op deze wijze menen te moeten bejegenen, moet het Janssen van Raay niet verbazen, dat polarisatie het onvermijdelijk gevolg daarvan is. Het is niet een synode, die polariseert, maar het zijn juist die gekerkelden zelf, die om welke reden dan ook, een van hun afwijkende opvatting niet kunnen of willen respecteren.

Ter illustratie van zijn bewering, dat het volkspetitionnement een bedreiging van de vrede betekent, wijt Janssen van Raay de Japanse aanval op Ned. Indië aan het volkspetitionnement van 1923 tegen de vlootwet. Het is toch onmogelijk staande te houden, dat de verloren slag in de Javazee in 1942 in direct verband zou staan met acties tegen en verwerping van de vlootwet 1923?

M. Hasselaar Vlissingen.

Janssen van Raay 2

„Ik durf best te zeggen dat God zelf de atombom heeft uitgevonden”, aldus de voorzitter van het Icto, Janssen van Raay, die de goede trouw van de ondertekenaars van het volkspetitionnement in twijfel trekt en de bom op Hiroshima een „diabolisch Godsgebrek” vindt. (NRC Handelsblad, 14 september)

Hoe iemand zich met deze en soortgelijke uitspraken nog christelijk noemt is mij een raadsel. Het Icto zal denklijk niet zo blij zijn met een voorzitter die de ernst van de zaak met onzinnige uitspraken geweld aandoet. „Overigens gaat het hem niet om de plaatsing van die 48 kruisraketten. Die kunnen best achterwege blijven!” zegt hij.

L. Mak Rotterdam.

Janssen van Raay 3

Het gesprek met de voorzitter van het Icto in deze krant van 14 september geeft mij aanleiding tot de volgende opmerkingen: 1. Een direct verband tussen de actie tegen de verwerping van de Vlootwet (1923), en de in 1942 verloren slag in de Javazee, zoals de heer Janssen van Raay legt, lijkt mij geen zinnige gedachte. Ieder kan onmiddellijk inzien, dat een klein land als Nederland nooit in staat zou zijn geweest een immens gebied als het toenmalig Ned. Indië met succes te verdedigen tegen Japan.

2. Dat God zelf de atombom heeft uitgevonden, is al een even dwaze gedachte. „Lees de Bijbel maar. In het scheppingsverhaal vind je dat Hij op de vierde dag de zon heeft geschapen. En is dat niet één grote atombom?” Je

komsten. Van een afwijking is pas sprake als verdragsbepalingen in strijd zijn met specifieke grondwetsbepalingen.

de Raad onderzoekt vervolgens of het met de VS te sluiten verdrag inzake de plaatsing van kruisraketten direct of indirect afwijkt van specifieke grondwettelijke bepalingen, m.n. de art. 92, 96, 97 en 98 en additioneel art. XI GW. Dit blijkt niet het geval te zijn. Derhalve is voor de goedkeuring van dit verdrag geen 2/3 meerderheid der uitgebrachte stemmen nodig, zoals vereist door art. 91 lid 3 GW, ingeval er sprake is van enigerlei afwijking van de grondwet.

Voorzover voor het inzetten van kruisraketten van Nederland teroorde geen Nederlandse goedkeuring wordt bedongen (het enkel-sleutelsysteem), wordt afstand gedaan van een bestuursbevoegdheid, t.w. de bevoegdheid die inzet te verhinderen. Maar ook die afstand is niet in strijd met de grondwet, i.c. art. 92 GW. Dit artikel betekent namelijk niet dat overheidsbevoegdheden alleen aan volkenrechtelijke organisaties opgedragen zouden mogen worden.

De Raad van State herinnert in dit verband aan de geschiedenis van de voorganger van dit grondwetsartikel — art. 67 GW 1953 — waaruit blijkt dat voor opdracht van overheidsbevoegdheden aan internationale organen eigenlijk geen grondwettelijke grondslag nodig is. De bevoegdheid daartoe valt uit de overige bepalingen inzake verdragen af te leiden. Dat de betreffende bepalingen zijn opgenomen, geschiedt uitsluitend om de grondwettigheid van zo'n opdracht buiten iedere twijfel te stellen.

In het licht van de grondwettelijke relativering der nationale soevereiniteit en de na-oorlogse politieke cultuur inzake internationale betrekkingen met haar positieve waardering voor het beperken der nationale soevereiniteit terwille van internationale samenwerking.

In de Europese Gemeenschap komt die houding tot uiting in een principiële voorkeur voor een supranationale oriëntatie. Door zijn lidmaatschap van de NAVO heeft ons land welbewust afstand gedaan van zijn exclusieve nationaal verantwoordelijkheid voor de eigen defensie. Frankrijk is hierop, zoals bekend, in 1966 op instigatie van De Gaulle in belangrijke mate teruggekomen door zich terug te trekken uit het geïntegreerde defensiesysteem van de NAVO en heeft de eigen nationale defensieverantwoordelijkheid reële inhoud gegeven door de opbouw van een eigen nucleair machtspotentieel. Die stap is ten onzent steeds als een uiting van achterhaald nationalisme afgekeurd.

Taboe

In het licht van het voorgaande is het heel opmerkelijk dat in de discussie over de kruisraketten in bepaalde kringen die als progressief bekend staan, nu teruggegrepen wordt op het principe van nationale soevereiniteit, dat ten onzent jarenlang min of meer taboe is geweest in het kader der internationale betrekkingen, zijnde een uiting van een nationalisme die zinnigheid die niet meer past in een tijd van toenemende internationale interdependentie.

De relativering van onze volkenrechtelijke soevereiniteit heeft tevens een grondwettelijke bevestiging gekregen sinds de grondwetswijziging van 1953. Die relativering komt hierin tot uiting, dat aan internationaal recht (verdragsbepalingen en besluiten van volkenrechtelijke organisaties) directe rechtskracht is verleend en zelfs voorrang boven nationale wetgeving (incl. de grondwet) en dat opdracht van overheidsbevoegdheden aan volkenrechtelijke organisaties uitdrukkelijk mogelijk is gemaakt.

De volkenrechtelijke relativering der volkenrechtelijke soevereiniteit vormt ook het uitgangspunt van het advies van de Raad van State over de kruisrakettenwet. De Raad is van oordeel dat een verdrag niet reeds op de enkele grond dat het gepaard gaat met soevereiniteitsverlies, afwijkt van de grondwet. Dit blijkt ook uit de geschiedenis m.b.t. het sluiten van internationale overeen

Het ruige expressionisme van Jan van Heel op expositie in Hoorn

De clowns van een burger-schilder

Tentoonstelling: Schilderijen en gouaches van Jan van Heel. Tot 30 september in Galerie De Krijtkring, Appelsteeg 6, Hoorn. Woensdag t/m zondag van 10-18 uur.

Door BAS ROODNAT

In Galerie De Krijtkring in Hoorn exposeert de 87-jarige Jan van Heel elf schilderijen en zeven gouaches, die tussen 1947 en 1983 ontstonden. Het oudste en het meest recente doek hebben beide een clown als onderwerp. De voorstelling uit 1947 laat een moedeloos neerzittende pias zien, de overdreven lange passief afhagende armen versterken die indruk van neerslachtigheid evenals een in de achtergrond op de grond liggende figuur. Het schilderij uit 1983 toont een geheel andere clown. Hier een de beschouwer stralend aankijkend keurtje, blij met zijn witte schmink en rode mopsneus en trots op de omgeving waarin hij zich bevindt, die van het circus, aangeduid door het rood van de gordijnen en het geel van het zand in de piste.

Jan van Heel: Clown, olieverf, 1983 (100 x 100 cm)

Of dat stemmingsverschil tussen de twee doeken een ontwikkeling in het gevoelsleven van de schilder markeert is overigens maar de vraag. Waarschijnlijker is dat er sprake is van twee min of meer toevallige buien van af- en aanwezig opgewektheid, die hun neerslag vonden in de clownsfiguurtjes.

De clown als symbool en metafoor is in de beeldende kunst zo langzamerhand een gemeenplaats geworden, vooral als de tegenstelling tussen glitter en verdriet moet worden aangeduid. De paljas met een traan op de witte wangen is van die al te zeer voor de hand liggende symboliek een berucht voorbeeld.

Cliché

Ondanks dit levensgrote gevaar voor wegglijden in het cliché heeft Van Heel gedurende zijn hele ruim zeventigjarige schilderscarrière het thema clown gebuurd. In Hoorn zijn er dan ook tussen het begin- en eindpunt van de expositie nog meer clowns te zien, die de schilder echter nergens in de valkuil van het valse sentiment laten vallen. Van Heel is in staat via de grappigheid van grote neuzen en loodrechte wenkbrauwen een verrijnd scala van gevoelens te laten doorklinken, vooral ook door een knap gebruik van sfeerbepalende elementen in de achtergrond.

In een wat ruig expressionisme zet hij in meestal matte kleuren onmiddellijk aansprekende composities neer, dikwijls ontleend aan circus en theater, die immers schijnwerelden zijn met valkuilen naar de werkelijkheid en met dubbele bodems die grote waarheden verbergen. Van Heel houdt daarvan.

In datzelfde jaar schilderde Van Heel ook zijn *Twee wersters*, het mooiste doek op de expositie in Hoorn. Twee jonge vrouwen met een bezem die overduidelijk geen enkele boodschap (willen) hebben aan het mooie van hun lijven, althans niet in hun werk. Ze staan in onbehouden onelegante houdingen bij elkaar, de oegankende haren sluik voor de ogen hangend, alsof ze in een vijandige omgeving iedereen willen aanranden dood te vallen.

De tentoonstelling in Hoorn is, uit deze thematiek samengesteld, Van Heel heeft ook andere wegen bewandeld. Zo maakte hij in de jaren zestig een op het Spaanse landschap gebaseerde reeks van bijna-abstracties, experimenteerde hij met in verlagen gevangen structuren van roestend ijzer, baksteen, jute.

Feestartikelen

Ook in andere onderwerpen zoekt hij naar de tegenstellingen die de kern van het theater zijn. Zoals in zijn uit 1949 daterende schilderij *Vrouw met feestartikelen*. De ballonnen, prutsmutsen en andere vrolijke dingen in de winkel accentueren de hardheid in de gestalte van de hoekig geproportioneerde zakenvrouw met haar grote hand als een klauw op de toonbank.

Jan van Heel hanteert dit soort bonkige symboliek met graagte. Hij noemt zichzelf een burger-schilder, die in lange werkdagen heeft geleerd zijn metaforen gestalte te geven. De kermis, het circus, kinderspeelgoed worden steeds opnieuwe aangegrepen, vervormd, in andere composities gezet. Of een rommelwinkeltje in een zijstraat van een zijstraat in Parijs.

Hij is het voorbeeld van een autodidact die met de MO-acten tekens als basis zijn eigen banen heeft getrokken in de vrije uren die het onderwijzerschap hem liet. Het was ploeteren, zoeken en soms vinden in door een vroeg aflopende wekker aangekondigde werkdagen. Van Heel schildert nu een jaar of zeventig, probeerde heel veel, verliet doodlopende wegen, sloeg zijpaden in. Maar steeds keerde de thematiek rond om het theater en het circus terug. Het is aan de tentoonstelling in Hoorn te zien.

Penta Theater nog niet achter de liefde

Voorstelling: Penta Theater met Kleine oefeningen om erachter te komen. Idee, regie en toneelbeeld: Piet Rogie. Muziek: fragmenten uit opera's en liederencycli. Kostuums: Gerwin Smit. Licht: Henk van der Geest. Uitvoeren: Tsjitske Broersma, Ingrid Dalmeyer, Patricia Kapp, Erwin Kokkelkoren, Hennie Konings en Piet Rogie. Gezien: Theater Zuidplein Rotterdam 19/9; aldaar nog te zien 20/9.

Door INE RIETSTAP

De eerste van drie premières die het Penta Theater dit seizoen zal uitbrengen, is een theaterstuk van Piet Rogie dat hij *Kleine oefeningen om erachter te komen* noemde. Waar dan achter gekomen moet worden is het begrip liefde, de diverse soorten daarvan en de gevoelens en gewaarwordingen die erdoor worden opgeroepen.

Dit gegeven levert een anderhalf uur durende serie dikwijls zeer fraai ogende tafereelen op waarin slaafse, ridderlijke, huichelachtige, romantische, luidelijke, onschuldige en niet te vergeten eigenliefde aan de orde komen. Een ander element is het facet macht dat liefde in zich draagt, macht over de ander. Het citaat „Liefde is mooi, de lente is mooi, doch het allermost is de vrijheid” van Carlo Goldini uit diens libretto voor Mozarts *La Finta Semplice* is dan ook niet voor niets door Rogie als ondertitel van zijn werkstuk gekozen.

Over het algemeen worden de zaken bloedsierus behandeld, maar zo nu en dan wordt er even danig de spot mee gedreven. Het vreemde was dat ik van het geheel warm konoud werd. Het was me allemaal te bedacht, te veel gekunsteld en te beredeneerd. Er wordt diepgang gesugereerd maar die is er niet, het blijft volkomen afstandelijk en ik raakte getrieterd en verveld door de symboliek van het constante in en uit de kieren wijpen en het ontbreken van wezenlijke emotie. De verschillende gebruikte operafragmenten en liederen hadden voor mij veel meer zeggingskracht dan alles wat de zes uitvoerenden daar op het toneel deden, hoe groot hun inzet ook was.

Organisator Larry Stanley: „Breuker Kollektief is hard working group” (foto Frans Schellekens)

Breuker op tournee in VS

Door FRANK VAN DIXHOORN

AMSTERDAM, 21 Sept. — „U spreekt met Larry Stanley. Ik vertegenwoordig het Willem Breuker Kollektief, een tienmans jazzorkest uit Holland. Zij hebben al twee tournees in de United States gedaan en enthousiaste kritieken gehad. Overal. Als ik uw adres mag noteren, stuur ik u een press kit”.

and play. Dat vraagt om een bepaalde marketingstrategie: de groep moet in de open lucht spelen en niet alleen in clubs, we moeten schoolconcerten en workshops organiseren, werken met marching bands en bigbands, in deze tournee is dat ook al verwerkt”.

Zo heeft Larry Stanley, een jonge advocaat uit New York, voor het Willem Breuker Kollektief een coast to coast-tournee door de Verenigde Staten georganiseerd met concerten in ondermeer New York, Chicago, Washington, Philadelphia, Minneapolis, Atlanta, San Francisco en Boston. Gisteren is het kollektief vertrokken naar Bonaire, voor een reeks van tien concerten op de Nederlandse Antillen en als wij hier op 1 oktober de opening van de Oktober Jazzmaand vierden, geven Breuker en zijn musici hun eerste Amerikaanse concert in de Newyorkse Village Gate.

„Iedereen werkt daar ook van harte aan mee, deze groep is werkelijk een van de meest bereidwillige. Ik kan ze op één dag twaalf uur laten reizen voor een concert diezelfde avond, en ze maken geen enkel bezwaar. In deze tournee gebeurt het regelmatig dat we twee keer op een dag optreden, eerst een concert in een college met een workshop, en dan heel ver weg nog een avondoptreden.”

In de marketing is uiteraard ook een contract met een grote platenmaatschappij voorzien. Stanley: „Er is net een plaat uitgekomen op een klein label dat niet zo heel goed wordt gedistribueerd (*William Breuker Collective*, About Time Records 1006), maar we hopen uiteindelijk op een verbintenis met bijvoorbeeld Blue Note of Columbia. Deze tournee moet daarvoor zorgen. Bovendien heeft het kollektief al iets dat voor een Amerikaanse platenmaatschappij van belang is. *A hard working group*, die op tournee kan gaan, die zich al jarenlang bewezen heeft, een stabiele groep en bovendien heeft Willem ook filmmuziek gemaakt, zoals voor *De illusionist* van Freek de Jonge. Ik denk dat hij op dat punt zeker een toekomst heeft in de States”.

De eerste tournee die Stanley voor het Kollektief organiseerde in oktober 1983, was wat de dener van omvang. „Het gedeelte van ons publiek in de ges zoeken, het doorsnee club-publiek is bij ons nog in zeer conservatief ingesteld, hebben tijdens die tournee 1983 ook één negatieve reactie gehad, van iemand die vond de groep was *short on the tonal side*, dat ze geen soul deden. Iedereen weet dat zulke gen worden gezegd omdat blank zijn. Die criticus begriep niet dat iemand uit Europa muziek, die je jazz noemen, spelen en daarin zijn hele hart op houden legt. Maar we goede krijgen steeds meer bij ons. De critici hier houden Kollektief ook nauwkeurig in de gaten”.

Stanley had met het oog op deze tournee honderd promotie rondgestuurd, hetgeen teerde in negentien boeken. Een opvallend succes, zekere vergelijking met andere groepen uit Europa zoals Globe Unit uit Vienna Art Orchestra, 45-toerenplaatje, achterin de bijgevoegd, lijkt als breektje te fungeren: „De man die de woordlijst is voor het concertprogramma van het prestigieuze Smithsonian Institute in Washington belde na het beluisteren van dat plaatje mijn vrouw vroeg: *Is this group vrapou de funny?* Ze verzekerde dat zij de zaak op zijn kop zezetten. Heel goed, zei men dan willen we ze graag hebben”.

Rijk en bedrijfsleven laten het financieel nog afweten

Plan kustuitbreiding krijgt vastere vorm

Door onze redacteur F.G. DE RUITER

DEN HAAG, 20 sept. — Steeds meer belanghebbenden laten hun licht schijnen over het plan-Waterman: uitbreiding van het Zuidhollandse territorium in zee tussen Hoek van Holland en Scheveningen, ook wel betiteld als kustlokatie. De jongste aanbeveling komt van het ministerie van landbouw en visserij. Daar denkt men aan een niet-natuurlijke zeewering (in plaats van een nieuwe rij duinen) voor de kust — een dijk voorzien van openingen. Hierdoor zou het gebied daarachter in de loop der jaren langzaam verzanden, wat een aanmerkelijke kostenbesparing oplevert. Ook de belangen van natuur en recreatie zouden hiermee gegarandeerd zijn.

Huidige Zuidhollandse kust op zijn smalst bij Ter Heijde tussen Hoek van Holland en Scheveningen (foto Delta Phot)

Vergaark van alle ideeën is de provinciale stuurgroep kustuitbreiding onder voorzitterschap van gedeputeerde J. Borgman. Deze stuurgroep, waarin ook andere overheden vertegenwoordigd zijn, heeft kortgeleden een tussensrapport uitgebracht, dat zich gunstig over de plannen uitliet. Het eindrapport volgt begin 1986. Wel moet gerekend worden met een tekort van anderhalf tot twee miljard gulden op een totaalbedrag van elf tot vijftien miljard, afhankelijk van het model dat gekozen zou worden. De ruimtewinst varieert van 1500 tot 2800 hectare.

gedaan, was het aanvaarden van een voorzichtige motie hierover. Die motie zegt dat in de structuurschets Stedelijke Gebieden de mogelijkheid van een kustlokatie dient te worden aangegeven. „Een steun in de rug”, aldus Borgman, die verder de kansen voor plan-Waterman in verband brengt met de Markerwaard en de voltooiing van de Deltawerken herfts 1986: „Er zal tegen die tijd behoefte zijn aan een nieuw groot waterbouwkundig project. Stel dat inpoldering van de Markerwaard niet doorgaat, dan zal de politiek welwillender staan tegenover de Zuidhollandse kustuitbreiding”.

Hoofdrupseler in de hele discussie is en blijft het liberale statenlid van Zuid-Holland R.E. Waterman, naar wie het plan is genoemd, omdat hij — in de jaren 1979-'80 — een serie kleinere plannen voor kustuitbreiding (Dorp in Zee, Westduinen, Nieuwduinen, enzovoort) bundelde tot één concept. Volstrekt nieuw was dit idee overigens niet: we hadden al de Maasvlakte, een stuk land aan de zee ontruikt vóór Europaort.

Waterman kan opgetogen over zijn regio praten. „Hier in Zuid-Holland”, zegt hij, „bevinden zich de grootste haven van de wereld en het grootste aaneengesloten kassengebied. Van alle provincies hebben wij de grootste industriele en agrarische productie en daarom geldt Zuid-Holland als de motor van de Nederlandse economie.”

„Maar er is ook een keerzijde. Zuid-Holland is de provincie met de hoogste bevolkingsdichtheid, de grootste absolute woningnood, de hoogste autodichtheid en de hoogste afvalproductie. De ruimte om te wonen, te werken, te recreëren en zich te verplaatsen, is beperkt. Vandaar mijn plan voor een wigvormige landaanwinning tussen Scheveningen en Hoek van Holland volgens het systeem van bouwen met de natuur: geen dijken, maar duinen als zeewering. Als dat plan wordt uitgevoerd, herstellen we bovendien de historische kustlijn van omstreeks 1600”.

Rijk en bedrijf

Volgens Borgman is deze kustuitbreiding slechts haalbaar als de rijksoverheid — bijvoorbeeld ter stimulering van het economisch leven — ten minste twee miljard gulden ter beschikking stelt en als het bedrijfsleven daadwerkelijk belangstelling krijgt. Maar wat hij tot nu toe van beide kanten mocht vernemen, maakt hem niet bijster geestdriftig.

Milieubeweging

Intussen gaat de publieke discussie over het plan overminderd door. Met steeds weer nieuwe geschriften, lezingen en symposia. Volgende week is er bijvoorbeeld zo'n bijeenkomst in Den Haag, uitgaande van de stichting Duimbehoud, de stichting Natuur en Milieu en de Vereniging tot be-

Drie versies

Het statenlid heeft alles zorgvuldig uitgekiend en laten vastleggen op een maquette, die hij in een grote aluminium koffer meestorst naar lezingen en fora. Intussen circuleren er drie min of meer of-

Kwaliteit

De Groot vraagt zich bovendien af wat het recht van een patiënt op informatie en overleg voorstelt als de kwaliteit van de behandeling niet optimaal is. „Het paradoxaal het ook klinkt, maar met het recht van de patiënt kan het best worden begonnen aan de kant van de arts. Zorg dat zijn kwaliteit voldoende is. Daarmee wordt de patiënt het meest recht aangedaan”.

Sponsors helpen Rijksuniversiteit Limburg met bijscholing huisartsen

Door onze correspondent

MAASTRICHT, 21 sept. — De Rijksuniversiteit Limburg heeft met behulp van sponsors een bijscholingscursus voor huisartsen opgezet. Het postacademisch onderwijs is na een enquête onder artsen afgestemd op een vijftiental thema's. Jaarlijks zullen drie thema's worden behandeld.

Groot is beïnvloeding van het cursusmateriaal door de sponsor uitgesloten. „De leerstof wordt samengesteld door vier medici, die zijn verbonden aan onze universiteit en die dus ook gebruik kunnen maken van de hier aanwezige kennis. Per thema wordt een werkboek samengesteld. Op de kalf wordt — zij het op een bescheiden manier — ook de naam van de sponsor vermeld, die tevens op de eerste pagina van het boek een advertentie mag plaatsen”, beargumenteert De Groot.

„Na vijf jaar is de kennis van de huisarts weer geheel up to date en beginnen wij weer opnieuw”, verduidelijkt mevrouw mr. E.B.J. de Groot, coördinator van het Postacademisch onderwijs geneeskunde Limburg.

Structureren van het postacademisch onderwijs is volgens haar noodzakelijk omdat er een wirwar aan cursussen zou bestaan, die zijn samengesteld door farmaceutische industrieën, specialisten en huisartsen. De Groot: „Door de toegenomen concurrentie, onder meer door allerlei wilde vestigingen, moet de huisarts steeds beter op zijn winkel letten en kan hij dus niet iedere keer zomaar weglopen om een cursus te volgen, waarop hij misschien helemaal niet zit te wachten. Anderzijds blijft het een noodzaak om bij te blijven, temeer omdat patiënten steeds kwaliteitsbewuster worden. Nascholen dus. Maar wel gestructureerd en toegeseden op de behoefte en praktijkervaring van de arts”.

Waterman hierover: „Ik wil niets liever dan dat die ontwikkeling doorgaat. De influx van anderen is van groot belang. Ik zeg altijd: de kostbaarste grondstof waarover wij in Nederland beschikken, zijn hersens en die moeten we nu en in de toekomst optimaal inzetten”.

Contracten

Volgens Bonke is het zonder sponsoring onmogelijk het leerboek gratis te verspreiden onder de zeventienhonderd huisartsen in Limburg en het oostelijk deel van

Contracten

De minister vindt echter dat postacademisch onderwijs voor medici zichzelf volledig moet betalen. Om huisartsen niet af te schrikken met hoge inschrijfgelden, is een vorm van sponsoring gevonden. Verschillende industrieën dragen in totaal 750.000 gulden bij, hetgeen neerkomt op 50.000 gulden per thema. Zo hebben rector-magnificus prof. dr. F.I.M. Bonke van de Rijksuniversiteit Limburg en algemeen directeur drs. S. Koops van ICI-Farmagisteren een contract afgesloten voor sponsoring van het thema „kortademigheid en pijn op de borst”.

WIJ EEN ABONNEE U EEN ATTENTIE

Wellicht dat u iemand in uw omgeving kent die graag een krant leest met objectieve berichtgeving. Met helder en zorgvuldig taalgebruik. Met vier bijlagen per week. Met veel columns. U zou NRC Handelsblad onder de aandacht kunnen brengen. Nog beter is het om hem of haar op te geven als abonnee. In dat geval geven we u graag een van deze cadeautjes.

Form for NRC Handelsblad subscription, including fields for name, address, and phone number, and a coupon for a gift.

NRC HANDELSBLAD Advertentie uitknippen en in open envelop, zonder postzegel, zenden aan: NRC Handelsblad Afd. Abonnementen, Antwoordnummer 1168, 3000 VB Rotterdam.

Eerste Europees overzicht van Stedelijk van een impopulaire, Amerikaanse beeldhouwer

Shapiro's 'miniaturen' in monumentaliteit onovertroffen

Tentoonstelling: Joel Shapiro, beelden en tekeningen. Tot 20 oktober in het Stedelijk Museum in Amsterdam. Geopend: dinsdag 11/9 zaterdag van 9.30 tot 17 uur, zondag van 13-17 uur.

Door JANNEKE WESSELING

Hoewel het werk van Joel Shapiro (New York, 1941) op enkele belangrijke internationale exposities te zien is geweest, zoals op de laatste Documenta in Europa...

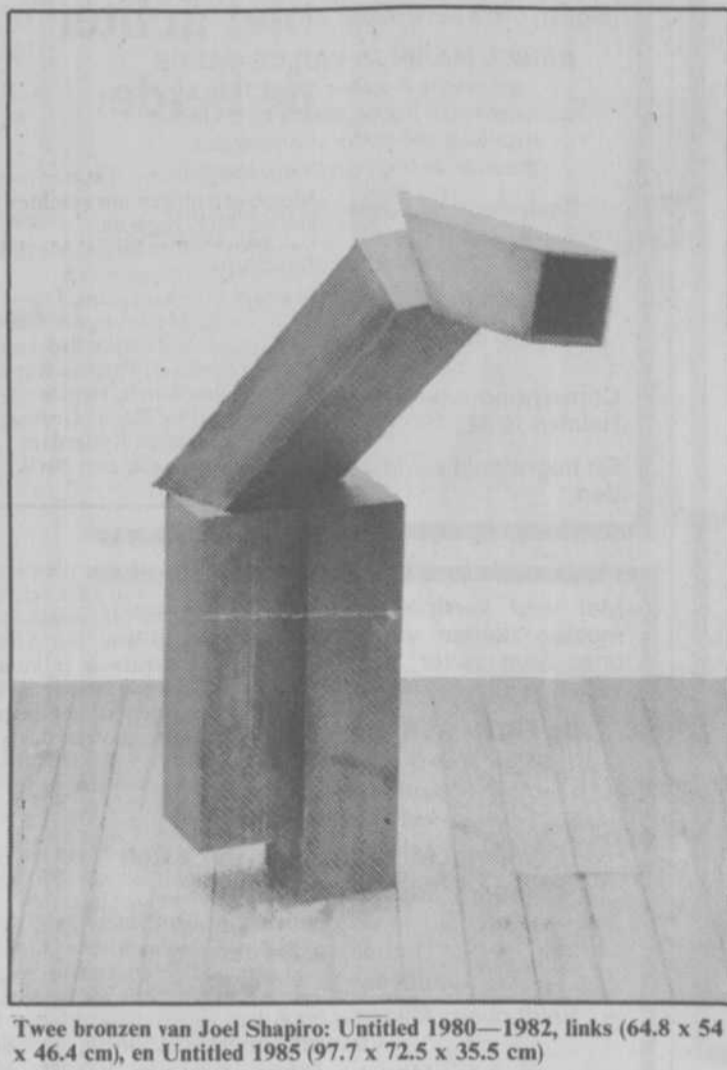
Met enige fantasie zijn er wel een paar redenen te bedenken. Het werk van Shapiro wekt misschien een soort achterdocht op, omdat het niet beantwoordt aan het beeld dat wij van de Amerikaanse kunst hebben.

Taboe

Kunsthistorisch gezien hebben deze beelden twee bronnen: het constructivisme van begin deze eeuw, en de minimal art uit de jaren zestig.

De Waart weg bij Nederlandse Opera

De Waart verklaart uitdrukkelijk dat de gang van zaken de afgelopen weken en dagen rond zijn eerste optredens met het orkest bij de opera en in symfonieconcerten niet van invloed is geweest op zijn besluit ontslag te nemen.

Twee bronzen van Joel Shapiro: Untitled 1980-1982, links (64.8 x 54 x 46.4 cm), en Untitled 1985 (97.7 x 72.5 x 35.5 cm)

Minimal art, met zijn nadruk op de autonomie van het kunstwerk en met zijn taboe op het verwijzen naar een werkelijkheid buiten het kunstwerk...

Monumentaliteit

Bij een eerste confrontatie met Shapiro's werk spelen de afmetingen in al hun bescheidenheid een gewichtige rol, zeker wanneer men er eerst foto's van heeft gezien.

Spaarzaam

Veel van deze sculpturen zijn, nietgetreunde van de afgewogen geometrie, vol van dynamiek. Met name de mensfiguren zijn bijna allemaal in beweging. De zaal waarin zij staan is fraai ingericht; het is alsof hier een sierlijke dans in volle gang is.

Het is werkelijk een verademing om dit eens mee te maken. Het tegenovergestelde komt immers maar al te vaak voor: een uit zijn krachten gegroeid beeld waarvan je afvraagt waarom het ding zo groot moet zijn.

Geen grenzen

Met teksten geïnspireerd door de lectrur van Edgar Allan Poe en T. S. Elliot's 'The Wasteland' en melodieën ontleend aan uiteenlopende bronnen als de countrycoreyfe Roy Acuff en de hardrockgroep Led Zeppelin...

...en hoelang moet u op uw geld wachten?

Advertisement for ZVZV-Providentia Ziektekostenverzekering 'Nieuwe Stijl '86'. Includes text: 'De harde feiten over de uitbetaling op uw ziektekostenverzekering. En nog veel méér. In een leerzaam boekje. Gratis thuis? Stuur de bon op.' and a form with fields for name, address, and contact info.

Stijlzuivere 'Theodora' onder Harnoncourt bij Nederlands Kamerkoor

Concert door het Nederlands Kamerkoor en Concentus Musicus Wien o.l.v. Nicolaus Harnoncourt. M.m.v. Beatrice Niehoff (sopraan), Jard van Nes (alt), Paul Esswood (counter-tenor), William Kendall (tenor) en Harry van der Camp (bas).

Door LUC KNÖDLER

Eén van de meest indrukwekkende momenten van het door Harnoncourt en het Nederlands Kamerkoor gerealiseerde Oratorium 'Theodora' van Händel is een scène waarin de heldin van het drama veroordeeld is tot een heereerende priesteres van de godin Venus.

Wanneer Harnoncourt het over 'Spreken in Tönen' heeft, doet hij ongetwijfeld op dit soort later ook veelvuldig door Willibald von Gluck beproefde passages. De buitenmuzikale referenties worden echter teniet gedaan door het objectieve karakter van de orkestratie.

Irene

Het dramatische concept van 'Theodora' is even geniaal als effectief: angstige vermoedens en vertrouwen, radeloosheid en moed, tot slot, zicht op bevrijding

X-Factor maakt nu al een zeer hechte indruk

Concert: X-Factor. Bezetting: Ruud Olthoff (zang/gitaar), Gert van Veen (synthesizers/zang), Steven Wienjens (bas/zang), Toni Peroni (drums/zang). Gevoerd: De Stip, Amsterdam (20/9).

Door ALFRED BOS

De verscheidenheid die de popmuziek kenmerkt, is zelfs binnen een klein gebied als Nederland aanwezig. Terwijl modern Amsterdam de gitaren uit de foudraal heeft getrokken om zich verbeten te storten op de Amerikaanse rocktraditie, zijn buiten de hoofdstad de vernieuwingen die aan het eind van de jaren zeventig in Engeland werden ingezet.

Voortgekomen uit het eveneens Utrechtse Secret Sounds (dat in een nieuwe bezetting nog immer actief is), heeft X-Factor een geluid dat sterk verwant is aan de melodieuze popmuziek van hun 'stamvader'.

(de dood) en verheerlijking. Onder voorwaarde dat de overture ook werkelijk een opening is — zoals donderdag onmiskenbaar het geval was, is de psychologische ontwikkeling zo sterk dat men er nauwelijks aan kan ontkomen.

De Britse bas Roderick Kennedy was vlak voor het concert in Brussel ziek geworden, in zijn plaats trad Harry van der Camp op; Van der Camp is lid van het Nederlands Kamerkoor. Het is tekenend voor dit ensemble dat het ten behoeve van zulke kostbare en prestigieuze projecten als 'Theodora' in de naaste toekomst met het grootste gemak solisten uit eigen gelederen kan rekruteren.

Purcell

Het Nederlands Kamerkoor dat op de toppen van zijn kunnen lijkt te staan, dan weer als heidenen, dan weer als christenen, de ziel van het oratorium. De anthemachtige korallen tot besluit van elke akte vatten niet alleen samen, maar werpen ook een blik in de toekomst.

Händel is inderdaad van moralisme niet vrij te pleiten, terwijl de teneur van zijn instrumentale oeuvre dikwijls van groot optimisme getuigt.

Freek de Jonge volgde jaar niet op toneel

AMSTERDAM, 21 sept. — Freek de Jonge zal volgend jaar ontbreken op de Nederlandse podia. Hij gaat optreden in West-Duitsland en Canada en zal bovendien de filmplannen uitvoeren waarover hij gisteren in het Cultureel Supplement spreekt.

Orgelwerk van Liszt gevonden

BERLIJN, 21 sept. — Een sinds honderd jaar verdwenen gewaand orgelwerk van Franz Liszt is door de organist en musicoloog Michael von Hintzenstern uit Weimar herontdekt en aan het publiek voorgesteld op het Peter-Niel-orgel van Denstedt in het district Erfurt.

EXCLUSIEF WONEN

AARLANDERVEEN

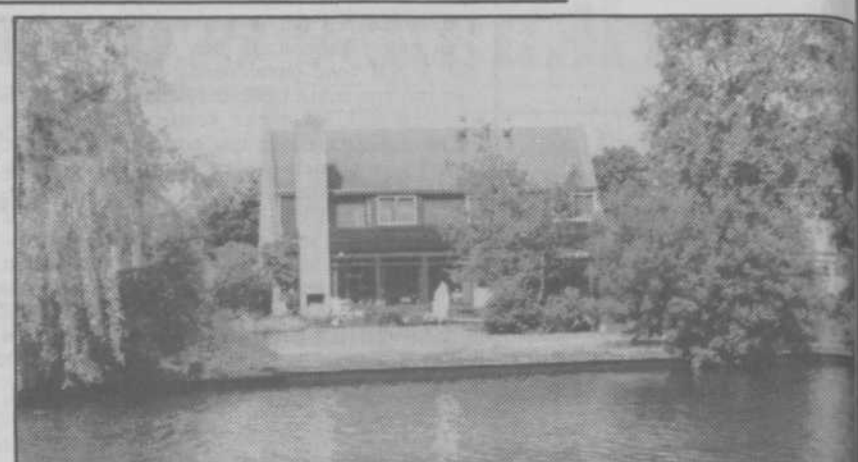
EXCLUSIEF 19e-EEUWS VRIJSTAAND WOONHUIS, rust. ligg. op 30 min. van Den Haag in het hart v.d. Randstad op 1810 m². Ingrijpend intern verbouwd. Praktisch (in onderhoud) aangelegde tuin op Z met o.a. grote variëteit aan vruchtbomen. Geschikt voor dubb. bewoning, kantoor aan huis etc. Ind.: 2 woonk., woonkeuk., 5 slk., 2 badk., 3 toiletten, 2 schuren. Uitst. staat. Uitbreidingsmog. aanwezig. Fotodok. op aanvr. Adres: Dorpsstr. 54. Vr.pr. / 450.000,- k.k. Inl.: MAK.KANT. DEERENBERG & v. LEEUWEN, 01720 - 72651, lid NVM.

AERDENHOUT

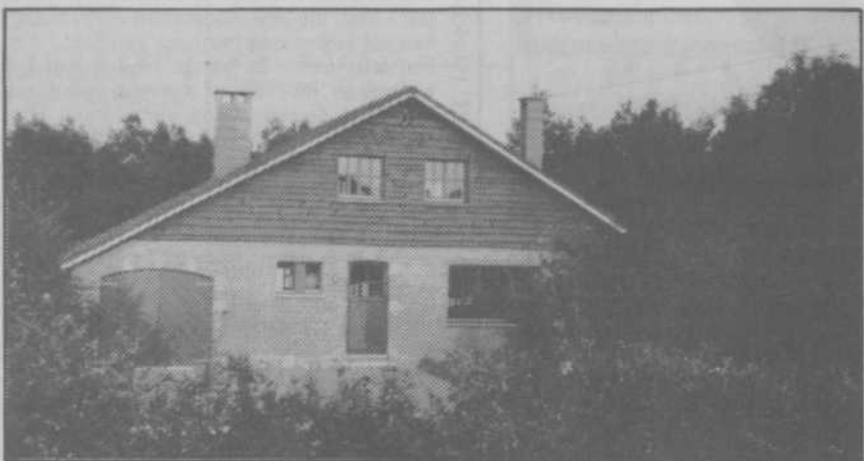
In bosrijke omgeving, nabij NS-station en winkels, worden nog enkele bijna vrijstaande villa's gebouwd. Mooi gel. percelen v. 650 m² tot 1070 m². De zeer luxe woningen staan op een kwalitatief hoog peil. Ind.: ruime hal m. trappartij, living (ca. 60 m²) open of dichte keuken, gr. slaapkam., badkmr. op de verdieping; 3 roy. slaapkamr. m. compl. badkmr. Koopsommen v.a. / 533.600,- v.o.n. DE RIDDER & STRIJBS BV makelaars O.G. 023-28.85.50

ALPHEN AAN DEN RIJN

Onder architectuur gebouwde VRIJSTAANDE SEMI/BUNGALOW aan de Oude Rijn op ± 1000 m² met inpandige garage voor 2 auto's, fraaie tuin, woonkamer met open keuken (tot. 60 m²) en open haard, 4 slk., bijkeuk., kelder, bergzolder. Prima staat. Foto-dok. op aanvraag. Adres: Pr. Hendrikstr. 84. Vr.pr. / 550.000,- k.k. Inl.: MAK.KANT. DEERENBERG & VAN LEEUWEN, 01720 - 72651, Lid NVM

BELGISCHE ARDENNEN

VRIJSTAAND CHALET. Gelegen op 450 m hoogte aan bosrand. Perceel ± 2000 m² omgeving Hoge Venen en Spa. Uniek wandelgebied en wintersport. Geen vakantieprij. Weekend/permanente bewoning. Woonkamer met open haard, hal, gard., eetkeuken, inpandige garage, 3 slaapkamers, badk. met ligbad, c.v. Mogelijkheid tot overname inventaris. Aanvaarding direct. Zeer schappelijke prijs. Inlichtingen: 04162 - 2717

BUNNIK

In het fraaie landschap van de Kromme Rijn op enkele kilometers vanaf de A12 en gemeente Utrecht VRIJSTAAND LANDHUIS met 7000 m² eigen terrein, garage, schuren, plantenkas. Bouwjr. 1939. Bev. o.a. entree, gr. hal, living 55m² met eetkam. 27m², werkkam., pantry, keuk., bijkeuk., kl. werkkam., kelders, 6 sl.kam., badkam., waskam., gr. zolder. Koopsom / 750.000,- CHRISTIAAN SMIT Makelaars b.v. 035-40851.VERECOS b.v. Makelaardij, 03405 - 61394

ECHTELD

Nabij Tiel, zeer fraai verbouwde PATRICIËRSWONING aan de Ooiestr. 4, centr. gel. nabij rijksweg A-15. Zeer geschikt voor woonh. met prakt. Ind.: entree, royale leefruimte van ± 120 m² met open haard, doka, compl. eetkr., gang met extra voordeur, 2 krs., toilet. Verd. 5 sl.krs., badkr. met ligbad, douche, v.w. en 2de toilet. Vaste trap naar ruime zolder. Boven: living tevens een grote zolder van ruim 120 m². Inpandige gar./berg. Goede isolatie c.v.-gas. Grondopp.: 1760 m². Vraagprijs / 345.000,- k.k. MAKELAARSKANTOOR SCHOEMAN TIEL BV, Tiel, tel. 03440-12298.

EEN-WEST

Vennootsweg 7 (Gem. Norg) WOONBOERDERIJ met div. mogelijkheden, zoals woonhuis/showroom of trainingscentrum voor 1-daagse cursussen. Grondgrootte 8.000 m². Fraaie schuur, waarin 4 paardeboxen, springbak. Indeling: entree, L-vorm. woonk. met natuurstenen vloer, open haard, schuifpui, fraaie keuken, bijkeuken, studeerkamr, slaapkamr, badkmr, inpand. garage, representatieruimte ca. 100 m². Verdieping: 2 slaapkamers. Aanvaarding: in overleg. Vraagprijs / 375.000,- k.k. GERH. NUMAN MAKELAARDIJ B.V. VRIES. Tel. 05921 - 42300

GORSSEL

Stijlvolle villa met diepe achtertuin. Ind.: Royale hal, zitkamer met serre, grote ouderwetse woonkeuken, kelder, studeerkamer; achterzijde dubbele kamer en suite (salon en muziekkamer), serre, terras met uitzicht over siertuin en weilanden aan Twentekanaal; 1e verd.: 5 slaapkamers, badkamer, 2e verd.: 2 kamers, grote droogzolder. Grote tuin, totale grondoppervlakte ± 3.000 m². C.V.-gas / 390.000,- k.k. DE WILDE B.V. WARNSVELD Tel. 05750-23343

HOOGVLIET

Een aantrekkelijke flat of drive-in woning binnen handbereik in Hoogvliet. Volledig gemeubileerd, van vele gemakken voorzien onder meer koelkast, wasmachine, radio en tv. Belangstelling? Neem contact op met mevrouw T. Harmenon 010-162266. Ook bedrijven, die een of meer woningen willen huren, kunnen zich bij haar van de mogelijkheden op de hoogte stellen. STICHTING VOOR VOLKSHUISVESTING HOOGVLIET

KLAASWAAL

BOERDERIJ, bouwjaar 1983, perfecte staat v. onderhoud. Woongedeelte, kantoorruimte, schuur 16x14 m, gelegen op 14.495 m² eigen grond, centraal in de 'Hoekse Waard', ca. 20 km van Rotterdam. Prima verbinding met Europoort, Dordrecht, Breda en Zeeland. Voor vele doeleinden geschikt. Vraagprijs / 1.200.000,- k.k. O. G. DE GROOT B.V., 01860-12456

LAGE ZWALUWE

Geschakelde landhuizen. Nieuw te bouwen. Riante ligging a.d. driesprong Amer, Biesbosch, Merwede. Excl. bungalowpark, 100 m v. jachthaven, 25 min. van Rotterdam. Eigen grond v.a. 300 m² tot 600 m². Living 50 m², zeer gr. hallopen keuken, 4 slaapkamers, luxe badkamer, royale zolder. Awerking naar keuze. Koopsom v.a. / 275.000 V.O.N. Rombouts Mak. O.G./Ass. Rotterdam 010-132506

ROTTERDAM

HEEMRAADSSINGEL 91. Ruim HERENHUIS/praktijkpand, prima onderhouden, met garage en kelder, op ruim 430 m² eigen grond. Indeling: Beg. grond: gang, toilet, 2 kamers en keuken. 1e verd.: gang, toilet, 3 kamers. 2e verd.: 4 kamers, bergruimte. C.V.-olie. Aanvaarding: in overleg. Vraagprijs / 350.000,- k.k. J. S. DE JONG MAKELAARDIJ, 010 - 113.113

RIJSWIJK

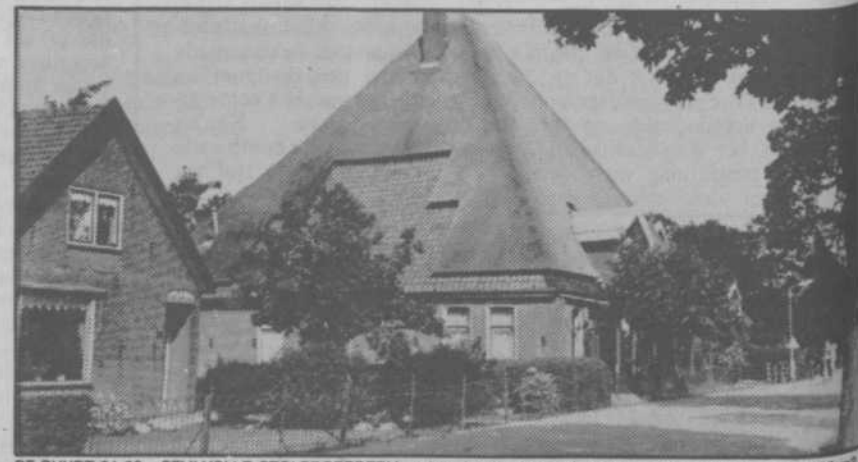
JAN THIJSSENWEG 7. Rust, ruimte, vrijheid en toch in de directe nabijheid van 's-Gravenhage en het grote wegennet, gelegen op 15.700 m² eigen grond. Onder architectuur schitterend gerenoveerd. Deze componenten verzekeren u van een comfortabel wonen en werken. In overleg leeg te aanvaarden. Nadere informatie en/of bezichtiging: Vraagprijs / 1.375.000,- k.k. RABO MAKELAARS, 010-135385

VALBURG

Mellardsestraat 8 Vrijst. LANDHUIS met dubb. gar., aangel. tuin met fruit- en sierbomen rondom, uniek gel., op 12 km. van Arnhem, Nijmegen en Wageningen. Het geh. verkeert in uitst. st. van onderh. en is recent tot. verb. Indeling: hal met garderobes, toilet, prov.kelder, woonk., bet. bijk., hobbyruimte, pr. L-km. met niveaunderschil, open haard, studeerkm. 1e verd.: 3 slaapkam., komp. lux. badkm. zolder over het hele huis. Gesh. v.z.v. c.v., ged. thermopane glas. Schitt. objekt. Aanvaarding: in overleg, desgev. spoedig. Vraagprijs / 395.000,- k.k. BARTEN WAGENINGEN BV Makelaardij-og. Telefoon 08370 - 12974

VENHUIZEN

DE BUURT 34-38 - STIJLVOLLE STOLPBOERDERIJ met grote sier-/moes-/speeluin. Tot. grondopp.: ± 2.000 m². Geschikt voor wonen in komb. met praktijk. Ind. A Praktijk: Zij-entree, spreuk, werkk., toilet. Ind. B Woning: Hoge living, keuken, 3 sl.kam., badk. met ligbad en 2e toilet. Apart gastenverb. en een inpandig terras aan de tuist. Bijz.heden: — Optimale isolatie. — Op c.v.-circuit aangeel. open haard, alsmede vloerverw. — Geh. vern. achtergevel met inpandig terras. — Vloer in kamer ged. natuursteen, ged. hardhout. VRAAGPRIJS: / 325.000,- k.k. MAKELAARDIJ DE WIT B.V. ENKHUIZEN - Tel.: 02280-13816, b.g.g. 02280-14790 of 02274-4880

PERCENTAGES VAN DE WERKSTOFFEN

Table listing various commodities and their prices, including sections for STAATSLIENINGEN, OVERHEID, BANKEN EN DIVERSEN, and various agricultural and industrial goods.

WALLSTREET

NEW YORK, 21 sept. - De koersen op de beurs van New York zakt gisteren nadat de eerste schatting van de economische groei in het derde kwartaal uitkwam op een teleurstellende 2,8 procent.

De Dow Jones-index is de laatste drie maanden niet meer zo laag geweest. Alvorens het ministerie van handel zijn schatting (de "flash") van de groei van het bruto nationale produkt in het derde kwartaal bekendmaakte, hadden Wall Street-economen rekening gehouden met een groei van 3 à 3,5 procent.

De fusie tussen Peabody en Pullman gaat door nadat een juridisch geschil tussen Peabody en belegger Victor Posner is opgelost. Na Peabody was Richardson-Vicks het meest verhandelde aandeel, gevolgd door AT&T.

De fusie tussen Peabody en Pullman gaat door nadat een juridisch geschil tussen Peabody en belegger Victor Posner is opgelost. Na Peabody was Richardson-Vicks het meest verhandelde aandeel, gevolgd door AT&T.

Table listing various commodities and their prices, including sections for SLOTTOTERINGEN, INDEX NEW YORK, DOW JONES, and STANDARD AND POOR.

Table listing various commodities and their prices, including sections for VERHANDELE FONDSSEN and OMZETTEN (in duizenden).

Table listing various commodities and their prices, including sections for GOEDEREN EN TERMIJNKONTRACTEN LONDEN and NEW ZEALAND CROSBY.

Table listing various commodities and their prices, including sections for AMSTERDAM and SINGAPORE.

Table listing various commodities and their prices, including sections for BRUSSEL and NEW YORK.

Table listing various commodities and their prices, including sections for WOL, SINGAPORE, and BRUSSEL.

Table listing various commodities and their prices, including sections for WOL, SINGAPORE, and BRUSSEL.

Table listing various commodities and their prices, including sections for WOL, SINGAPORE, and BRUSSEL.

Table listing various commodities and their prices, including sections for WOL, SINGAPORE, and BRUSSEL.

Table listing various commodities and their prices, including sections for WOL, SINGAPORE, and BRUSSEL.

Table listing various commodities and their prices, including sections for WOL, SINGAPORE, and BRUSSEL.

Table listing various commodities and their prices, including sections for WOL, SINGAPORE, and BRUSSEL.

Table listing various commodities and their prices, including sections for WOL, SINGAPORE, and BRUSSEL.

Table listing various commodities and their prices, including sections for WOL, SINGAPORE, and BRUSSEL.

Table listing various commodities and their prices, including sections for WOL, SINGAPORE, and BRUSSEL.

Table listing various commodities and their prices, including sections for WOL, SINGAPORE, and BRUSSEL.

Table listing various commodities and their prices, including sections for WOL, SINGAPORE, and BRUSSEL.

Table listing various commodities and their prices, including sections for WOL, SINGAPORE, and BRUSSEL.

Table listing various commodities and their prices, including sections for WOL, SINGAPORE, and BRUSSEL.

De Libische leider kolonel Gaddafi heeft van de nood weer eens een deugd gemaakt.

Zijn land verkeert vanwege de teruglopende olie-inkomsten in een diepe financiële crisis. De kolonel gebruikt die als voorwendsel om af te rekenen met de gehate buurman Tunesië.

Dat land worstelt al langer met zeer ernstige sociaal-economische problemen. Onderling ruziënd wachten kanshebbers daar angstig op het post-Bourguiba tijdperk.

Onder het motto 'Na Bourguiba is Tunesië van mij' speelt Gaddafi zijn cynische spel over de ruggen van duizenden gastarbeiders. Schanddaden aan de overzij van de Middellandse Zee.

Michaël Stein

JARENLANG werkte Kilani Ben Aioun keihard als bouwvakker in Libië. Hij gaf slechts het allernoodzakelijkste uit. Hij had zich dan ook een radio en een kleurentelevisie kunnen aanschaffen en hij had spaargeld ten bedrage van 28.000 gulden op de bank. Tot vijf weken geleden. Toen kreeg hij bezoek van een paar zwaar bewapende jongens van het plaatselijke Volkscomité. Zij vertelden hem dat hij de Arabische nationaliteit moest aannemen. Daarmee bedoelden zij de nationaliteit van Libië, dat zichzelf 'het vaderland van alle Arabieren' noemt. De papieren, die Kilani daarvoor moest onder tekenen, hadden zij al bij zich. Zij waarschuwden dat de gevolgen voor hem erg vervelend zouden zijn als hij niet zou tekenen. In Libië hebben de Volkscomités de macht, maar de Revolutionaire Comités de absolute macht; ze worden niet voor niets 'de oren en ogen' genoemd van kolonel Gaddafi, 'de Gids van de Revolutie'. Achteraf denkt Kilani daarom dat zijn bezoekers leden waren van een Revolutionair Comité, want zo gedroegen zij

Nog eens 60.000 Tunesische gastarbeiders zullen eveneens uit Libië worden gezet. Daar versterken zij de reeds aanwezige massa van werklozen — 160.000 volgens de optimistische gegevens van de overheid, 300.000 volgens de vakbonden.

Deze cijfers zijn daarom zo ernstig, omdat een man op het platteland die slechts een dag per week werkt, niet als werkloos geldt. Aangezien het aantal werklozen in Tunesië per jaar met 80.000 stijgt (op een totale bevolking van 6 miljoen) en de regering vorig jaar slechts 41.000 nieuwe banen wist te creëren in plaats van de voorspelde 54.000, is de gedwongen terugkeer van z'n 90.000 Tunesische gastarbeiders uit Libië een regelrechte ramp. Daaraan kunnen ook de noodmaatregelen van de regering (een extra-budget van 75 miljoen gulden om arbeidsplaatsen te creëren en de volstrekt berooide repatrianten een eerste opvang te geven) niets wezenlijks veranderen.

Niet alleen om sociaal-economische redenen vreest de regering in Tunis de gevolgen van de Libische maatregelen. Men vermoedt dat zich onder de teruggekeerde gastarbeiders vele activisten bevinden die de onderhuidse onrust in Tunesië ten behoeve van Gaddafi's 'Arabische Revolutie' zullen aanwakkeren.

Allen die uit Libië terugkeren, moeten dan ook bij de grensposten gedetailleerde vragenlijsten van de politie invullen. Wie verdacht wordt van mogelijke sympathieën voor Gaddafi of de fundamentalistische oppositie in Tunesië, wordt 'onder observatie' gesteld en mag zich niet buiten een bepaald gebied begeven.

De angsten van de autoriteiten in Tunis voor de gevaren van binnen en van buiten zijn wel degelijk reëel. Vijftig jaar wordt Tunesië nu beheerst door het *bourguibisme*, de op evolutie gerichte ideën van Habib Bourguiba, 'de Opperste Strijder', zoals hij officieel wordt genoemd. Maar hoewel het bourguibisme wezenlijk heeft bijgedragen tot de geestelijke vorming van grote groepen in de samenleving, heeft het voor de problemen op sociaal-economisch gebied geen structurele oplossing kunnen vinden.

Tunesië is een voor Noordafrikaanse begrippen klein en arm land met slechts zeer beperkte middelen. Het beschikt over een geringe hoeveelheid olie en een behoorlijke hoeveelheid fosfaten. Maar de prijzen van beide producten zijn, evenals de afzetmogelijkheden, de laatste jaren gedaald, terwijl de landbouw stagneert, deels door de protectionistische maatregelen van de Europese Gemeenschap, maar meer nog omdat te vele grootgrondbezitters die in de stad wonen, hun land verwaarlozen.

Machtsstrijd

De socialistische Destour-partij van Bourguiba heeft namelijk na de geforceerde en mislukte pogingen van Bourguiba's vroegere vriend en vertrouweling Ahmed Ben Salah om de economie te socialiseren, een steeds liberaal-kapitalistische richting ingeslagen, zonder daarbij haar officiële socialistische ideologie vaarwel te zeggen.

De idealistische woorden gingen geleidelijk haaks staan op de bepaald niet door idealen gedragen daden. Bourguiba weigerde in tussentijd voor alle koerswijzigingen de verantwoordelijkheid te dragen, doch schoof die op zijn ondergeschikten af. Zo bleef hij de Opperste Strijder.

Vorig jaar november kreeg de 82-jarige Bourguiba die al in het verleden door hardnekkige ouderdomskwalen was geteisterd, een zwaar hartinfarct, waarvan hij redelijk is hersteld. Nog steeds is hij de man die alle touwtjes van de macht in handen

De laatste hand: 17 augustus 1983

GADDAFI EN DE INTRIGUES ROND DE FAILLIETE BOEDEL VAN BOURGUIBA

heeft, hoewel hij niet langer de kracht heeft om, zoals voorheen, aan alle touwtjes tegelijk te trekken.

Als gevolg is er een permanente machtsstrijd aan de gang onder Bourguiba's trouwe dienaars, waaraan ook zijn inmiddels 70-jarige echtgenote, Wassila, en zijn zoon uit een vroeger huwelijk,

Habib Bourguiba jr., krachtig meedoent. Wat ook de problemen van Tunesië zijn, het gekuij en geintrigere achter de schermen gaan onverminderd door. Diverse dingen naar de macht hopen alsnog de aangewezen opvolger van Bourguiba, premier Mohammed M'zali, beentje te lichten, voordat de Opperste Strijder definitief de ogen heeft gesloten. Zij putten moed uit het feit, dat M'zali's voorganger, premier Hédi Nouria, eveneens voorbestemd was om in Bourguiba's voetstapen te treden.

Weliswaar verkondigde de president nog in maart dat M'zali 'als het moment aanbreekt, in staat zal blijken te zijn het heft in handen te nemen... Weest gerust, zolang Bourguiba leeft en zolang M'zali leeft, zullen wij overwinnen — wat ook de omstandigheden zijn'. Maar dergelijke opwekkende mededelingen had Bourguiba in het verleden ook al over Nouria gedaan. En die had in 1980 na de bloedige gebeurtenissen in Gafsa wegens problemen met een te hoge bloeddruk moeten aftreden.

TUNESIË-DE TERUGGANG

De Tunesische overheid heeft altijd met zorg de goede betrekkingen gadeslagen die een aantal leden uit de vakbeweging hadden met het naburige Algerije en Libië. President Boumedienne van Algerije en de Libische leider Gaddafi droegen, naar de smaak van de Tunesische elite, de werkende klasse in Tunesië een wat al te warm hart toe.

Deze revolutionaire Arabische leiders beschouwden immers de verburgerlijkte machthebbers van de Destour-partij als verlengstukken van het Franse kolonialisme en het Amerikaanse imperialisme. Vandaar, dat er in leidende kringen in Tunis een diepgewortelde angst bestaat dat Tunesië op een dag uitverkocht zal blijken te zijn aan een van zijn grote burens — hetzij door middel van geheim opstandig gewoet, hetzij met behulp van een of andere politieke afspraak.

Jarenlang was de grootste angst gereserveerd voor het stugge, militaire oppermachtige en door ideologie bevolgen Algerije. Bourguiba had een diepe afkeer van de Algerijnse president Boumedienne die hij in vertrouwelijke gesprekken als 'roverhoofdman' betitelde, omdat Boumedienne op illegale wijze en via een staatsgreep aan de macht was gekomen. Bourguiba's directe omgeving placht dan zijn bittere woorden in stroop en honing te verpakken, omdat men als de dood zo bang was dat de Algerijnen zich beledigd zouden voelen en tot actie zouden overgaan.

Afkeer

Alle openlijke afkeer gold daarentegen het Libië van Gaddafi, vooral na 12 januari 1974. Toen werd het Tunesische volk overrompeld met de officiële bekendmaking dat Bourguiba en Gaddafi een unie tussen hun beider landen hadden gesloten met Bourguiba als president en Gaddafi als zijn adjunct.

Het unieverdrag bleek buiten medeweten en aanwezigheid van premier Nouria te zijn voorbereid door de Tunesische minister van Buitenlandse zaken, Mohammed Masmoudi, en in een ogenblik van onoplettendheid door Bourguiba te zijn getekend. Twee dagen later werd Masmoudi als minister ontslagen, nadat Bourguiba, die altijd een fel tegenstander was geweest van à la minute opgezette Arabische federaties en unies, zijn fout had ingezien. Dezelfde Masmoudi werd overigens begin dit jaar door Gaddafi tot leider van de Libische VN-delegatie benoemd. Ook na de bloedige opstand in

de Zuidtunesische stad Gafsa van januari 1980, die werd uitgevoerd door in Libië aangeworven Tunesiërs en de logistieke steun had van een van de topadviseurs van de Algerijnse president (zonder dat deze hiervan op de hoogte was), verzwegen de Tunesiërs de onmiskenbare Algerijnse betrokkenheid. Zij legden alle nadruk op de betrokkenheid van Libië. Actievelingen van de Destour-partij haastten zich na het neerslaan van de opstand om in

Gafsa op de muren te kalken: 'Gaddafi = sioniste' — wat in de Arabische context zoveel betekent als 'Gaddafi = een heel slecht mens'.

Betrekkingen

Een maand na de opstand in Gafsa werd premier Nouria ziek en bood zijn ontslag aan. Mohammed M'zali, de minister van onderwijs, werd premier. Hij probeerde een zo goed mogelijke relatie met Algerije te onderhouden. Algerije was onder president Chadli Benjedid wat meer open en wat minder links-dogmatisch aan het worden, wat het een stuk sympathieker maakte in de ogen van de lichtvoetiger Tunesiërs. Bovendien nam het iets geliberaliseerde Algerije steeds meer afstand tot zijn vroegere radicale bondgenoot Libië.

Maar M'zali wilde ook betere betrekkingen met Gaddafi, al was het alleen maar omdat er met

het rijke Libië goede zaken konden worden gedaan en het verstandiger is om een kwaadaardige buurman te vriend te houden dan hem te tergen. Dus sloot Tunesië allerlei prachtige samenwerkingsovereenkomsten met Libië, in de hoop een economische belangengemeenschap met dat land te kunnen opbouwen. Zij die zich sceptisch over deze politiek uitlieten, kregen van M'zali's adviseurs te horen: 'Gaddafi is zo iets als rheumatiek. Je moet ermee leren leven en het beste ervan maken.'

Maar de betrekkingen met Libië verslechterden opnieuw, nadat Tunesië zich in maart 1983 met Algerije had verbonden in een *Verdrag van Eendracht en Samenwerking*. Andere staten van Noord-Afrika werden plechtig uitgenodigd om tot dit verdrag toe te treden en daarmee de Maghreb te vervolmaken, wat Mauretanië inderdaad in december 1983 deed. Libië, dat onmiddellijk wilde meedoen, werd echter nadrukkelijk buitengesloten, vooral op aandrang van Algerije dat eindelijk verlost wilde zijn van zijn lastige bondgenoot van enkele jaren tevoren. Gaddafi, die in eigen land op steeds meer geheime tegenstand stuitte, voelde zich omsingeld en bedreigd.

Verslechtering

Tegelijkertijd verslechterde de economische situatie in Tunesië. Dat resulteerde in het bloedige broodoproer van januari vorig jaar en in een steeds militanter houding van de vakbonden. Premier M'zali die in het begin van zijn regeerperiode zo tactvol en liberaal was opgetreden tegen de oppositie, leek steeds meer de politiek van zijn voorganger Nouria te kopiëren.

Hij voelde zich bedreigd door zijn eigen ministers, die hem met behulp van de naaste familieleden van Bourguiba probeerden tegen en weg te werken. M'zali was daardoor steeds minder in staat de economische noodzakelijkheden af te wegen tegen de politieke mogelijkheden. Hij bleef op zijn eenmaal ingenomen standpunt staan, daarin bevestigd door de ja-zeggars die hem in toenemende mate omringden.

In dit vergiftigde klimaat werd het de islamitische fundamentalisten gemakkelijk gemaakt om het falen van het bourguibistische systeem aan te klagen en steeds meer zielen te winnen. Op de universiteit van Tunis zijn gevechten en stakingen, uitgelokt door de Strijders van God, aan de orde van de dag. De linkse studentengroeperingen, die vroeger de universiteit beheersten, zijn al sinds lang overvleugeld door de geloofsijverars, die openlijk prediken dat het regime plaats moet maken voor de wet van God.

Van zijn kant liet de nu zelf ook door komplotten bedreigde Gaddafi zich steeds gewelddadiger uit. In zijn toespraken sprak hij alleen nog maar met diepe minachting over 'het regime' in Tunis. Reeds vorig jaar deelde hij het Libische volk mee dat de Arabische eenheid desnoods met geweld gerealiseerd diende te worden, als de lakeien van Amerika de eenwording tegenhielden. Een van de middelen die de kolonel hiervoor gebruikte, was een radiostation, dat in april dit jaar vanuit de Libische stad Zerout dagelijks de Tunesische bevolking oppriep om definitief af te rekenen met Bourguiba's 'regime van verraders' en het handjevol joden te liquideren dat zich nog in Tunesië bevindt.

'Arabieren van de Maghreb, vernietigt de joden waar zij zich ook maar bevinden, zonder erbarmen te tonen!' droeg 'De Stem van de Heilige Haat en de Wraak', zoals het radiostation zich noemde, haar luisteraars op. Voor het ge-

Vervolg op pagina 3

- 2 Het Verschijnsel Godsdienst: brieven / MacNelly
- 3 Desgevraagd: minister Smit-Kroes van verkeer en meer
- 4 Voornaam achternamen: 't Blauwe Boekje 75 jaar
- 5 Land in zicht: de ooster; oeverloos: de Gompie
- 6 Boeken: de Mandela's, discriminatie, Kapitsa
- 7 Scriptisch: opstappen, tuiniëren, waarinnen
- 8 De Geus' Hollands Dagboek, Donner en dé Bon

FOTO JACQUES LANGEVIN

Uitloting 7 3/4% obligaties 1977 per 1978/1987

De Directie van de N.V. Nederlandse Gasunie bericht, dat bij de op 20 september 1985 gehouden uitloting van de 7 3/4% obligaties 1977 per 1978/1987, groot f 125.000.000,- pro resto groot f 37.500.000,-, is uitgeloot uitlotingsgroep nummer 3. Alle obligaties, waarvan het nummer van de uitlotingsgroep overeenstemt met het getrokken nummer, zijn alsdan uitgeloot en betaalbaar per 1 december 1985. De aflosbaar gestelde obligaties houden met ingang van 1 december 1985 op rente te dragen.

De obligaties zijn betaalbaar bij de hoofdkantoren van:

Algemene Bank Nederland N.V., Amsterdam-Rotterdam Bank N.V., Bank Mees & Hope N.V., Nederlandse Credietbank N.V., Nederlandsche Middenstandsbank N.V., Pierson, Heldring & Pierson N.V., Coöperatieve Centrale Raiffeisen-Boerenleenbank B.A. te Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Groningen, voor zover aldaar gevestigd, zomede de Kas-Associatie N.V. te Amsterdam.

Van de in vorige jaren uitgelote uitlotingsgroepen 4, 6, 8, 10, 9, 2 en 5 zijn nog niet alle obligaties ter aflossing aangeboden.

N.V. Nederlandse Gasunie
Postbus 19, 9700 MA Groningen.

7 1/4% obligatielening ten laste van **KAPPA B.V.**

(v/h Papier en Karton Holding "Kappa N.V.") gevestigd te Oude Pekola

Ondergetekende bericht dat Koninklijke Nederlandse Papierfabrieken N.V. gevestigd te Maastricht bij notariële akte dd. 17 september 1985 verleden voor notaris mr. S. Perrick te Amsterdam zich als borg en hoofdelijk mede-schuldenaar heeft verbonden voor bovengenoemde obligatielening.

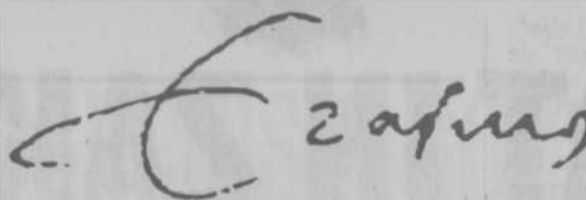
Rotterdam, 18 september 1985
B.V. Algemeen Administratieve- en Trustkantoor

Bij vonnis van de Arrondissementsrechtbank te Amsterdam dd. 17 september 1985 is in staat van faillissement verklaard **Hendrik Snoek**, wonende te Amstelveen aan de Veenplaats nr. 4, voorheen h.o.d.n. Henk Snoek Hengelsport aan de Amsterdamseweg 194 te Amstelveen, met benoeming van mr. R. H. de Vries tot Rechter-Commissaris en ondergetekende tot curator.

Mr. J. van den Bosch, Van den Bosch & Coenen, Jan Luykenstraat 23, Postbus 53060, 1007 RB Amsterdam.

Bij beslissing van 23 juli 1985 van de Arrondissementsrechtbank te Amsterdam is in staat van faillissement verklaard **Milko Salet**, wonende te Amsterdam aan de Jan Zijvertzstraat 5-h, als slager, gevestigd op de Nicolaas Ruychaverstraat 30 te Amsterdam, met benoeming van de E. A. Heer mr. J. A. J. Peeters tot rechter-commissaris en van ondergetekende tot curatrice.

Mr. S. Land
N.Z. Voorburgwal 68-70, 1012 SE Amsterdam.

ERASMUS UNIVERSITEIT ROTTERDAM

vakature: bij de Interne Accountantsdienst van het Bureau van de Universiteit.

medewerk(st)er

(0,5 weektaak)

vakaturenummer: 5/816 N

taak:

- beoordelen van de administratieve organisatie en de daarin verankerde interne controle;
- analyseren en beoordelen van de doelmatigheid en doelgerichtheid van diverse organisatie eenheden.

De controle is gericht op periodieke management-informatie. Bij de uitvoering van de taken wordt de IAD mede geconfronteerd met automatische gegevens verwerking; zowel onderwerp van controle als wel ter ondersteuning van de werkzaamheden.

gevraagd: een kandida(a)t(e) op HEAO-BE niveau.

inlichtingen: kunnen worden ingewonnen bij dhr. A. G. Warburg, tel. 010-525511 tst 3785.

salariëring: volgens rijksregeling, afhankelijk van opleiding en ervaring, tot een maximum van f 4.098,- bruto per maand, bij volledige weektaak, verdere salaris uitloop behoort tot de mogelijkheden.

Schriftelijke sollicitaties, onder vermelding van het vakaturenummer, te richten aan het Hoofd Bemanningszaken van de Erasmus Universiteit Rotterdam, Postbus 1738, 3000 DR Rotterdam.

SUCCESVOLLE ONDERNEMINGEN IN NEDERLAND.

Een speciale advertentie mogelijkheid, waarin het bedrijfsleven zich op een opvallende manier kan presenteren.

Voor inlichtingen: Advertentie Exploitatie NRC Handelsblad, tel. 010 - 14 72 11, tst. 3288.

VOORLICHTINGS D A G E N

Deze zijn bestemd voor die 4e, 5e en 6e klassers VWO en studenten uit het HBO-onderwijs, die een technische dan wel een maatschappijwetenschappelijke studie aan de TH Twente overwegen. Omdat de TH Twente zich inspannt om meer meisjes voor een technische studie te interesseren, zijn met name ook zij van harte welkom. Ook voor ouders van VWO-leerlingen zijn deze voorlichtingsdagen bij uitstek geschikt om zich te oriënteren op de verschillende mogelijkheden die de TH Twente biedt.

TECHNISCHE STUDIERICHTINGEN:

Werktuigbouwkunde (WB); Elektrotechniek (EL); Chemische Technologie (CT); Technische Natuurkunde (TN); Toegepaste Wiskunde (TW); Informatica (INF); Bedrijfskunde (BK); en de bovenbouwstudie Wijsbegeerte van Wetenschap, Technologie en Samenleving (WWTS).

MAATSCHAPPIJWETENSCHAPPELIJKE STUDIERICHTINGEN:

Bestuurskunde (BSK); Toegepaste Onderwijskunde (TO).

MULTIDISCIPLINAIRE AFTUDEERRICHTINGEN:

Biomedische Technologie; Ontwikkelingstechnologie; Vrije studierichting bij de Chemische Technologie; Economisch Wiskunde Variant; Flexibele onderwijsstromen Materiaalkunde bij WB, CT, TN, EL; Civieltechnische Bestuurskunde.

De multidisciplinaire afstudeerrichtingen komen bij de diverse studierichtingen aan de orde.

TWEE VOORLICHTINGSDAGEN

Op beide dagen is het mogelijk zowel technische als maatschappijwetenschappelijke studierichtingen te bezoeken.

1985
15 & 16
OKTOBER

Door onderstaande bon ongetruwd voor 1 oktober a.s. ingevuld op te sturen naar: Technische Hogeschool Twente, Studievoorzitter, Antwoordnummer 323, 7500 VB Enschede, krijg je het studievoorzichtingsblad "TH Twente" nummer 15 toegezonden, waarin een aanmeldingskaart voor voorlichtingsdagen is opgenomen.

Naam _____
Adres _____
Postcode _____
Woonplaats _____
Klas _____ VWO/Andere opleiding _____
Naam school _____
 Wenst deel te nemen aan de voorlichtingsdagen en verzoekt toezending van het studie-voorlichtingsblad "TH Twente" 15
 Komt niet op één van de voorlichtingsdagen in oktober maar wenst wel toezending van informatie-materiaal over de studierichting(en)
(aankruisen hetgeen van toepassing is)

NRC HANDELSBLAD

Om het nieuws, Omdemeningen die u deelt. Enomdemeningen die u niet deelt.

Bij vonnis van de Arrondissementsrechtbank te Amsterdam, d.d. 27 augustus 1985 is het faillissement van de besloten vennootschap **B.V. Sun Vervaardigingsbedrijf voor Watersportartikelen**, ten tijde failliet verklaring gevestigd te Amsterdam en zaakdoende aan de Schaafstraat 23-25, opgeheven wegens toestand van de boedel.

Mr. I. L. Rinkel, curator
Museumplein 4, 1071 DJ Amsterdam

De tweede, tevens slotuitdelingslijst in het faillissement **Handelmaatschappij De Vries Robbé & Co B.V.**, gevestigd te Gouda werd heden ter Griffie van de Arrondissementsrechtbank te Rotterdam en ter Griffie van het Kantongerecht te Gouda gedeponeerd en ligt aldaar gedurende 10 dagen ter kosteloze inzage van crediteuren.

Rotterdam, 23 september 1985

Mr. R. P. W. Frima, Lijnbaan 123, Rotterdam.

VOLVO'S ESTATE.

Met trots presenteert Volvo het spectaculaire nieuws in de Volvo 740/760-serie: de 740/760 Estate.

Ofwel de eerste automobiel die zo evident veiligheid, ruimte en comfort koppelt aan het hoogste niveau van prestige en prestatie.

TYPE	MOTORTYPE						TRANSMISSIE	
	2.3	2.3 inj	2.0 T	2.4 D	2.4 TD	2.8 inj	handgeschakeld	automaat
740 GL	•						•	•
740 GLE		•					•	•
740 Turbo			•				•	•
740 GL Diesel				•			•	•
740 GL Turbo Diesel					•		•	•
760 GLE						•	•	•

In alles geeft de Estate nieuwe normen aan voor automobielen in de topklasse. Wegliging en rijsoeplesse zijn onovertroffen.

De geruisloze motoren leveren verbluffende prestaties, waarbij de ketel uit zes varianten - inclusief Turbo en Turbo Diesel - overigens maar werk verzekert. Tot in details is de Volvo Estate meer dan perfect; luxe van het interieur, de stoelen, de geraffineerde klimaatbeheersing.

Deze Estate geeft van meet af aan het riant gevoel van rijden met het summum van stijl en automobieltechniek. De Volvo-dealer organiseert graag een introductie.

Volvo Estate vanaf f 48.495,-. Afgebeeld is de 760 GLE Estate. Prijs inclusief exclusief afleveringskosten. Prijs- en uitvoeringswijzigingen voorbehouden.

VOLVO NEDERLAND PERSONENAUTO BV, POSTBUS 16, 4153 ZG BEESD, TEL. (03458) 88 88. **VOLVO**

kader vacatures
bedrijfsleven/overheid

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT NIJMEGEN

junior
wetenschappelijk
medewerker m/v
(0,7)

voor maximaal 4 jaar bij de vakgroep wijsgerige & historische pedagogiek. Taken: onderzoek en onderwijs op het gebied van de wijsgerige pedagogiek c.q. filosofie relevant voor pedagogen.

Voor het onderzoek, dat moet uitmonden in een dissertatie, is 0,5 dagtaak beschikbaar. In het onderzoek van de vakgroep ligt een accent op de filosofische aspecten van de cognitieve, sociale en morele ontwikkeling van het kind.

Vereisten: doctoraal examen filosofie en aantoonbare belangstelling voor de sociale wetenschappen, of doctoraal examen sociale wetenschappen plus gedegen wijsgerige vorming. Inlichtingen geeft prof. dr. A.W. van Haaften, telefoon 080-512293.

Salaris maximaal f 5.221,- x 0,7 bruto per maand, afhankelijk van opleiding en ervaring.

Brieven aan Katholieke Universiteit, afd. Personeelszaken A-fac./Alg. dienst, Postbus 9108, 6500 HK Nijmegen, m.v.v. vac. nr. 13.9.85.

faculteit der
sociale
wetenschappen
directoraat
a-faculteiten

Open universiteit

De Open universiteit is een zelfstandige rijksinstelling voor hoger afstandsonderwijs. Binnen de hoofdafdeling Cursusontwikkeling worden cursussen ontwikkeld in 7 leerstofgebieden. Deze cursussen bestaan in hoofdzaak uit schriftelijk materiaal, maar waar nodig wordt ook gebruik gemaakt van audio-visueel materiaal en/of computerondersteund onderwijs. De ontwikkeling van cursussen vindt plaats in multi-disciplinair samengestelde teams waarin naast vakinhoudelijk deskundigen ook onderwijskundigen en mediakundigen participeren.

Binnen deze hoofdafdeling draagt de afdeling Onderwijskunde in het bijzonder de zorg voor de onderwijskundige en didactische kwaliteit van het te ontwikkelen cursusmateriaal. Daarnaast levert deze afdeling ondersteuning bij de ontwikkeling van tentamenitems en de samenstelling van de tentamens.

Ten behoeve van de verdere uitbreiding van de afdeling Onderwijskunde wordt thans gezocht naar een

**toetsdeskundige/
onderwijskundige (m/v)**

die voor halve werkdag als toetsdeskundige en de andere helft als algemeen onderwijskundige zal functioneren.

vacature nummer: NRC 85029

Taken: het begeleiden van item- en tentamenontwikkelaars; het adviseren van de Commissie voor de Examens omtrent het samenstellen, analyseren en valideren van tentamens; het participeren in cursusteams ten einde de noodzakelijke didactische kwaliteit van voornamelijk schriftelijk cursusmateriaal te realiseren. Daarnaast dient ontwikkelingswerk, studie en onderzoek verricht te worden. Dit ten dienste van de primaire taak en de verdere uitwerking van de onderwijskundige en didactische uitgangspunten van het onderwijs van de Open universiteit. De standplaats is Heerlen.

Eisen en salaris: een universitaire opleiding in een der gedragswetenschappen met een specialisatie op het gebied van onderwijs, of een gelijkwaardige combinatie van opleiding en ervaring. Praktische ervaring met het samenstellen, analyseren en valideren van toetsen en bekendheid met de nieuwste ontwikkelingen op dit gebied; praktische ervaring met het realiseren van didactische kwaliteit van schriftelijk leermateriaal; ruime ervaring met het werken in teamverband; goede contactuele en aantoonbare redactionele vaardigheden. Het salaris bedraagt maximaal f 6.024,- bruto per maand.

Arbeidsvoorwaarden en procedure: de rechtspositie is overeenkomstig rijksrichtlijnen. Het personeelsbeleid van de Open universiteit is gericht op gelijke kansen voor vrouwen en mannen. Ter bevordering van een evenwichtige man-vrouw-verhouding in de organisatie, wordt vrouwen uitdrukkelijk verzocht te solliciteren.

Schriftelijke sollicitaties onder vermelding van het vacature nummer (op brief en enveloppe) inzenden vóór 10 oktober 1985 en richten aan het College van Bestuur van de Open universiteit, t.a.v. de afdeling Personeel & Organisatie, Postbus 2960, 6401 DL Heerlen. Inlichtingen betreffende de functie worden verstrekt door de heer drs. C.J.A.M. van der Linden, hoofd Onderwijskunde, telefoon 045-762336.

Ga vandaag een opwindend huwelijk aan.

Zelfcorrigerende stuurinrichting en het door Mazda gepatenteerde onafhankelijke TTL-systeem achter. Ik wil met jou wel eens 'n keertje door de bocht.

Geen lawaai aan je hoofd. Rust. Door dichte aerodynamische details. Verborgene middelste deurstijl, minimale randen en kieren, perfecte isolatie en motorophanging.

Niet alleen soepel en comfortabel op de snelweg. In voor- en achteruit. Maar ook in tegenspoed. Bij slecht wegdek. Het is makkelijk manoeuvreren door de tandheugelbesturing.

'n Lage Cw-waarde van 0.37*. Resulteert niet alleen in zuinigheid. Ook in schoonheid. Keuze uit drie modellen in verschillende uitvoeringen. *Sedan: 0.38.

Snel kloppend hart van de nieuwe Mazda 323 geeft veel power. Veel vermogen, weinig brandstof, weinig lawaai. Keuze uit drie motoren en drie transmissies. Gebouwd voor gemakkelijk onderhoud.

Grotere wielbasis betekent meer ruimte voor hoofd, benen en bagage van 4 volwassenaars. De Hatchback heeft een kofferruimte van 543 liter als de achterbank is neergeklapt.

Wie omringt je met zoveel comfort? Wie geeft je alle veiligheid? Wie wil er graag met je door de bocht? Van wie word je niet moe? Wie is er zuinig en stil? Wie luistert er zo aandachtig naar je? Wie wijkt er nooit van 't rechte pad? Wie heeft zoveel pit en power? Wie ziet er zo prachtig uit en wie geeft je alle ruimte?

Kies voor de nieuwe Mazda 323. Tijdens 'n testrit ervaart u wat het betekent om 'n partner te hebben waar je mee kunt lezen en schrijven.

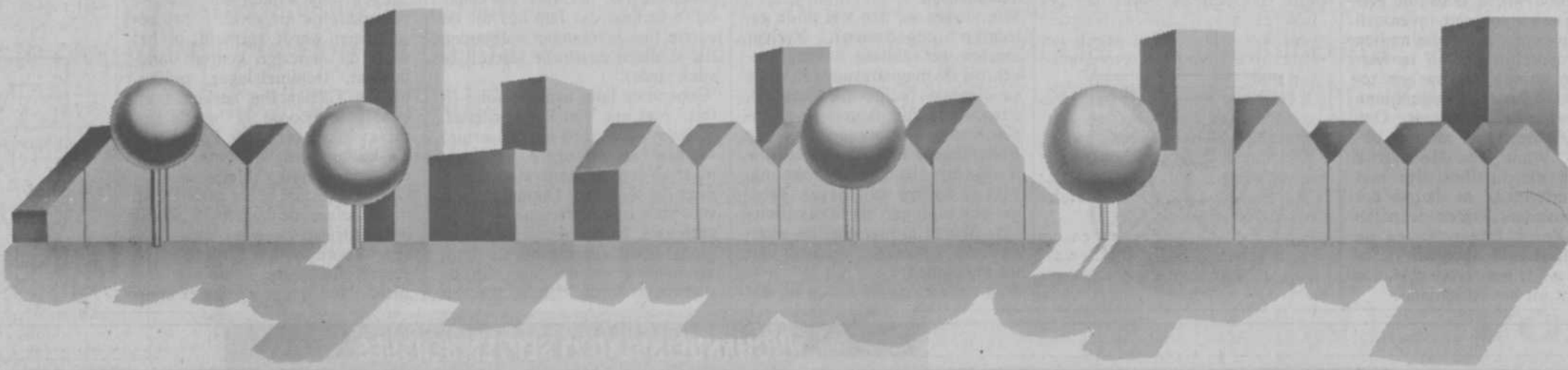
Prijzen (incl. BTW) vanaf f16.995,-. Afleveringskosten f370,-. Keuze uit 1.1, 1.3, 1.5 liter motor, handgeschakeld of met automatische transmissie. In drie- of vijf-deurs Hatchback of vier-deurs Sedan **mazda** uitvoering. **Meer auto, minder zorgen.**

Test de nieuwe Mazda 323.

Importeur: Auto Palace - De Binckhorst BV, Den Haag. Telefoon 070-489400.

Voor adverteerders van onroerend goed beschikt deze krant over uniek cijfermateriaal. Bijvoorbeeld over beslissingsbevoegdheid bij aanschaf van bedrijfspanden, en over plannen een (ander) eigen huis te kopen. Wilt u hierover meer weten, bel dan (010) 14 72 11, Henk Meulendijk, toestel 3287 of Marianne Duynisveld, toestel 3255.

'JOODSE MENSEN'

Prof. dr. D. van Arkel e.a.: Veertig jaar na '45. Visies op het hedendaagse antisemitisme 339 blz. Uitg.: Meulenhoff Prijs: 37,50

Antisemitisme, dat is toch niet meer actueel... antisemitisme, dat is toch niet meer actueel... antisemitisme, dat is toch niet meer actueel...

gen van de laatste jaren in het buitenland geven te denken. De enige keer dat er een protestdemonstratie plaatsvond...

Stichting Bestrijding Antisemitisme (STIBA) ter gelegenheid van het eerste lustrum van dit samenwerkingsverband van joden en niet-joden.

Lawrence Badash: Kapitza, Rutherford and the Kremlin xi+129 blz. Uitg.: Yale University Press. Prijs: f 101,-

DE Russische natuurkundige Peter Kapitza overleed in 1984, bijna negentig jaar oud. Hij werd geboren op de Russische marinebasis Kroonstad...

Kremlin heeft gewijd. Hij heeft daarvoor gebruik gemaakt van het Rutherfordarchief in Cambridge...

Produktiemiddel

Het eerste wat Rutherford deed was een brief schrijven aan de Russische ambassadeur in Londen, Ivan Majski.

Van Kapitza's leven in Rusland na 1934 weten wij weinig. Sommigen beweren dat hij betrokken is geweest bij de ontwikkeling van de Russische atombom.

Peter Kapitza, omstreeks 1930

vrije overeenkomst. Hij weigerde dan ook in een reactie op Rutherford's ingezonden brief aan de Times te verklaren dat hij een vrij man was.

De rest van zijn leven heeft Kapitza het sovjetbewind gediend. Maar een echte knecht heeft dat niet van hem kunnen maken.

DE WAARDIGHEID VAN PETER KAPITSA

Kapitza was geen politieke emigrant. Hij bleef sovjetburger en zocht zijn vaderland geregeld op om voordrachten te houden of de regering van advies te dienen.

zich eindelijk meester van de zaak. Rutherford zag zich nu gedwongen een ingezonden brief naar de Times te sturen.

Ernest Rutherford, omstreeks 1932

ken heeft gehad. Men is geneigd hem te geloven. Slaaf Gedurende het eerste jaar van zijn gedwongen verblijf in de Sovjet-Unie correspondeerde Kapitza met zijn vrouw in Cambridge.

Het ligt voor de hand een vergelijking te trekken tussen het lot van Kapitza en dat van André Sacharov. Badash is geneigd te denken dat de natuurkundige wereld in het geval van Sacharov meer invloed heeft gehad op het sovjetbewind dan in het geval van Kapitza.

Actualiteit

Wie niet op grond van eigen observatie of ondervinding al tot een tegengesteld oordeel was gekomen, zal waarschijnlijk na lezing van de bundel Veertig jaar na '45 - Visies op het hedendaagse antisemitisme niet geneigd zijn de actualiteit van antisemitisme en de noodzaak van bestrijding ervan te ontkennen.

De verscheidenheid en ongeïllustreerdheid van de stukken vormen tegelijkertijd de zwakte en de sterkte van deze bundel. Ondanks de kritiek die men op onderdelen zou kunnen hebben, vormt het boek een schatkamer van gegevens en analytische inzichten, aan invalshoeken en opvattingen die tot nadenken stemmen.

Helme Heine komt!

Helme Heine, maker van parels van prentenboeken voor grote en kleine mensen, komt naar Nederland. Hij vertelt over zijn werk voor volwassenen, tekent en signeert zijn boeken op de volgende plaatsen:

- woensdag, 25 september 1985 Rotterdam 14.30 Opening tentoonstelling in Centrum voor beeldende kunst Nieuwe Binnenweg 75 Heine leest voor en tekent met kinderen signeren Jeugdboekwinkel Trammant Nieuwe Binnenweg 89 20.15 lezing in Goethe-instituut 's Gravenkwal 50-52 tel. reserveren: 010-365411 donderdag, 26 september 1985 Amsterdam 16.30 Voorlezen, tekenen en signeren in De Kinderboekwinkel 2 NZ Voorburgwal 344 vrijdag, 27 september 1985 Utrecht 10.00 lezing Openbare bibliotheek Oude Gracht 157 reserveren bij Utrechtse Jeugdboekwinkel Predikherenstraat 26 030-322057 Nijmegen 16.00 Voorlezen, tekenen en signeren in Kinderboekwinkel De Belleboom Van Broekhuysenstraat 7

Gottmer prentenboek

Winnie Mandela: Een stuk van mijn ziel

(tekst en interviews Anne Benjamin, vertaling Tinke Davids) 236 blz. Uitg.: Van Genneep/Novib Prijs: f 29,50.

IK heb al lang geleden opgehouden als individu te bestaan, heeft Winnie Mandela eens gezegd. Inderdaad, uit de autobiografische schetsen die de Duitse journaliste Anne Benjamin uit haar mond optekende blijkt dat het bestaan van Winnie Mandela geheel wordt opgeslokt door de strijd tegen de apartheid.

EEN MAN ZONDER SLECHTE EIGENSCHAPPEN

Het zijn de 'kleine' vernederingen, de concrete dingen en gebeurtenissen waaraan de apartheid zich als het ware heeft vastgehecht die de woede en de verbittering van Winnie Mandela begrijpelijk maken. Zo wordt bij een huiszoeking bij Mandela het beddegoed geconfiscieerd omdat het de kleuren van het Afrikaans Nationaal Congres (ANC) vertoont, zwart, groen en geel.

Steriel

Ook de taal is een gevoelig punt. Winnie Mandela beschrijft wat het verschil tussen Afrikaans en Engels spreken betekent. Zelf kan ze nog geen groot uitbrengen in het Afrikaans, zo wagt ze van de taal van haar onderdrukkers. Maar voor de Afrikaner Boeren is Engels de taal van hun onderdrukkers. Het moet dus wel vreselijk zijn voor een Boer om door een 'Bantoe' in het Engels te worden toesproken. Juist in deze 'kleine apart-

heid' komt de absurditeit van het hele systeem en de achtervolgingswaanin waaraan zijn aanhangers tijden scherp naar voren. Dat wil niet zeggen dat Een stuk van mijn ziel als autobiografie geslaagd is. Het is aardig dat we in een brief van Nelson Mandela aan zijn vrouw de eisen tegenkomen waaraan volgens hem een biografie moet voldoen: 'De personen die genoemd worden, ook mensen die jou heel dierbaar zijn, mogen niet als engelen worden afgeschilderd, maar als echte mensen van vlees en bloed, met deugden en zwakke punten.'

Nelson en Winnie Mandela

Kaapstad, waar hij nu nog zit. Alles wat Nelson Mandela doet is boven iedere twijfel verheven, ook mijns inziens ergelijke eigenaardigheden. Als Winnie haar rijbewijs weet te halen terwijl hij vijf maanden zit opgesloten, laat hij haar na zijn vrijlating bij hem nog eens opnieuw lessen beginnen. Hetgeen wordt gepresenteerd als uiting van zijn perfectionisme, niet als een belediging. Vóór zijn arrestatie was Nelson volkomen één met zijn volk, hij had geen slaap nodig, hij werkte 24 uur per dag. Hij voerde alles wat Winnie zou overkomen als hij in de gevangenis zou zitten, en zelfs daar was hij tot details van alles op de hoogte. In zijn onderduiktijd wist hij zich zo goed te vermommen dat zelfs Winnie hem niet herkende als hij onverwacht bij haar in de auto stapte. Vermoedelijk is Mandela's langdurige afwezigheid debet aan het beeld van deels nobele bandiet, deels heilige dat zijn vrouw van hem oproept. Zoals zijn populariteit bij heel zwart Zuid-Afrika wel iets te maken zal hebben met het feit dat hij door zijn afwezigheid geen afbreuk kan doen aan dat ideaalbeeld. Hoe begrijpelijk ook in de Zuidafrikaanse situatie, bij de lezer wekt zoveel heldenverering vooral irritatie. Martin Sommer

kader vacatures

bedrijfsleven/overheid

Troost Pernis een holding van ruim 20 werkmatschappijen met over de 1.000 medewerkers, twintig bedrijven die zich toeleggen op uiteenlopende maar vaak op elkaar afgestemde activiteiten, w.o. grondverzet, wegenbouw, utiliteitsbouw, schoorsteenbouw, weg- en watertransport, staalconstructies, onderhoud en service. Twintig bedrijven, elk met eigen specialisten en specialismen, die binnen één flexibele organisatie gezamenlijk compleet dienstbetoon leveren aan Rijk, de provinciale besturen, gemeentes, de chemische, petrochemische en andere industrieën in binnen- en buitenland.

In verband met het zich uitbreidende werkpakket met name op de petrochemische industrieën, komen wij graag in contact met een ervaren

CALCULATOR (M/V) T29

Functie-inhoud: — Calculeren en voorbereiden van turn-around stops en (grote) projecten (werktuigbouwkundige gedeelte), — opstellen van (werk)begrotingen en (werk)planningen, — voortgangcontrole en bewaking, — onderhouden van contacten.

Functie-eisen: — M.T.S./H.T.S.-opleiding, richting werktuigbouwkunde. — Branche- en functie-ervaring. — Systematische en praktische resultaatgerichte instelling. — Gevoel voor team-werk. — Goede uitdrukkingvaardigheid zowel in woord als geschrift. — Kennis van de Engelse taal.

Salaris en overige (overigens uitstekende) arbeidsvoorwaarden worden in nader overleg en afhankelijk van opleiding, leeftijd en ervaring bepaald.

Uw sollicitatiebrief, vergezeld van een curriculum vitae, gelieve U binnen 14 dagen na verschijning van deze advertentie, onder vermelding van het vacaturenummer, te richten aan:

Troost Houdstermaatschappij B.V.

t.a.v. De heer W. A. M. van Heyningen,
Hoofd Personeel en Organisatie,
Postbus 29, 3200 AA Spijkensse.

directeur

Eén van onze relaties is een grote productie- en handelsonderneming met opslag- en verwerkingsbedrijven. Zij exporteert haar producten naar meer dan 55 landen over de gehele wereld.

De toenemende exportactiviteiten en een groei van de organisatie, betekenen een verzwaring van de directietaak. In verband met deze verzwaring, alsook met het oog op de toekomstige opvolging, hebben de raad van bestuur en de directie besloten ons bureau opdracht te verlenen te zoeken naar een

Zijn voornaamste werkterrein ligt op het gebied van de internationale handel. Daarnaast heeft hij een belangrijk deel van het interne management onder zijn hoede.

Voor deze zware functie denken wij aan een manager in de leeftijd van ± 40 jaar, die zich aangetrokken voelt tot de agrarische bedrijfstak en die na zijn academische opleiding (lieft Wageningen) een uitgebreide commerciële ervaring heeft opgedaan.

Naast de moderne talen, die hij vloeiend spreekt en schrijft, beheerst hij liefst ook de Spaanse taal.

De honorering en emolumenten zijn voor dit niveau zonder meer goed te noemen.

Brieven met alle relevante gegevens kunt u onder nummer A 275 richten aan onderstaand bureau, Oranje Nassaulaan 7, 1075 AH Amsterdam, t.a.v. de heer B.G.M. Oude Brunink. Eventueel kunt u hem benaderen voor nadere telefonische informatie (tel. 020-765249).

Discretie is uiteraard verzekerd.

de galan & voigt
adviseurs voor organisatie ontwikkeling

directeur patiëntenzorg m/v

(vac.nr. RH-5935)

Het Academisch Ziekenhuis Groningen (AZG) verricht in de noordelijke regio taken op het gebied van patiëntenzorg, mede ten dienste van het wetenschappelijk onderzoek en onderwijs. Het is een complexe organisatie met 1056 bedden, waar ruim 4000 mensen werken.

Binnen het directieteam, dat wordt geleid door een algemeen directeur, bestaat een vacature voor een

directeur patiëntenzorg

Centraal in de functie staat het zorgdragen voor de inrichting van de patiëntenzorg. Als zodanig is de directeur patiëntenzorg belast met:

- op elkaar afstemmen van de zorgverlening van de bij de patiëntenzorg betrokken medewerkers
- begeleiden van nieuwe ontwikkelingen op het gebied van de patiëntenzorg en daaraan verwante terreinen
- bijdragen aan de beleidsvoorbereiding inzake de patiëntenzorg en bewaken van de beleidsuitvoering daarvan
- bevorderen van de kwaliteit en doelmatigheid van de zorg.

Onder de directe verantwoordelijkheid van dit directoraat vallen de apotheek, het centraal klinisch chemisch laboratorium, het centraal

klinisch hematologisch laboratorium, de dienst ziekenhuisepidemiologie, de paramedische sector en de dienst medische registratie.

Functie-eisen:

- medische (-specialistische) opleiding
- ervaring met organisatorische/managementvraagstukken
- kennis van de intramurale gezondheidszorg
- belangstelling voor de sector van de academische ziekenhuizen.

Nadere inlichtingen kunnen worden ingewonnen bij drs. J. Hamel, algemeen directeur, telefoon 050-612228.

Naast bestuur en directie zullen in de loop van de selectieprocedure de verschillende geledingen van het ziekenhuis hierbij worden betrokken. Bij het AZG gelden de arbeidsvoorwaarden van de rijksoverheid.

Schriftelijke sollicitaties kunnen binnen 4 weken worden gezonden aan het Bestuur van het Academisch Ziekenhuis Groningen, ter attentie van drs. C.L.H.B. Versteegen, voorzitter, Postbus 30.001, 9700 RB Groningen, onder vermelding van het vacaturenummer op de enveloppe. Uw sollicitatie wordt uiteraard strikt vertrouwelijk behandeld.

ACADEMISCH ZIEKENHUIS GRONINGEN

GITP/Bedrijfspsychologie

Het GITP is één van de grote adviesbureaus in het land op het gebied van organisatie- en personeelbeleid. Opdrachtgevers zijn ondernemingen, non profit organisaties en de overheid.

In de Adviesgroep Bedrijfspsychologie werken thans 29 psychologen als zelfstandige adviseurs. De opdrachten bestrijken een breed terrein: advisering inzake werving en selectie; loopbaanadviesing en -begeleiding; personeelsplanning; management development; samenwerkings- en communicatieproblemen; advisering met betrekking tot sociaal beleid e.d. Hoewel dit jaar al meerdere adviseurs in dienst zijn gekomen, vraagt de voortdurende groei van adviesaanvragen om een nieuwe uitbreiding van de Adviesgroep. Wij zoeken daarom contact met

bedrijfspsychologen

een voor de vestiging Breda en een voor de vestiging Tilburg.

U bent voor ons een interessante kandidaat als u in ieder geval afgestudeerd bent in de A&O-psychologie, bij voorkeur ervaring hebt opgedaan in een adviespraktijk c.q. in een PZ- of MD-functie in het bedrijfsleven. U moet in staat zijn om na een inwerkijd zelfstandig, zowel professioneel als zakelijk, de verantwoordelijkheid te dragen voor een adviespraktijk.

Voor eventuele informatie kunt u zich richten tot drs A.A. van Gils, vestigingsleider Breda, telefoon 076-225333 of drs A.F. Bal, vestigingsleider Tilburg, telefoon 013-424040. Uw sollicitatiebrief gelieve u te zenden aan drs A.A. van Gils van het GITP/Bedrijfspsychologie, Sophiastraat 22, 4811 EK Breda. Bij de selectie zal gebruik worden gemaakt van een op adviesgedrag toegesneden toetsing door middel van de assessment methode.

gitp adviseurs voor organisatie- en personeelbeleid
AMSTERDAM • BREDA • NIJMEGEN • TILBURG

Deltaziekenhuis

Het Deltaziekenhuis is een algemeen psychiatrisch ziekenhuis en omvat 940 erkende bedden en 44 plaatsen dagbehandeling. Het ziekenhuis is georganiseerd in vier sectoren: de sector Ambulante Zorg, de sector Opname en vervolgbehandeling, de sector Langdurige behandeling en beschermd wonen en de sector Bejaardenspsychiatrie. Het beleid is vooral gericht op schaalverkleining en het decentraal plaatsen van voorzieningen.

Rotterdam vraagt voor dit ziekenhuis, t.b.v. de sector Ambulante Zorg - bestaande uit de dagbehandeling, poliklinieken en liaisonspsychiatrie - een

psychiater of psycholoog tevens hoofd dagbehandeling (m/v)

De dagbehandeling bestaat uit twee afdelingen: de afdeling voor psychotherapeutische dagbehandeling "de Buut" met 24 plaatsen en de afdeling voor resocialiserende dagbehandeling "het Keerpunt" met 18 plaatsen. De afdeling "de Buut" is gevestigd in Rhoon, de afdeling "het Keerpunt" is gevestigd op het ziekenhuis terrein.

In nauwe samenwerking met de RIAGG's wordt momenteel vooral gewerkt aan de ontwikkeling van vormen van dagbehandeling die nog sterker dan nu het geval is een opname voorkomend en/of een opnameduur verkortend effect hebben.

De functie omvat het geven van leiding aan de multidisciplinair samengestelde teams van de afdelingen. Belangrijke elementen hiervan zijn de dagelijkse leiding, in samenwerking met de afdelingsbeheerder en het geven van leiding aan het proces van beleidsontwikkeling. Daartoe behoort het formuleren van behandelbeleid voor de bestaande en nieuw te ontwikkelen differentiaties. Tot de taak behoort tevens het leveren van een professionele bijdrage in de behandeling van de patiënt en hun milieu.

Voor deze functie worden gevraagd organisatorische en leidinggevende kwaliteiten die moeten blijken uit opgedane ervaringen. Vereist is kennis en inzicht in de beleidsontwikkeling met betrekking tot dagbehandeling. Tevens moet een duidelijke affiniteit bestaan met het samenwerken in teamverband. Van belang is dat kandidaten beschikken over enige jaren be-

handelervaring, zo mogelijk met dagbehandeling. Verwacht wordt interesse voor en kennis van de belangrijkste psychotherapeutische modellen en een zo breed mogelijke ervaring met verschillende behandelvormen. Registratie als psychotherapeut bij een van de verenigingen strekt tot aanbeveling. Het (aspirant)lidmaatschap van tenminste één van de specialistische psychotherapeutische verenigingen is vereist.

Salarisering is mede afhankelijk van opleiding en ervaring.

Indien vrouwen aan de gestelde (opleidings) eisen voldoen wordt aan hen de voorkeur gegeven.

Nadere informatie over deze functie kunt u verkrijgen bij de heer mr C.M.E. van Schelven, hoofd Ambulante Zorg a.i., te bereiken onder telefoonnummer 01890-17111, toestel 425.

Vacaturenummer 85.698/15394-021

Sollicitaties kunnen, onder vermelding van het vacaturenummer, binnen 10 dagen worden gezonden aan het hoofd van de afdeling Personeel- en Organisatiezaken, mevrouw drs E. Lietaert Peerbolte, Albrandswaardsedijk 74, 3172 AA Poortugaal, gemeente Albrandswaard.

Gemeente Rotterdam

Voor een encyclopedisch, biografisch naslagwerk zoeken wij

FILMDESKUNDIGEN

beschikkende over aantoonbare parate kennis en liefst met vaardige pen

Reacties & cv naar:
Uitgeverij Rostrum BV
Postbus 594, 2003 RN Haarlem

BIJ GOEDE ADRESSERING VOORKOMT U ONNODIG TIJDVERLIES, DUS...

VAN BOEKHOVEN-BOSCH BV
POSTBUS 2035
3500 GA UTRECHT

Open universiteit

De Open Universiteit is een zelfstandige rijksinstelling voor hoger onderwijs.

De hoofdafdeling Cursusontwikkeling heeft als primaire functies het ontwikkelen en op niveau houden van cursussen op HBO-niveau en WO-niveau.

Ter uitbreiding van de vaste wetenschappelijke staf van deze afdeling wordt thans gezocht naar een

arbeids- en organisatiepsycholoog of -socioloog (m/v)

vacature nummer: NRC 85028

Taken: het t.b.v. de diplomatiek arbeid en organisatie mede ontwerpen van studieprogramma's; het mede opstellen van cursuspunten, het selecteren en aanpassen van reeds bestaand studiemateriaal alsmede het zelf schrijven van (onderdelen van) cursussen; het formuleren en coördineren van cursusteams, het verrichten van wetenschappelijk onderzoek.

De standplaats is Heerlen.

Eisen en salaris: bij voorkeur een voltijdopleiding in de psychologie met een specialisatie ofwel ruime ervaring op het gebied van de psychologie van Arbeid en Organisatie; een aantoonbare brede belangstelling voor de Sociale Wetenschappen in het algemeen; aantoonbare redactionele vaardigheid; onderwijs- en of onderzoekservaring in een instelling voor wetenschappelijk of hoger beroepsoponderwijs strekt tot aanbeveling. Het salaris bedraagt maximaal f 6.364,- bruto per maand. Een eventuele uitloop naar maximaal f 8.054,- kan tot de mogelijkheden behoren.

Arbeidsvoorwaarden en procedure: de rechtspositie is overeenkomstig rijksrichtlijnen. Het personeelsbeleid van de Open Universiteit is gericht op gelijke kansen voor vrouwen en mannen. Ter bevordering van een evenwichtige man-vrouw-verhouding in de organisatie, wordt vrouwen uitdrukkelijk verzocht te solliciteren.

Schriftelijke sollicitaties onder vermelding van het vacature nummer (op brief en enveloppe) inzenden vóór 10 oktober 1985 en richten aan het College van Bestuur van de Open Universiteit, t.a.v. de afdeling Personeel & Organisatie, Postbus 2960, 6401 DL Heerlen. Inlichtingen betreffende de functie worden verstrekt door de heer Prof.dr. J.F.M. Claessen, 045-762277.

Open universiteit

De Open Universiteit is een zelfstandige rijksinstelling voor hoger onderwijs.

Voor advisering en begeleiding van de studenten zijn verspreid door Nederland 18 studiecentra ingericht.

consulent (m/v)

Voor 20 uur per week

vacature nummer: NRC 85032

Taken: het zowel groepsgevoel als individueel geven van voorlichting over studiemogelijkheden en faciliteiten bij de Open Universiteit; het gericht motiveren en werven van studenten; het beoordelen van mensen en mogelijkheden van (potentiële) studenten tegen de achtergrond van het aangeboden cursusmateriaal; het uitbrengen van studieadviezen (o.a. vrijstellingsregeling, samenstelling cursuspakket, programmering), afgestemd op wensen, vooropleidingsniveau en voor de studie beschikbare tijd; het adviseren tot het volgen van aanvullende, resp. inleidende cursussen; het adviseren van studenten tijdens hun studie en het bieden van hulp in gevallen waarin de gewenste voortgang van de studie wordt beïnvloed door persoonlijke of externe factoren. De werkzaamheden vinden veelal buiten de normale kantooruren plaats. De standplaats is Emmen.

Eisen en salaris: diploma van een sociaal-pedagogische hogere beroepsopleiding; ervaring op het gebied van studievoortlichting en -adviesing. Het salaris bedraagt maximaal f 2.352,50 per maand.

Arbeidsvoorwaarden en procedure: de rechtspositie is overeenkomstig rijksrichtlijnen. Het personeelsbeleid van de Open Universiteit is gericht op gelijke kansen voor vrouwen en mannen. Ter bevordering van een evenwichtige man-vrouw-verhouding in de organisatie, wordt vrouwen uitdrukkelijk verzocht te solliciteren.

Schriftelijke sollicitaties onder vermelding van het vacaturenummer (op brief en enveloppe) inzenden vóór 10 oktober 1985 en richten aan het College van Bestuur van de Open Universiteit, t.a.v. de afdeling Personeel & Organisatie, Postbus 2960, 6401 DL Heerlen. Inlichtingen betreffende de functie worden verstrekt door de heer J.A. Hollemans, regionaal coördinator noord, telefoon 038-225722.

kader vacatures

bedrijfsleven/overheid

DSM neemt deel in een aantal concessies voor exploitatie en winning van olie en gas, zowel in Nederland als in het buitenland. Dit geschiedt d.m.v. samenwerkingsverbanden met oliemaatschappijen die als operator de werkzaamheden in de concessies uitvoeren.

Verder is DSM als aandeelhouder van Gasunie betrokken bij in- en verkoop en distributie van aardgas in Nederland en het buitenland.

De Divisie Energie heeft tot taak deze deelnemingen te beheren en het DSM beleid inzake Gasunie te begeleiden.

In het kader van deze activiteiten zoeken wij contact met een

business analyst (m/v)

De werkzaamheden van deze functionaris bestaan uit:

- onderzoek naar vraag- en aanbodontwikkelingen van energie in W-Europa.
- onderzoek naar met name de rol van ruwe olie, olieproducten en aardgas ten opzichte van elkaar en tegenover kolen en kernenergie.
- het doen van field research via persoonlijke contacten met het bedrijfsleven en internationale instellingen in W-Europa.
- het toetsen van eigen inzichten aan die van de andere partners in Gasunie-verband via regelmatig overleg.

Op basis van hieruit verkregen informatie, analyses en prognoses zal betrokken functionaris adviezen opstellen omtrent afzet- en prijsontwikkelingen op energiegebied t.b.v. de DSM-vertegenwoordigers in de diverse beheerscolleges. Dit doet hij in nauw overleg met 5 andere medewerkers binnen de afdeling Business Research. Om deze taken optimaal uit te kunnen voeren worden thans binnen de afdeling moderne informatietechnieken ingevoerd.

Voor deze functie denken wij aan een academisch gevormde econoom of bedrijfskundige met ca. 5 jaar ervaring bij voorkeur op het gebied van energie. Van belang voor deze functie zijn verder:

- affiniteit tot en ervaring in marktanalyse
- vermogen om makkelijk internationaal te communiceren, middels een actieve talenbeheersing (engels, Duits zo mogelijk Frans)
- vermogen om naast zuiver commerciële aspecten ook economisch politieke gezichtspunten snel in te kunnen schatten en te verwerken in eigen activiteiten en voorstellen.

Standplaats Heerlen.

Nadere informatie over de functie kan telefonisch worden ingewonnen bij:

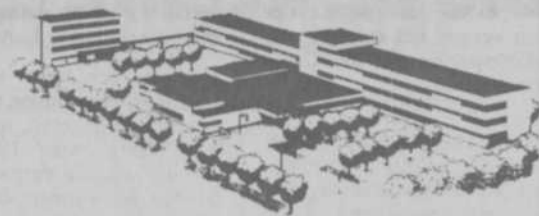
Dr. C. Bennebroek, 045 - 78 28 26 en Dr. A. Wanders, 045 - 78 24 37.

Sollicitaties onder vacaturenummer 8523 bij: DSM, Management Development Hoger Kader Postbus 6500 6401 JH HEERLEN

De kern van DSM

- In 1984 ca. f 23 miljard omzet en ruim f 450 miljoen winst
- World wide 27 000 medewerkers
- Concern research-organisatie ca. 1200 medewerkers
- Groot aantal vestigingen buiten Nederland in Europa en VS met in totaal ca. 9000 werknemers
- Hoofdkantoor in Heerlen, Limburg
- Grootste activiteit chemie, o.a. kunststoffen, harsen, vezel-groenstoffen en meststoffen
- Toenemend belang van fijnchemicaliën en hoogwaardige materialen
- Belangrijke activiteiten zijn voorts 'Energie' en Kunststofverwerking
- Belangen in diverse andere branches, o.a. automobiel, textiel

De "Naaldhorst" in Naaldwijk is een verpleeghuis voor 122 somatische en psychogeriatrische patiënten/bewoners; in 1986 uitbreiding tot 140 bedden.

In verband met een wijziging van de directiestructuur is een vakature ontstaan voor een

directeur (m/v)

De directeur is belast met de dagelijkse leiding van het verpleeghuis, de beleidsvoorbereiding en uitvoering.

Zijn werkteerterrein omvat o.m.:

- bijzondere aandacht voor het beleid m.b.t. patiëntenzorg;
- coördineren van en leiding geven aan het personeelsbeleid;
- stimuleren en bewaken van het communicatie- en samenwerkingsproces;
- onderhouden van contacten op landelijk, provinciaal en regionaal niveau.

De directeur wordt daarin bijgestaan door een bedrijfsstaf, bestaande uit een hoofd Verplegingsdienst, een hoofd Medische dienst, een econoom/hoofd Economisch-Administratieve dienst en een hoofd Civiele dienst. Rechtstreeks onder de directeur ressorteren het directiesekretariaat, personeelszaken, pastorale zorg en het maatschappelijk werk. Ten opzichte van het Bestuur draagt de directeur de eindverantwoordelijkheid voor het gevoerde dagelijkse beleid.

Het Bestuur nodigt kandidaten uit te solliciteren die beschikken over:

- aantoonbare managementkwaliteiten, mede gericht op participatie in en delegatie van

- beleidsvoorbereiding en uitvoering;
- kennis van en ruime ervaring in de Gezondheidszorg;
- ruime interesse voor het woon- en werkklimaat in een verpleeghuis;
- een visie op de ontwikkelingen in de Gezondheidszorg;
- een vorming op academisch niveau;
- een leeftijd vanaf 40 jaar.

De rechtspositieregeling zal worden afgestemd op de normen en adviezen van de Nationale Ziekenhuis Raad.

Bij de selectieprocedure zullen de hoofden van dienst, de Ondernemingsraad en de Bewonersraad betrokken zijn. Een psychotechnisch onderzoek kan deel uitmaken van de procedure. Informatie over deze functie wordt verstrekt door de hr. H. Diemers, voorzitter Bestuur (01740 - 2 67 64), of mw. J.M. Zwinkels, directeur a.i. (01740 - 2 51 51).

Belangstellenden kunnen de handgeschreven sollicitatie, vergezeld van een uitgebreid curriculum vitae, uiterlijk 2 weken na de verschijningsdatum richten aan de voorzitter van het Bestuur, Gerberalaan 58, 2671 KE Naaldwijk.

Naaldhorst Stichting Katholiek Verpleeghuis "Westland" te Naaldwijk

In onze groeiende adviespraktijk is ruimte voor een ervaren collega, die vanuit opleiding en praktische ervaring, inzicht heeft in de samenhangen in organisaties. Graag treden wij in contact met kandidaten voor de functie van

ORGANISATIE ADVISEUR m/v

De werkzaamheden van deze adviseur zullen gericht zijn op:

- commerciële strategie-ontwikkeling;
- produkt-/markt-/technologie-innovatie;
- (re-)organisatievraagstukken-opleidingen.

Deze activiteiten zullen plaatsvinden in kollegiale samenwerking met de aan ons bureau verbonden organisatie-adviseurs.

Onze gedachten gaan uit naar gegadigden met de volgende achtergrond:

- leeftijd 30-40 jaar;
- academische opleiding;
- ervaring in bedrijfsorganisaties
- ervaring in advieswerk.

Gaarne ontvangen wij brieven met uitvoerige informatie aan onderstaand adres.

Daaruit kunnen gesprekken voortvloeien die in de wederzijdse informatie-behoefte zullen voorzien. In de procedure kan een psychologisch onderzoek worden opgenomen.

Adviesbureau Drs. C.J. van Gestel b.v.

Adviseurs voor beleids- en organisatie-ontwikkeling. Pieter Vreede Residentie: Telegraafstraat 13A-15A, 5038 BK Tilburg, 013-355455.

Amsterdam vraagt

voor het GEMEENTE-ENERGIEBEDRIJF

bij de hoofdafdeling Administratie een

administrateur (v/m)

vac.nr. 5865

Algemene informatie:

De hoofdafdeling Administratie waar 350 personen werkzaam zijn, bestaat uit een stafbureau en 6 afdelingen die belast zijn met de financiële administratie, begrotingsvoorbereiding en -bewaking, verbruiksrekening en incasso, inkoop en magazijnbeheer.

■ **TAAK:** leiding geven aan de hoofdafdeling Administratie; voeren van de financiële administratie, gericht op informatieverstrekking ten behoeve van beleidsvoorbereiding, uitvoering en verantwoording; ontwikkelen en onderhouden van een budgetteringsstelsel; opstellen van de begroting en jaarrekening; inrichten en beheren van de administratieve organisatie; uitbrengen van rapportages op grond

van analyse van het bedrijfsgebeuren; verzorgen van centrale ondersteuning van de gedecentraliseerde administratieve functie; voorzitten van een der Medezeggenschapscommissies. ■ **VEREISTEN:** bedrijfseconomische opleiding op academisch of gelijkwaardig niveau; goede administratieve vak kennis en kennis van automatiseringsprocessen; meerjarige financiële managementervaring; goede

leidinggevende, contactuele en organisatorische bekwaamheden; leeftijd vanaf 35 jaar. Een inspraakronde behoort tot de selectieprocedure. ■ **SALARIS:** maximaal f 9494,- bruto per maand. ■ **INLICHTINGEN:** bij drs. F. Wilson, adjunct-directeur, telefoon (020) 597.1206.

■ **SOLLICITATIEADRES:** Spaklerweg 20, 1096 BA Amsterdam.

voor de SECRETARIE (Stadhuis)

bij de afdeling Volksgezondheid, onderafdeling Beleidssector een

beleidsmedewerker (v/m)

vac.nr. 3975

invloering Wet Voorzieningen Gezondheidszorg.

■ **TAAK:** volgen en analyseren van ontwikkelingen rond voortgang en invoering van de Wet Voorzieningen Gezondheidszorg; bestuderen uitvoeringsregelingen van de Wet en toetsen op de betekenis ervan voor Amsterdam; voeren van overleg met per-

sonen, instellingen en organisaties; voorbereiden van bestuursorganisatorische maatregelen; opstellen van brieven, voordrachten en nota's met betrekking tot de zaken op voornoemd gebied. ■ **VEREIST:** universitair niveau

(rechten, bestuurskunde, opleiding algemene gezondheidszorg Rotterdam/Maastricht). Ervaring gewenst. Leeftijd bij voorkeur vanaf 25 jaar. ■ **SALARIS:** van minimaal f 3768,- tot maximaal f 5563,- bruto per maand.

■ **SOLLICITATIEADRES:** Oudezijds Voorburgwal 197-199, ter attentie van afdeling BPOS, 1012 EX Amsterdam.

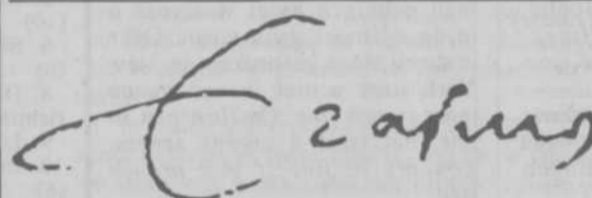
Vacante functies worden bij voorkeur in deeltijd vervuld, tenzij uitdrukkelijk anders is vermeld.

Het gemeentelijk beleid is erop gericht, dat de samenstelling van het ambtenarenapparaat een afspiegeling wordt van de Amsterdamse bevolking. Daarom worden vrouwen en leden van etnische minderheidsgroeperingen uitdrukkelijk verzocht te solliciteren. Bij het voldoen aan de gestelde eisen genieten zij de voorkeur.

De rechtspositieregeling en de sollicitatiecode van de gemeente Amsterdam zijn van toepassing. De mogelijkheid van kinderopvang is in principe aanwezig. Een psychologisch onderzoek kan deel uitmaken van de selectieprocedure. Schriftelijke sollicitaties binnen 14 dagen te richten aan de personeelsafdeling van de betreffende diensttak, onder vermelding van het genoemde vacaturenummer.

gemeente amsterdam

ERASMUS UNIVERSITEIT ROTTERDAM

vakature: bij de vakgroep Kosten- en Winstbepalingsvraagstukken van de faculteit der Economische Wetenschappen.

twee universitair docenten (m/v)

vakaturenummer: 870 N

taak:

- het verzorgen van onderwijs op het terrein van de kosten- en winstbepalingsvraagstukken in verschillende fasen van de studie en op verschillende niveaus (hoor-, groeps- en werkkolleges), alsmede het begeleiden van studenten bij het schrijven van scripties;
- het verrichten van wetenschappelijk onderzoek op het terrein van de vakgroep.

gevraagd:

- voltuoid universitaire opleiding (bedrijfs-) economie;
- bij voorkeur gepromoveerd, of uitzicht daarop, dan wel onderzoekservaring en/of beroepservaring op het gebied van kosten- en winstbepalingsvraagstukken;
- bij voorkeur enige ervaring in het geven van (wetenschappelijk) onderwijs.

inlichtingen: kunnen worden ingewonnen bij prof. drs. F. Krens of mr. drs. J. J. v. d. Gaag, telef. 010-525511, tst. 3283 resp. 3071.

salariering: volgens de bezoldigingsregeling voor universitaire docenten tot maximaal f 6.854,00 per maand (bij volledige functievervulling).

Schriftelijke sollicitaties, binnen 2 weken na verschijning van deze advertentie onder vermelding van het vakaturenummer, te richten aan het Hoofd van de afdeling Bemanningszaken van de Erasmus Universiteit Rotterdam, Postbus 1738, 3000 DR Rotterdam.

Secretarie-afdeling Algemene Personeels- en Organisatiezaken

De secretarie-afdeling Algemene Personeels- en Organisatiezaken is verantwoordelijk voor het personeels- en organisatiebeleid van de gemeente Rotterdam, waar circa 28.000 mensen werkzaam zijn. Deze afdeling kent een aantal onderafdelingen, te weten Arbeidsvoorwaardenbeleid, Arbeidsvoorzienszakenbeleid, Arbeidsomstandigheden en -verhoudingen alsmede Organisatiezaken.

Rotterdam vraagt voor de onderafdeling Arbeidsvoorwaardenbeleid een

beleidsmedewerker arbeidsvoorwaarden (m/v)

De taak van deze medewerker richt zich op het beleidsmatig ontwikkelen van arbeidsvoorwaarden en het geven van adviezen over arbeidsvoorwaardelijke regelgeving waar het de uitvoering daarvan betreft. Andere taken zijn het voorbereiden van verweer in procedures bij het Ambtenarengerecht, het geven van adviezen over juridische aspecten van het personeels- en organisatiebeleid in ruimere zin en het medewerken aan de vorming en opleiding van personeelsfunctionarissen.

Het maximum salaris bedraagt afhankelijk van leeftijd, opleiding en ervaring f 6.024,- per maand. Op dit bruto salaris vindt de inhouding 1982 burgerlijk overheidspersoneel plaats. Een psychologisch onderzoek kan deel uitmaken van de selectieprocedure.

Vrouwen die aan de gestelde (opleidings) eisen voldoen, genieten de voorkeur.

Nadere inlichtingen worden verstrekt door de heer mr. J.Th. Weijenberg, telefoon 010-173411 b.g.g. 173450.

Vacaturenummer 85.481 / 15394.021

Schriftelijke sollicitaties met vermelding van het volledige vacaturenummer (in linkerbovenhoek van brief en enveloppe), gaarne binnen 14 dagen te zenden aan het hoofd van de secretarie-afdeling Beheerszaken, stadskantoor, kamer 126, Haagseveer 35, 3011 AM Rotterdam.

kader vacatures

bedrijfsleven/overheid

Hoek Loos produceert en levert gassen voor industriële-, medische- en laboratoriumtoepassingen. De bijbehorende apparatuur wordt voor een belangrijk gedeelte in eigen beheer ontwikkeld en geproduceerd. Het is een dynamisch en goed renderend bedrijf met circa 1100 medewerkers.

Door een verandering in de organisatorische opzet is de behoefte ontstaan het financieel management te versterken. In opdracht van de concernleiding zoeken wij daarom voor de gassensector een

sectorcontroller

Als controller van de sector is hij verantwoordelijk voor het verschaffen van die informatie die voor een effectieve en snelle besluitvorming noodzakelijk is. Samen met zijn medewerkers zorgt hij voor het up to date houden en goed functioneren van de informatiesystemen.

Hij bewaakt de ontwikkelingen in de resultaten en de hoogte van de vastgestelde middelen in werkkapitaal. Daarnaast adviseert hij zijn directie over de consequenties van afwijkingen in de korte, middel- en lange termijn planningen. Hij rapporteert rechtstreeks aan zijn directie en staat onder de functionele verantwoordelijkheid van de concerncontroller.

De kandidaat die wij zoeken, heeft na zijn bedrijfs-economische opleiding (op academisch of vergelijkbaar niveau) binnen een middelgrote onderneming

bewezen, een bekwaam financieel manager te zijn met goede leidinggevende kwaliteiten. Zijn leeftijd ligt tussen 30 en 40 jaar.

Voor degene die ook op het gebied van de automatiseringssystemen innovierend heeft gewerkt, is dit een boeiende functie in een ondernemend werkklimaat. De primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden zijn zonder meer uitstekend te noemen.

Brieven met alle relevante gegevens kunt u onder nummer A 276 richten aan onderstaand bureau, Oranje Nassaulaan 7, 1075 AH Amsterdam, t.a.v. de heer B.G.M. Oude Brunink. Eventueel kunt u hem benaderen voor telefonische informatie (020-765249).

adviseurs voor organisatie ontwikkeling

CCFriesland (in Nederland bekend van o.a. Friesche Vlag) is een mondiaal opererende zuivelcoöperatie. Wij exporteren merkartikelen op zuivelbasis naar meer dan 100 landen. Daarnaast houden wij ons bezig met export van kennis, zuiveltechnologie en management. Voorts wordt door ons geparticipeerd in projecten samen met lokale overheden, investeerders en melkveehouders in (veelal) ontwikkelingslanden.

CCFriesland met de hoofdvestiging in Leeuwarden, heeft 4.700 medewerkers in dienst waaronder 2.250 in Nederland en een jaaromzet van ca. f 2 miljard. Er zijn zuivelfabrieken en verkoopkantoren in en buiten Europa (Afrika, Midden-Oosten en Zuid-Oost Azië). Met deze activiteiten is CCFriesland een der belangrijkste partijen op de wereld-zuivelmarkt.

Voor de Centrale Staf op ons hoofdkantoor in Leeuwarden zoeken wij een

medewerker ondernemingsplanning en -organisatie (m/v)

Binnen onze onderneming heeft de afdeling Centrale Staf de verantwoordelijkheid voor het proces van ondernemingsplanning en -organisatie. De Centrale Staf is een kleine, hoogwaardige afdeling, die direct ressorteert onder de voorzitter van de directie van CCFriesland.

Sturing van het concern vindt plaats op basis van informatie die vanuit de diverse operationele en ondersteunende units wordt aangeleverd.

Werkterrein. Integratie van de deelplannen tot een overzichtelijk totaalbeeld is een belangrijke taak voor de afdeling waar u gaat werken. Uiteraard wordt er ook gewerkt aan een voortdurend up to date houden van CCFriesslands planningssystematiek.

Waar nodig wordt uw afdeling ingeschakeld bij de uitwerking van de uit de ondernemingsplanning voortvloeiende actieprogramma's.

Daarnaast is de afdeling Centrale Staf verantwoordelijk voor de concernorgani-

satie. In opdracht van de directie worden onderzoeken uitgevoerd en organisatie-wijzigingen begeleid.

Opleiding en ervaring. Wij vragen van u een praktische instelling waarbij u op beide hierboven genoemde terreinen inzetbaar moet zijn. Bij voorkeur hebt u na een academische opleiding, bijv. als bedrijfskundige, ervaring opgedaan bij een groter bedrijf op soortgelijke werkerterreinen.

Vooruitzichten. Uw kennismaking met CCFriesland via de Centrale Staf zal een goede basis kunnen zijn voor een verdere carrière binnen dit zich voortdurend ontwikkelende zuivelconcern.

Sollicitatie. Voor meer informatie over de functie en het bedrijf kunt u terecht bij het hoofd van de afdeling ir. J.C.L.M. Bachman, tel. 058 - 992588.

Uw schriftelijke sollicitatie kunt u richten aan de Personeelsdienst van CCFriesland, Postbus 226, 8901 MA Leeuwarden, onder vermelding van vacaturenummer NRC 90.

CCFRIESLAND | COOPERATIVE COMPANY

KRAMERS'

POCKETWOORDENBOEKEN

Méer trefwoorden
méer bladzijden
dus méer informatie.
Nu verkrijgbaar
bij elke boekhandel.

SACON GROEP, samenwerkende consultants B.V., te Zwolle, is een uit de woningbouwvereniging SAVO voortgekomen overkoepeling van een viertal kleine adviesbureaus. De jonge groep met als werkerterreinen stedebouw, cultuurtechniek, beheer onroerend goed door gebudgetteerde onderhoudsprogrammering, bouwkundig en energietechnisch advies, projectmanagement etc. is expansief en succesvol. Er werken nu 25 man. Daar de directeur van SACON een functie elders heeft aanvaard, zoeken wij nu zijn opvolger als

directeur adviesbureau m/v ruimtelijke ordening, bouw en beheer

U gaat leiding geven aan een organisatie die nog in ontwikkeling is en waarvan u een eenheid moet maken met een eigen, op kwaliteit in dienstverlening gerichte identiteit. U geeft sturing aan de acquisitieactiviteiten van de verschillende managers. Door de inbreng en uitbreiding van uw eigen relatiekring bij gemeentelijke overheden, gemeentelijke diensten, institutionele beleggers, woningbouwverenigingen, etc. levert u ook een eigen bijdrage daarin. Tot slot is een belangrijk aspect van de functie het nemen van initiatieven om door nieuwe "produkten" de basis van SACON te verbreden. Functie-indikaties zijn: inspirerend organisator, bekend met de besluitvorming in en rond de bouw, commerciële ervaring, minimaal HTS-niveau, 35-45 jaar.

Bent u geïnteresseerd in deze interessante functie stuur dan uw brief met achtergrond en werkervaring aan:
Drs J.P. Verdegaaal, Marketingbureau Verdegaaal B.V., 's-Gravelandseweg 51, 1217 EH Hilversum.
Voor telefonisch overleg vooraf is de heer Verdegaaal bereikbaar op kantoor 035 - 4 65 49 en privé 035 - 115 98.
Uiteraard wordt uw reactie door hem strikt vertrouwelijk behandeld.

Marketingbureau Verdegaaal b.v.

Adviesbureau voor organisatie, marketing en personeelswerving in de bouw.

Marketingbureau Verdegaaal volgt de gedragscode van de Orde van Adviseurs voor Werving en Selectie. O.A.W.S.

Fokker is een begrip in Nederland en de wereld. Meer dan 1000 Fokker vliegtuigen zijn op alle continenten in gebruik bij honderden operators. Momenteel staan de nieuwe types, Fokker 50 en Fokker 100, in het middelpunt van de belangstelling. Het ontwerpen en bouwen van vliegtuigen, de reparatie en het onderhoud ervan en "product support" zijn Fokker's dagelijkse activiteiten. Maar ook in hoger sferen dan

de luchtvaart vindt Fokker zijn werkerterrein. De ruimtevaartdivisie ontwierp tot nu toe twee satellieten en levert componenten voor de ruimtevaartindustrie.

Als speerpuntindustrie geeft Fokker niet alleen richting aan de ontwikkeling van de vliegtuigindustrie als zodanig, maar ook aan de Nederlandse bedrijven die daaraan meewerken.

REVOLUTIE IN DE VLIEGTUIGBOUW?

Bij het streven naar lichtere vliegtuigen, die minder brandstof verbruiken, spelen nieuwe materialen steeds een grotere rol. De overgang van hout naar metaal als constructiemateriaal heeft zich in de historie van de vliegtuigbouw als een ware revolutie afgetekend. Vezelversterkte kunststoffen (composieten) zullen weer een dergelijke revolutie teweeg brengen en het aanzicht gaan bepalen van de vliegtuigbouw van morgen. Om grootschalige toepassing van composieten werkelijk succesvol te maken, is een doorbraak nodig op het gebied van de verwerkings-technieken. De seriefabricage van vezelversterkte kunststoffen bevindt zich technologisch nog in een voorstadium. Er is wereldwijd echter een tekort aan gekwalificeerde mensen die zich met de ontwikkeling hiervan bezighouden. Derhalve wordt de mogelijkheid geboden om het eigen maken van het vakgebied binnen het bedrijf te laten plaatsvinden.

Er moeten verwerkingstechnieken ontwikkeld worden

De afdeling Fabricage- en Produktontwikkeling (FPO) van Fokker Ypenburg zoekt mensen met durf en creativiteit, die het werk aan deze speerpunt-technologie als een interessante uitdaging ervaren. Deze afdeling onderzoekt en ontwikkelt rationele fabricagemethoden, formuleert de daaruit voortvloeiende constructiemogelijkheden en stelt eisen op voor materiaalvormen, gereedschappprincipes en apparatuur. De werkzaamheden hebben zowel een experimenteel als een, toepassingsgericht, praktisch karakter.

Waarom u reageert op deze advertentie

U reageert omdat u zich aangetrokken voelt door dit zich snel ontwikkelde vakgebied. Wij bieden u niet een vast omschreven positie aan, maar de ruimte om zelf vorm te geven aan uw functies op dit specifieke terrein. Uw belangrijkste eigenschappen zijn

creativiteit, inventiviteit en het doorzettingsvermogen om een aangevangen project tot een goed einde te brengen. Een VWO-vooropleiding met een voltuioede HTS- of TH-opleiding is een noodzakelijke basis. U heeft aantoonbare analytische, innoverende en vooral communicatieve en redactionele kwaliteiten. Het psychologisch onderzoek dat deel uitmaakt van de selectieprocedure zal dit kunnen aantonen. Als u zich kwalificeert voor het werk bij deze afdeling, dan staat u vooraan bij de technische ontwikkelingen op het gebied van composietverwerking in de vliegtuigbouw.

Sollicitatie

Richt uw schriftelijke sollicitatie binnen 14 dagen na plaatsing aan Fokker B.V., Bedrijf Ypenburg, t.a.v. de heer M. Scheffer, afd. Personeelszaken, Antwoordnummer 795, 2280 VB Rijswijk, tel. 070-400417.

**FOKKER B.V.
YPENBURG**

Bij de afdeling Economische Zaken van de dienst Algemene, Bestuurlijke en Economische Zaken is de functie vacant van

Energiemedewerker (m/v)

voor 32 uur per week

Taken:

- Initiëren en begeleiden van regionale energie-planningsprojecten en haalbaarheidsstudies voor energieprojecten;
- Inbreng van het energiefacet in de voorbereiding van provinciale beleidsplannen (streekplannen/Provinciaal Afvalstoffenplan e.d.);
- Technisch-inhoudelijke beoordeling van subsidie-aanvragen voor energiedemonstratieprojecten;
- Technisch-inhoudelijke advisering van het energiefacet in ruimtelijke ordeningsplannen, die de goedkeuring behoeven van Gedeputeerde Staten.

Kandidaten dienen te voldoen aan de volgende eisen:

- Technische opleiding op academisch niveau dan wel HBO-opleiding met applicatiekennis;
- Affiniteit met bedrijfseconomische aspecten;
- Ervaring met soortgelijke werkzaamheden bij overheid of bedrijfsleven;
- Creatief en innoverend vermogen;
- Gevoel voor bestuurlijke verhoudingen;
- Goede contactuele eigenschappen;
- Goede uitdrukkingsvaardigheid in woord en geschrift.

Salaris afhankelijk van opleiding en ervaring tot maximaal f 5.072,84 bruto per maand (32 uur per week).

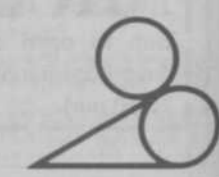
Nadere inlichtingen over de functie zijn te verkrijgen bij de heer drs. P. de Jong, directeur van de dienst Algemene, Bestuurlijke en Economische Zaken, telefoon 085 - 59 28 53.

Een vertegenwoordiging van de afdeling zal bij de sollicitatieprocedure worden betrokken.

PROVINCIE GELDERLAND

Het provinciale beleid is erop gericht het aantal vrouwelijke medewerkers in provinciale dienst te vergroten alsmede het werken van ambtenaren in deeltijd te bevorderen.

Sollicitaties binnen 14 dagen na verschijning van deze advertentie te richten aan het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland, t.a.v. de directeur dienst Personeelszaken, Postbus 9090, 6800 GX Arnhem, onder vermelding van vacaturenummer ABEZ/EZ 58 in de linker bovenhoek van de enveloppe.

kader vacatures

bedrijfsleven/overheid

Visco BV. in Helmond heeft een personeelsbestand van ca. 1200 medewerkers, produceert en verkoopt bedrukte stoffen in exotische stijl, voornamelijk bestemd voor de Afrikaanse markt. In deze markt neemt Visco een unieke positie in.

Voor het leidinggeven aan onze grote textiel-drukkerij-afdeling met ±140 medewerkers, waarvan het merendeel werkzaam is in 3-ploegendienst, zoeken wij voor de functie van

AFDELINGSCHIEF

HTS-ER

(bij voorkeur chemische textieltechniek of werktuigbouw of bedrijfskunde)

Deze zal verantwoordelijk zijn voor de productie van kwalitatief goede producten en zorgdragen voor een efficiënte bedrijfsvoering.

De afdelingschef (m/v) rapporteert aan de bedrijfsleider, heeft ervaring in het leidinggeven (bij voorkeur in een productie bedrijf) en zal een leeftijd hebben tussen de 28 en 38 jaar.

U wordt uitgenodigd schriftelijk te solliciteren t.a.v. het Hoofd Personeelszaken, de heer ir. F. Keun. Voor nadere informatie over deze functie kunt U zich wenden tot de heer W.W.H. Sanders, bedrijfsleider, tel. 04920 - 70401.

Ons adres is: Visco BV., Binnen Parallelweg 27, 5701 PH Helmond. Een psychologisch onderzoek kan deel uitmaken van de sollicitatieprocedure.

VLISCO

gamma holding n.v.

Gamma Holding NV. is een concern met sterke, voornamelijk Nederlandse, ondernemingen, op het gebied van bedrukte stoffen en interieurproducten.

De omzet bedraagt ca. 600 miljoen gulden; het personeelsbestand is ca. 3000 medewerkers.

NEDERLANDSE ACCOUNTANTS MAATSCHAP

De Nederlandse Accountants Maatschap is een meer horizontaal dan verticaal gestructureerde maatschap met sterke lokale autonomie.

Op centraal niveau vinden in commissies en werkgroepen gezamenlijke inspanningen plaats voor de handhaving van onze (top)kwaliteit.

Wij vragen

JONGE REGISTERACCOUNTANTS

voor onze kantoren te Leeuwarden, Almelo, Amsterdam, Heerlen en Den Haag

Wij stellen hoge eisen, zoals een gedegen opleiding en ruime praktijkervaring, een scherp analytisch vermogen, ondernemingszin, belangstelling voor internationale ontwikkelingen, goede contactuele eigenschappen. Voor de controle-praktijk van onze kantoren is internationale ervaring en vertrouwde met geautomatiseerde systemen van groot belang.

Met betrekking tot de vacatures kunt u informatie opvragen bij mr. J.E. Dempser, tel. 010-110455.

Uw schriftelijke sollicitatie kunt u richten aan de Nederlandse Accountants Maatschap Postbus 2031, 3000 AC Rotterdam T.a.v. mr. J.E. Dempser

Wij zijn een van de grotere accountantskantoren in Nederland, met circa 1200 medewerkers, waarvan 185 register-accountants, die werkzaam zijn in 35 vestigingen.

Wij maken deel uit van Touche Ross International, één van de "big-eight"-firms. Als zodanig zijn wij werkzaam onder de naam Touche Ross Nederland.

Kantoren te:

- Alkmaar
- Almelo
- Amersfoort
- Amsterdam
- Arnhem
- Bergen op Zoom
- Beverwijk
- Breda
- Doetinchem
- Eindhoven
- Emmen
- Enschede
- Epe
- Gouda
- 's-Gravenhage
- 's-Gravenzande
- Groningen
- Haarlem
- Heerlen
- 's-Hertogenbosch
- Hilversum
- Hoorn
- Leeuwarden
- Middelburg
- Nieuwegein
- Nijmegen
- Rotterdam
- Rijswijk
- Schagen
- Soest
- Terneuzen
- Tilburg
- Zeist
- Zoetermeer
- Zwolle

Samenwerkingsverband met: Beghijn & Smeets, belastingadviseurs en Volder & Co. organisatieadviseurs.

KOLLEGA/OPVOLGER, FUSIE ADVIESPRAKTIJK

Van der Woerd Management Consultants verenigt drie individuele adviespraktijken, die vanuit één bureau worden uitgeoefend. Het bureau heeft zich in de afgelopen jaren voorspoedig ontwikkeld en heeft voor de komende jaren bijzondere groeiperspectieven.

Het bureau wordt geleid door Drs. T.G. van der Woerd, die gespecialiseerd is op de gebieden: overname, aansluiting, samenwerking, kortom alles wat in het spraakgebruik onder de noemer 'fusie' van ondernemingen en instellingen valt. Voor hem zoeken wij een kollega in de bestaande fusiepraktijk, iemand die internationalisatiemogelijkheden zelfstandig kan realiseren en uitbouwen en die in staat is hem na enkele jaren daadwerkelijk in de leiding van het bureau en praktijk op te volgen.

Onze expertise op 'fusie'-gebied wordt gevraagd daar waar:

- in strategische plannen en overwegingen onderwerpen als diversificatie, afstoten, verzelfstandiging, opvolging in leiding/eigendom, enzovoorts ter sprake komen;
- het plan er is en de vraag rijst hoe dit gerealiseerd moet worden;
- twee of meer partijen menen, dat een samenwerking zinvol zou kunnen zijn en deze gedachte op haalbaarheid willen laten toetsen;

begeleiding, project-management of project-coördinatie van een 'fusie' gevraagd wordt.

Profielschets: Primair is van belang, dat een breed theoretisch fundament en ruime zakelijke/commerciële/strategische ervaring ondersteunt; de benodigde basiskennis wordt bijvoorbeeld gedekt door een opleiding registeraccountant, maar kan ook langs andere wegen zijn opgebouwd. Persoonlijkheid, deskundigheid, analytische en synthetische bekwaamheden moeten leiden tot de 'expert power', nodig om op hoog niveau te kunnen interviewen, consulteren, coördineren, volwaardig gesprekspartner te zijn van top-functionarissen en -deskundigen en gecompliceerde vergaderingen te kunnen leiden. Resultaten moeten stilstaand bekwaam verwerkt kunnen worden. Adequaat functioneren vraagt tenslotte persoonlijke en professionele integriteit, een dienstverlenende instelling naast ondernemerstalenten, meer dan gemiddeld ontwikkelde sociale vaardigheden, 'stress'-bestendigheid. Leeftijd tot 45 jaar. Actieve talenkennis in de volgorde Engels, Duits, Frans.

Geïnteresseerden wordt verzocht hun sollicitatie te richten aan de heer C.J. Warners, Van der Woerd

Management Consultants, Halverwege 3, Postbus 424 2400 AK Alphen aan den Rijn. Indien gewenst kunnen telefonisch inlichtingen worden verkregen, telefoon 01720-45221, eventueel op werkdagen na kantooruren tussen 19.00 en 20.00 uur op telefoon 070-452142.

van der Woerd Management Consultants

Drs. T.G. van der Woerd
Overname/aansluiting/samenwerking/fusie van ondernemingen

C.J. Warners
Executive recruitment consultancy

Drs. K. de Boer
Outplacement en management development consultancy

Open universiteit

De Open Universiteit is een zelfstandige rijksinstelling voor hoger afstandsonderwijs. Binnen de hoofdafdeling Cursusontwikkeling is de afdeling Mediakunde, in samenwerking met de wetenschappelijke staf, verantwoordelijk voor de functionele opzet, ontwikkeling en toepassing van audio-visuele media, computer-programmatuur en interactieve beeldplaat, in aanvulling op het hoofdzakelijk schriftelijk studiemateriaal dat zeven leerstofgebieden bestrijkt. De afdeling Mediakunde vervult daartoe taken op het gebied van informatie, programma-ontwikkeling, ontwikkelings-evaluatie en (toegepaste) onderzoek.

Ter uitbreiding van de afdeling Mediakunde wordt thans gezocht naar twee

deskundigen op het gebied van audio-visuele media en/of computer ondersteund onderwijs

vacature nummer: NRC 85030

Taken: tegen de achtergrond van bovengeschetste opzet van de afdeling Mediakunde zullen betrokkenen ten behoeve van de ontwikkeling van cursussen, in teamverband verantwoordelijk zijn voor ontwikkeling en/of aanpassing van audiovisuele programma's/en/of computerprogrammatuur en/of interactieve beeldplaat programma's. Tevens zullen betrokkenen de productie van deze programma's begeleiden. Naast werkzaamheden op de overige taakgebieden van de afdeling Mediakunde wordt een bijdrage verwacht aan de ontwikkeling en vormgeving van het beleid van de Open universiteit op het gebied van mediumgebruik. De standplaats is Heerlen.

Eisen: een grondige onderwijskundige e.q. onderwijstechnologische scholing of daarmee gelijk te stellen combinatie van opleiding en ervaring betreffende het gebruik van audiovisuele media en/of computer ondersteund onderwijs en/of interactieve beeldplaat ten dienste van het (hogere) onderwijs; ervaring met of bereidheid tot verdere professionalisering met betrekking tot die vormen van mediumgebruik, die voor het onderwijs van de Ou bij uitstek relevant zijn. Gezien de huidige bezetting van de afdeling Mediakunde gaat de voorkeur uit naar kandidaten met een professionele achtergrond m.b.t. de alpha- of gammawetenschappen.

Arbeidsvoorwaarden en procedure: de rechtspositie is overeenkomstig rijksrichtlijnen. Het personeelsbeleid van de Open universiteit is gericht op gelijke kansen voor vrouwen en mannen. Ter bevordering van een evenwichtige man-vrouw-verhouding in de organisatie, wordt vrouwen uitdrukkelijk verzocht te solliciteren.

Schriftelijke sollicitaties onder vermelding van het vacature nummer (op brief en enveloppe) inzenden vóór 10 oktober 1985 en richten aan het College van Bestuur van de Open Universiteit, t.a.v. de afdeling Personeel & Organisatie, Postbus 2960, 6401 DL Heerlen. Inlichtingen betreffende de functies worden verstrekt door de heer drs. F.H.D. Gastkemper, hoofd Mediakunde, telefoon 045-762222.

LDM

Lips Drunen Metaalbedrijf B.V.

is een onderneming met circa 300 personeelsleden en gespecialiseerd in de productie van koperen en messing halffabrikaten. Veel aandacht wordt besteed aan de ontwikkeling van nieuwe technologieën; voor de fabricage van supergeleiders zijn inmiddels nieuwe activiteiten opgestart. Voor de leiding aan de ontwikkeling van onder andere gesinterde producten en duplex- en amorfe materialen wordt gezocht naar een

innovatie manager

Hij is verantwoordelijk voor de opzet en realisatie van het beleid met betrekking tot de produktontwikkeling, de ontwikkeling van produktiemethoden en de engineering. Hij rapporteert aan de directie en geeft leiding aan 15 medewerkers. Veel activiteiten vinden plaats in projectverband, waarbij hij het projectmanagement voert. Hij zal moeten inspelen op nieuwe technologieën en dwarsverbanden leggen met researchinstellingen en grotere industrieën. Ook zal hij een bijdrage leveren aan de eerste fase van productie en verkoop van de nieuwe producten. Een goede afstemming met de andere bedrijfsafdelingen is essentieel daarbij.

Voor deze functie worden kandidaten gezocht met een technische opleiding op academisch niveau (b.v. metaal-

kunde of werktuigbouwkunde) en met bedrijfservaring. Leeftijd tussen 30 en 35 jaar.

Een psychologisch onderzoek kan deel uitmaken van de selectieprocedure.

Indien u - man of vrouw - geïnteresseerd bent in deze functie nodigen wij u uit een formulier in te vullen dat een aantal vragen bevat toegespitst op de functie-eisen. U kunt dit formulier voor 30 september 1985 telefonisch of schriftelijk bij ons aanvragen met vermelding van nr. NRC 690389. Ons telefoonnummer is: 030 - 33 41 43.

Sinds 15 juli 1985 is ons adres: Psychotechniek, Drift 10, 3512 BS Utrecht.

psychologisch onderzoek
verwerving en selectie
studie- en loopbaanoriëntatie
organisatie- en personeelsadvies

PSYCHOTECHNIEK

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken zoekt een aantal

macro-economen (v/m)

met aantoonbare belangstelling voor ontwikkelingssamenwerkingsvraagstukken en juristen Staatsrecht en/of Internationaal recht.

voor een tijdelijk dienstverband van maximaal drie jaar, in een nader te bepalen beleidsfunctie op het Departement in Den Haag.

- Belangstellenden dienen aan de volgende criteria te voldoen, resp. te beschikken over:
- nederlandse nationaliteit;
 - leeftijd niet ouder dan 28 jaar;
 - kennis van de franse en engelse taal, alsmede van een andere moderne taal;
 - inzicht in en aantoonbare belangstelling voor de internationale betrekkingen en de plaats van Nederland daarin;
 - analytisch vermogen;
 - goede sociaal-communicatieve eigenschappen;
 - goede redactionele uitdrucksvaardigheid.

Een psychologisch onderzoek maakt deel uit van de selectieprocedure.

Vooral vrouwen worden uitgenodigd te solliciteren. Bij gelijke geschiktheid wordt aan vrouwen de voorkeur gegeven.

Salaris: het aanvangssalaris bij indiensttreding kan variëren tussen f 3.196,- en f 3.685,- bruto per maand, exclusief 7,5% vakantie-uitkering.

Afhankelijk van opleiding en ervaring is in sommige gevallen een hogere inschaling mogelijk.

Het ligt in de bedoeling, dat na afloop van het tijdelijk dienstverband wordt deelgenomen aan een toelatingsonderzoek voor de opleiding van hogere ambtenaren gericht op een loopbaan die zich dan afwisselend zal uitstreken over beleidsfuncties op het departement in Den Haag en op de nederlandse diplomatieke en consulaire vertegenwoordigingen in het buitenland. Mede in dit verband dienen belangstellenden over een goede gezondheid te beschikken.

Schriftelijke sollicitaties vergezeld van een curriculum vitae onder vermelding van vac. nr. 5-2611/2731 (in linkerbovenhoek van brief en enveloppe) en uw huisadres met postcode, inzenden voor 9 oktober 1985 en richten aan de Rijks Psychologische Dienst, Postbus 20013, 2500 EA 's-Gravenhage. Een mededeling van ontvangst van uw sollicitatiebrief wordt u door het Ministerie toegezonden.

HES LEEWARDEN

IHBO - Leeuwarden
Hogere Economische School (Heao)

De Hogere Economische School vormt samen met de HTS het IHBO-Leeuwarden. De in 1983 gestarte en nog snel groeiende HES telt thans ruim 500 studenten en zal binnen enkele jaren uitgroeien tot ca. 800 studenten.

Aan deze school voor Hoger Economisch en Administratief Onderwijs zijn thans de volgende afdelingen verbonden:

- **Bedrijfsconomie;**
- **Bedrijfsinformatica;**
- **Commerciële economie en een**
- **Economisch-juridische afdeling.**

Wegens de benoeming van de huidige directeur-onderwijs elders, wenst het bestuur van de school in contact te komen met gegadigden voor de functie van:

DIRECTEUR- ONDERWIJS H.E.S. (M/V)

De gezochte functionaris zal als lid van het directieteam van de gehele instelling belast worden met de volgende taken binnen de HES:

- de dagelijkse leiding van het onderwijs;
- het coördineren van de activiteiten van de afdelingen;
- het initiëren van nieuwe ontwikkelingen;
- het onderhouden van de nodige contacten met de beheersfunctionarissen binnen de instelling;
- het verzorgen van een aantal externe relaties, waaronder die met het Ministerie, de Inspectie en het bedrijfsleven.

Aan kandidaten voor deze functie stellen wij de volgende functie-eisen:

- management-kwaliteiten;
- enige ervaring met c.q. kennis van zowel het onderwijs als het bedrijfsleven;
- leeftijd vanaf ca. 35 jaar.
- academische opleiding, bij voorkeur in de economische wetenschappen.

Procedure: Een commissie waarin bestuur, directie en personeel vertegenwoordigd zijn, is door het bestuur belast met het opstellen van een voordracht. Een psychotechnisch onderzoek kan tot de selectieprocedure behoren.

Salariering: Volgens rijksregeling; maximaal f 7.448,-. In verband met een op handen zijnde reorganisatie van het HBO ligt een hoger maximum-salaris op termijn in de rede.

Inlichtingen: Deze worden gaarne verstrekt door ir. J. H. Poletiek, voorzitter van het bestuur, tel.: 05120 - 19559 en dr. ir. C. A. M. Mouwen, algemeen directeur IHBO, tel.: 058 - 139125, of 05110 - 3715 (privé).

Sollicitaties kunnen tot twee weken na het verschijnen van dit blad gezonden worden aan het bestuur van de Stichting Hoger Technisch en Economisch Onderwijs in Friesland, p/a Vondelstraat 9, 8913 HP Leeuwarden.

Economisch-administratief deskundigen die voelen voor een groot*, marktgericht** en sterk vernieuwend*** bedrijf, doen er goed aan nu hun agenda te pakken!

Iedereen kent de PTT

De PTT heeft altijd al te boek gestaan als een nogal 'sociale' werkgever; een bedrijf waar intermenselijke verhoudingen mééttellen. Dat is zeker niet het slechtste imago dat een bedrijf zich kan wensen. Maar voor deskundigen op uw niveau spelen toch ook andere factoren mee. Bijvoorbeeld:

* De PTT is een heel groot bedrijf. Met ruim 100.000 personeelsleden is het zelfs de grootste werkgever in heel Nederland. De PTT zit dan ook niet alleen in die twee steden die iedereen nu spontaan te binnen schieten. Nee, in elke provincie wordt op niveau gewerkt, in functies met goede toekomstperspectieven;

** De PTT mag dan een staatsbedrijf zijn, maar we kunnen ons beslist niet veroorloven om ambtelijk te werken. Op alle fronten volgen we de markt op de voet - zijn soms zelfs de markt een stapje voor, om steeds een optimaal dienstenpakket te kunnen garanderen. Dat werkt ook door op de interne organisatie, met name op uw vakgebied: elke ontwikkeling die ons zinvol lijkt, vindt op de kortst mogelijke termijn de best mogelijke toepassing;

*** De PTT is sterk vernieuwend. En niet alléén met het oog op de markt, maar ook omdat een zo groot bedrijf wel een voortrekkersrol moet vervullen; in alle bescheidenheid, maar toch zeer aanwezig en - naar onze mening - ook effectief.

En daarmee is de PTT zeker niet de minst verkieslijke onderneming voor een man of vrouw met talent én de ambitie om daarmee een goede toekomst op te bouwen. En juist over die toekomst willen we met u van gedachten wisselen op onze informatiedag.

Bel 06-0550!

Dat is het kostenloze telefoonnummer waarop u zich kunt aanmelden voor de informatiedag. Wij sturen dan de definitieve uitnodiging, uitvoerige documentatie over het bedrijf, onze opvattingen en werkzaamheden op dit specifieke vakgebied en de concrete carrièrekansen die wij op dit moment kunnen bieden. En natuurlijk voegen we informatie toe over de routes, tram- en busverbindingen naar het World Trade Center.

Als u ons vóór woensdag 2 oktober belt, dan zorgen wij dat u tijdig alle informatie in huis heeft. Mogelijk kunnen we dan op de 9e tot zaken komen.

Woensdag 9 oktober a.s., van 10.00 uur tot 16.00 uur in het World Trade Center Amsterdam.

Dan geeft de PTT opening van zaken aan Economen, Econometristen, Bedrijfskundigen, HEAO's en SPD'ers, kortom aan alle geïnteresseerde mannen en vrouwen met een vakgerichte deskundigheid op academisch en HBO-niveau.

Met zoveel informatie op één dag zou dit een graadmeter kunnen vormen voor uw positie op de arbeidsmarkt.

ptt

ptt centrale directie

Januari 1986 ontstaat bij de Johanna Stichting, ten gevolge van een toename van de werkzaamheden en de arbeidsduurverkortung, een vacature voor een full-time

revalidatie-arts

De medische dienst bestaat op dit moment uit 5 revalidatie-artsen. Hun taken zullen herverdeeld worden. De nieuw aan te stellen arts zal de revalidatiegeneeskundige behandeling van zowel klinische als poliklinische jongeren behartigen.

Gezien de huidige samenstelling van het team revalidatie-artsen, gaat de voorkeur uit naar een mannelijke kandidaat.

Van de aan te stellen collega wordt verwacht dat hij:

- centrum- en ziekenhuiservaring heeft;
- in staat is goede externe contacten op te bouwen;
- wetenschappelijke belangstelling heeft;
- affiniteit bezit tot beleids- en organisatievraagstukken.

Voor de selectie van de kandidaten wordt een commissie ingesteld.

Telefonische inlichtingen worden graag verstrekt door mevrouw A.T. Lindeman, hoofd geneeskundige dienst. Tel. (085) 52 63 06, privé (085) 61 34 87.

Salariering geschiedt volgens de richtlijnen van de NZR. Voor de overige arbeidsvoorwaarden is de CAO-Ziekenhuis- wezen van toepassing.

Schriftelijke sollicitaties kunnen vóór 5 oktober worden gericht aan de heer J.W. Zonneberg, hoofd dienst Personeelszaken, Johanna Stichting, Postbus 9044, 6800 GG Arnhem.

JOHANNA STICHTING

Heljenoordseweg 5, 6813 GG Arnhem.

Wij zijn een observatie- en revalidatiecentrum voor primair in lichamelijk opzicht gehandicapte jongeren. Het centrum biedt plaats aan 163 jongeren voor klinische behandeling. Daarnaast zijn ca. 100 jongeren in dagrevalidatie.

Naast het verzorgen van onderwijs en het verrichten van onderzoek heeft de **Capaciteitsgroep Medische Informatica en Statistiek** van de Rijksuniversiteit Limburg ook de statistische consultatie i.b.v. de Faculteit der Geneeskunde en de Algemene Faculteit, studierichting Gezondheids- wetenschappen, als taakgebied.

Ten behoeve van de statistische consultatie bestaat de volgende vacature

statistisch medewerker (m/v)

- taak**
- het verzorgen van de invoer van de gegevens met behulp van de computer;
 - het analyseren en bewerken van de gegevens met behulp van statistische programma- pakketten;
 - het overzichtelijk samenvatten van de resultaten voor de verantwoordelijke statisticus.

vereist

- VWO-diploma met wiskunde, aangevuld met bijvoorbeeld het diploma Statistisch Analist VVS;
- programmeerervaring met FORTRAN en/of PASCAL;
- ervaring met statistische programmapakketten zoals SPSS en BMDP.

arbeidsvoorwaarden

salariering, afhankelijk van leeftijd, opleiding en ervaring minimaal f 2.643,- en maximaal f 4.098,- bruto per maand.

inlichtingen

kunnen worden ingewonnen bij prof. dr. W. Albers (tel.: 043-888612/615) of dr. R. Does (043-888613/615).

vacaturenummer: NRC 5117

Schriftelijke sollicitaties vergezeld van curriculum vitae binnen 14 dagen te richten aan de Dienst Personele Zaken van de Rijksuniversiteit Limburg, Postbus 616, 6200 MD Maastricht, onder vermelding van het vacaturenummer op brief én envelop.

Rijksuniversiteit Limburg

Bij de capaciteitsgroep Medische Informatica en Statistiek van de Rijksuniversiteit Limburg bestaat de volgende vacature

universitair docent statistiek (m/v)

taak

het leveren van statistische ondersteuning bij onderzoeksprojecten van de Faculteit der Geneeskunde en de Algemene Faculteit, studierichting Gezondheidswetenschappen, met name op het gebied van het biomedisch onderzoek; het meewerken aan statistiek onderwijs voor de Faculteit der Geneeskunde; het verrichten van onderzoek op het gebied van de mathematische statistiek.

vereist

academische studie wiskunde met afstudeerrichting statistiek; enige jaren ervaring met statistische consultatie, bij voorkeur op medisch gebied. Kandidaten dienen bij voorkeur gepromoveerd te zijn danwel enige jaren onderzoekservaring te hebben.

arbeidsvoorwaarden

salariering geschiedt volgens de schalen van universitair docent minimaal f 3.196,- en maximaal f 6.854,- bruto per maand.

vacaturenummer: NRC 5118

inlichtingen

kunnen worden ingewonnen bij prof. dr. W. Albers (043-888612/615) of dr. R. Does (043-888613/615).

Schriftelijke sollicitaties vergezeld van een curriculum vitae en - voorzover van toepassing - een lijst van publicaties, binnen 14 dagen te richten aan de Dienst Personele Zaken van de Rijksuniversiteit Limburg, Postbus 616, 6200 MD Maastricht, onder vermelding van het vacaturenummer op brief én envelop.

Rijksuniversiteit Limburg

INSTITUUT SCHOEVERS ROTTERDAM

zoekt met spoed

DOCENT(E)
stenografie
(Nederlands, Frans, Duits en Engels)
voor overdag

Schriftelijke sollicitaties te richten aan
Instituut Schoevers,
Mathenesserlaan 145, 3015 CJ Rotterdam

INSTITUUT
SCHOEVERS

NRC HANDELSBLAD
Onontkoombaar voor wie feiten
en meningen graag gescheiden ziet.

kader vacatures

bedrijfsleven/overheid

U zoekt een baan?

Unieke kans voor 250 academici/hbo'ers (m/v)

Wij zoeken academici en hbo'ers tot 35 jaar. Mannen en speciaal ook vrouwen, uit alle studierichtingen, die werkloos zijn en een baan in de informatica het overwegen waard vinden.

De Stichting Promotie Informatica Omscholing in Nederland (PION), organiseert met zes informatica-bedrijven (Bull, CMG, IBM, Ordina, PANDATA, Volmac), en in samenwerking met het Arbeidsbureau Amsterdam, een 6 tot 9 maanden durende opleiding.

De kosten van deze opleiding worden gedragen door de deelnemende bedrijven en het Arbeidsbureau. Vanaf 1 januari 1986 zullen 250 academici en hbo'ers in staat gesteld worden zich om te scholen naar een functie in de informatica.

Na afloop van de opleiding wordt door de bedrijven en via de Stichting PION en het Arbeidsbureau een groot aantal banen aangeboden.

Als u voldoet aan de voorwaarden en verdere informatie wilt over dit project, meldt u zich dan **schriftelijk** aan voor de voorlichtingsdag die in de maand oktober ook in uw regio wordt gehouden.

Aanmeldingen zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk 1 oktober 1985, zenden naar het landelijk coördinatiepunt:

Arbeidsbureau Amsterdam

t.a.v. Edwin Meijerink
Postbus 17513
1001 CW Amsterdam

VAN DIEN ∴ CO ORGANISATIE* TREEDT VOOR HAAR FUSIE EN OVERNAME CONSULTATIEGROEP GRAAG IN CONTACT MET EEN ADVISEUR/ REGISTER- ACCOUNTANT M/V

De fusie en overname groep is een team specialisten van accountants, fiscalisten, organisatie-adviseurs en bedrijfsjuristen die allen over een brede kennis en ervaring beschikken op het gebied van fusie, overname, management buy-outs, aandelenwaardering e.d.

De senior adviseur (R.A.) zal de activiteiten op dit gebied bundelen en richting geven aan verdere uitbouw.

Voor nadere inlichtingen kunt u contact opnemen met drs. C. Izeboud, voorzitter van de Fusie en Overname Consultatiegroep.
Tel. kantoor: 030-939941, privé: 01820-36420.

Van Dien ∴ Co Organisatie

Sollicitaties te richten aan Van Dien + Co Organisatie, t.a.v. de heer P. Schuijjer, sector personeelschef, Churchilllaan 11, 3527 GV Utrecht, tel. 030-939941.

*Van Dien + Co Organisatie maakt deel uit van de Van Dien groep en is lid van Deloitte Haskins & Sells International. Een organisatie met 26.000 medewerkers en vestigingen in 71 landen.

Wessel Coenen & Partners

De Lairessestraat 19, 1071 NR Amsterdam, 020 - 64 05 11
Leden van de Orde van Adviseurs voor Werving en Selectie (OAVS)

Wij zijn een groep management consultants en psychologen. Sinds 1967 zijn wij gespecialiseerd in het uitvoeren van werving en selectie opdrachten voor functies in bestuur, directie en kader. Opdrachtgevers zijn ondernemingen in alle takken van industrie, handel en dienstverlening en instellingen in de non-profit en overheid sector.

Onderstaande vacatures staan open voor vrouwen en mannen. De bedragen zijn globale indicaties van het jaarincome. Zond ons uw curriculum vitae en een met de hand geschreven toelichting. Op basis hiervan kan vertrouwelijk vooroverleg plaats vinden op ons kantoor. Uw gegevens worden eerst daarna en uitsluitend in overleg met u gebruikt.

Commercieel Manager tot 90.000

Middelgrote Fabrik van Levensmiddelen. Handels- en importactiviteiten. Volume markt. Stabiel bedrijf. Goed rendement. Actieve, jonge directie. De directeur Verkoop zoekt een jong koopman. Taken: Signalen uit de markt opvangen, interpreteren, doorspelen naar productie en verkoop. Behandelen van grote accounts. Onderhandelen over verlenging jaarcontracten met afnemers. Uitbrengen en begeleiden van grote offerten. Acties opzetten en coördineren met verkoopafdeling. Moet bijdragen aan afzetplannen per product (diverse lijnen), per markt, per klant. Lid management team. NP. Promotion en reclame. Ambulante functie. Vereist: HBO. Ervaring inkoop/verkoop food. Vernuft en talent zaken voor te bereiden en af te sluiten. Commercieel. Creatief. Energiek. Talenkennis. Tot ca. 35 jaar. Auto. Pensioen. Ref. 5042

Account Director ca. 100.000

Groot, internationaal reclamebureau. Top bureau in Nederland. Behandelt sinds vele jaren klanten die anderen graag zouden willen hebben. Staat dikwijls op een short list. Wij zoeken een serieuze reclameman die hier direct aan de slag kan gaan. Hij moet de verantwoordelijkheid voor een belangrijke groep cliënten op zich nemen. Bepaalt het reclamebeleid op lange termijn en de strategie. Regelt de dagelijkse behandeling door de AE's. Bewaakt rendement en kwaliteit van werk van het bureau. Vereist: HBO-niveau. Enige jaren ervaring. Beziel door het vak en de creatieve aspecten ervan. In staat zijn jonge collega's te leiden, te stimuleren en de voorstellen bij zijn klanten op overtuigende wijze te presenteren. Leeftijd ca. 30. Ref. 5615

Marketing Manager ca. 100.000

AVNET Europe B.V. bouwt in samenwerking met een aantal grote media organisaties aan een netwerk van door computer gestuurde beeldkranten zoals die reeds staan van het Leidseplein in Amsterdam tot de Beurs in Milaan. Dit nieuwe medium is direct toepasbaar, staat sterk in de belangstelling en biedt "instant communication" aan de Pan-Europese adverteerder. Wij zoeken een getalenteerde marketing man, die inhoud moet geven aan het product, beeldkrant als een internationaal medium. Het concept helder overbrengt op de Europese partners, internationale adverteerders, hun reclamebureaux en de pers. Een marketing plan opstelt. De uniforme Europese aanpak coördineert. Het concept blijkt alom aan te spreken - hij moet het nu verder vorm geven, nieuwe toepassingen introduceren en uitvoeren. Op flexibele wijze integreren in jeugdige, snelgroeiende organisatie, waar een week soms 8 dagen heeft. Werkt daartoe 1 à 2 jaar nauw samen met de oprichter van het bedrijf. Zal daarna (mede) de directie moeten voeren over de activiteiten van Avnet in Europa. Vereist: HBO-niveau. Ervaring bij internationale media onderneming, reclamebureau of equivalent. Sterke persoonlijkheid. Zelfstandigheid. Representativiteit. 28 à 35 jaar. Uitstekende emolumenten. Na gebleken geschiktheid aantrekkelijke vorm van winstdeling mogelijk. Ref. 5439

National Account Manager 85 à 90.000

Gespecialiseerde, zelfstandige fabrikant van levensmiddelen. Reeds lang gevestigd. Degelijke reputatie bij handel en consument. Afzet via verschillende kanalen. Breed assortiment aan boven- en onderzijde van de markt. Contact met top van grote afnemers geschiedt nu door de directie. Hier is versterking nodig. Wij zoeken een vakman in levensmiddelen. Hij moet op waardige en energieke wijze onderneming en merken pousseren en over contracten onderhandelen. Dit is een functie voor een solist, die o.a. de weg bereidt voor het team van merchandisers, dat onder uiterst bekwame leiding staat. Vereist: Representatief. Goed ingevoerd in levensmiddelen branche. Ruime algemene ontwikkeling. Uitgesproken commercieel talent zowel voor premium priced brands als voor producten die op prijs worden verkocht. Leeftijd 30 à 40. Pensioen en auto geheel vrij. Ref. 5043

De dienst Provinciaal Beheer van de Provincie Gelderland telt 7 ondersteunende afdelingen, waaronder de afdeling Centrale Interne Dienst.

Bij deze afdeling kan worden geplaatst een

Afdelingshoofd (m/v)

Tot de afdeling behoren de volgende onderdelen:

- Interne Verbindingen en Transport;
- Huishoudelijke Dienst;
- Gebouwen en Terreinen (incl. Technische Dienst);
- Inkoop;
- Coördinatie en Planning.

De afdeling telt in totaal 80 medewerk(st)ers.

Het afdelingshoofd dient zijn aandacht vooral te richten op het doelmatig functioneren van de afdeling, op het plannen en organiseren van het werk en op het voorbereiden en uitvoeren van beslissingen van het provinciaal bestuur. Daarnaast moet hij/zij ervoor zorgen dat de aan de afdeling toevertrouwde middelen goed worden beheerd. Gezien de aard en samenstelling van het takenpakket moet het afdelingshoofd in staat zijn uiteenlopende onderwerpen te behandelen en daarover contacten te onderhouden met andere afdelingen en diensten.

Vereist:

- Een HBO-opleiding of een opleiding op vergelijkbaar niveau;
- Bekendheid met bestuurlijke en ambtelijke verhoudingen in een overheidsorganisatie;
- Goede organisatorische en managementkwaliteiten;
- Financieel inzicht;
- Goede contactuele eigenschappen alsmede goede mondelinge en schriftelijke uitdrukingsvaardigheid.

Salaris:

Afhankelijk van opleiding en ervaring tot maximaal f 6.854,- bruto per maand. Bij gebleken geschiktheid is verdere uitloop mogelijk.

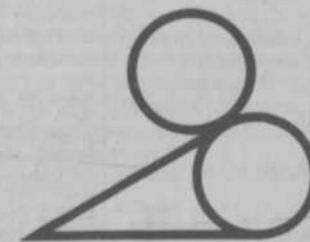
Nadere inlichtingen over de functie zijn te verkrijgen bij de adjunct-directeur van de dienst Provinciaal Beheer, de heer drs. J.H. Förch, telefoon 085 - 59 22 41.

Tot de selectieprocedure behoort een gesprek met medewerkers binnen de dienst en afdeling, alsmede eventueel een psychologisch onderzoek.

PROVINCIE GELDERLAND

Het provinciale beleid is erop gericht het aantal vrouwelijke medewerkers in provinciale dienst te vergroten. De Provincie Gelderland kent een arbeidstijd van maximaal 38 uur per week.

Sollicitaties binnen 14 dagen na verschijning van deze advertentie te richten aan het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland, t.a.v. de directeur dienst Personeelszaken, Postbus 9090, 6800 GX Arnhem, onder vermelding van vacaturnummer PB/CID 66 in de linker bovenhoek van de enveloppe.

„De KLM zoekt commercieel talent”.

„Die krijgen dus een echte wereldbaan”.

Een enthousiast team van specialisten houdt zich bezig met de ontwikkeling van het marketingbeleid van de KLM. Er wordt door hen daadwerkelijk verkoopondersteuning gegeven aan ruim 70 verkooporganisaties over de hele wereld.

Het zeer aansprekende, gevarieerde en hoogwaardige produkt dat wij bieden en het produkt-assortiment is voortdurend in beweging. Bestaande markten groeien snel, nieuwe markten zijn in opkomst, vervoersstromen wijzigen regelmatig.

De prijsstelling heeft een heel eigen complexe problematiek. Zowel van passagiers, vracht als post zijn de distributiekanaalen steeds in ontwikkeling.

Dit alles speelt zich af tegen de achtergrond van internationale luchtvaart-

politieke en economische ontwikkelingen.

Jonge creatief-commercieel denkende mannen en vrouwen kunnen in de toekomst bij deze processen een belangrijke rol vervullen.

Onze gedachten gaan uit naar mensen in de leeftijd van 25 tot 30 jaar, die bij voorkeur academisch gevormd zijn, doch ten minste een HBO-opleiding hebben in de bedrijfseconomische/commerciële richting. Ervaring en bekendheid met de internationale handel is noodzakelijk.

Door hun veelzijdigheid kunnen zij, waar ook ter wereld, worden ingezet. Teamgeest, leidinggevende capaciteiten, een kwaliteitsbewuste instelling en affiniteit met de verkoop vinden wij erg belangrijk.

Ons staat voor ogen deze mensen een internationaal gerichte "training-on-the-job", te geven waarna een interessante functie op ze wacht, bijvoorbeeld op het gebied van marktonderzoek of verkoopbevordering.

Wie geïnteresseerd is in een uitdagende baan bij een internationaal georiënteerde, klantgerichte marktleider in de commerciële luchtvaart, neemt snel contact met ons op. De datum van indiensttreding is februari 1986.

Richt uw schriftelijke reactie onder vermelding van KL 85/NRC aan: KLM, Afdeling Werving en Selectie, SPL/GO, Postbus 7700, 1117 ZL Schiphol.

Een psychologisch onderzoek maakt deel uit van de selectieprocedure.

Betrouwbaar in de lucht, betrouwbaar op de grond.

Mercuri Urval Holland B.V. is de Nederlandse dochter van een Zweedse onderneming, met vestigingen in 11 Europese landen en in de Verenigde Staten op het gebied van werving en selectie van sales-, marketing-, managementpersoneel en specialisten. Daarnaast analyseren wij organisaties met behulp van een door ons zelf ontwikkeld model om zo een optimale effectiviteit en efficiëntie te bewerkstelligen. Speciale systematieken zijn daartoe voor beide dienstverleningen door Mercuri Urval ontwikkeld. Wij hebben vestigingen in Amersfoort, Rotterdam en Amsterdam. Wegens verdere uitbreiding zoeken wij

Management consultants (m/v)
voor wie "werken" en "mogelijkheden" synoniemen zijn

De baan:

U zult contacten leggen en onderhouden met directies van bedrijven om met gebruikmaking van onze methodieken hun problemen te analyseren en op te lossen op bovengenoemde gebieden. Ook zult U participeren in projecten die in teamverband met collega's van verschillende disciplines doorgevoerd worden.

Gevraagd wordt:

- Een opleiding en/of ervaring op academisch niveau.

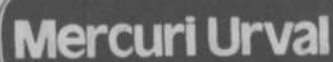
- Verantwoordelijkheidsgevoel en de wil en het vermogen om resultaten voor onze cliënten te behalen.
- Een leeftijd tussen 30-37 jaar.
- Het willen werken met de doorslaggevende factor in ons bedrijfsleven namelijk "human resources".

Geboden wordt:

- Een zware baan vol uitdagingen.

- Een gedegen opleiding die zich voor een deel in het buitenland zal afspelen.
- Een progressief salaris en voldoende secundaire arbeidsvoorwaarden.

Wilt U - met ons - naar mogelijkheden zoeken, zowel voor Uzelf als ook voor onze cliënten, schrijf dan een brief onder ref.nr. 31.149 naar Mercuri Urval Holland B.V., "Amersfoortstaete", Hogeweg 25, 3814 CC Amersfoort.

De Vereniging voor Onderwijs, Kunst en Wetenschap

zoekt

DRIE MEDEWERKERS

De Vereniging voor OKW is een niet-gouvernementele organisatie, die zich bezighoudt met de relatie tussen onderwijs en wetenschap aan de ene kant, en de kunsten aan de andere kant. Zij organiseert o.a. congressen, lezingen, gast-schrijverschappen aan universiteiten, tentoonstellingen, en voor scholieren schrijfwedstrijden en een wetenschapsweek. Daarnaast verschijnen er regelmatig OKW-uitgaven.

De Vereniging zoekt op korte termijn drie medewerkers, die op basis van vrijwilligheid gemiddeld 12 uur per week kunnen besteden aan de voorbereiding van een aantal landelijke projecten. In een later stadium is een gehonoreerde deeltijdfunctie niet uitgesloten.

De voorkeur gaat uit naar kandidaten met een academische of hogere beroepsopleiding en met organisatorische en/of redactionele ervaring. Het bureau van de Vereniging is gevestigd in Amsterdam.

Brieven met beknopte informatie vóór 7 oktober richten aan de Vereniging voor OKW, Nieuwe Zijdsvoorburgwal 303, 1012 RM Amsterdam.

bmi
Balfour, Maclaine
INTERNATIONAL NEDERLAND B.V.
ROTTERDAM.

Importeurs & Exporteurs van plantaardige Olieën & Oliezaden.
Nederlandse vestiging van een wereldwijde handelsorganisatie
zoekt voor haar afdeling kontractafwikkeling een:

assistent
ADMINISTRATEUR/
EXPEDITEUR

die zich bezighoudt met de administratieve afwikkeling van aan- en verkooptransacties: documenten, vervoer, assurantie, betalingsverkeer etc.

Wij vragen:

- een akkurate harde werker van ca. 21 - 26 jaar, die zich volledig inzet in een klein team
- diploma H.E.A.O., c.q. Middelbare opleiding aangevuld met praktijkdiploma's moderne talen
- telex- en typevaardigheid
- zakelijk en representatief optreden
- enkele jaren branche-ervaring strekt tot aanbeveling

Een psychologische test kan deel uitmaken van de sollicitatieprocedure.

Uw met de hand geschreven sollicitatie richten aan:
Balfour, Maclaine International Nederland B.V.,
Postbus 1466, (Schiekade 33), 3000 BL Rotterdam,
t.a.v. de heer J.W. de Boer.

den haag vraagt:

Hoofd Grond-Uitgifte (M/V)

Vac.nr. 14-309E3995

Voor de Dienst Stadsontwikkeling-Grondzaken t.b.v. de afdeling Uitgifte, sector Grondzaken.

Algemene informatie:
Het organisatiebeleid van de gemeente Den Haag is er op gericht om in een beperkt aantal diensten de beleidsvoorbereiding en uitvoering samen te brengen. De secretarie zal zich concentreren op de bestuurszaken. Zo wordt gewerkt aan het creëren van een slagvaardig en beheersbaar apparaat, waarin grotere diensten werken aan een samenhangend pakket producten. In dat kader is op 1-1-1984 de dienst SO/GZ ontstaan uit een fusie tussen de vml. dienst Stadsontwikkeling en de afdeling Grondzaken van de vml. dienst Volkshuisvesting. De sectoren Stadsontwikkeling en Grondzaken maken samen plannen op het terrein van de ruimtelijke ordening, waarin kosten en kwaliteit goed afgewogen kunnen worden door het bestuur. Den Haag bouwt 3000 woningen per jaar, de helft in stadsvernieuwingsgebieden, de helft daarbuiten, waarbij dikwijls reconstructies aan de orde zijn. Stadsvernieuwing en werkgelegenheid zijn de eerste prioriteiten van Den Haag. De afdeling Uitgifte speelt daarin een belangrijke rol; daarom zoeken we iemand die stimulerend kan optreden, weet wat er in de markt omgaat en snel kan inspelen op nieuwe ontwikkelingen.

Taken van de afdeling:
- onderhandelingen voeren en de voorbereiding van de uitgifte van grond (erpacht, ruilingen en verkopen);
- heruitgifte van erfpachtsgronden van delen van de stad;
- vanuit de uitgifte-optiek stimuleren van de ontwikkelingen in de ruimtelijke ordening;
- administreren en tekenwerk.

Taken van het hoofd:
- management van de afdeling;
- vakinhoudelijke inbreng bij het algemeen beleid van het grondbedrijf;
- relatie onderhouden met het bestuur en andere diensten van de gemeente;
- een voortrekkersrol bij initiëring van nieuwe ontwikkelingen en het marktgericht opereren.

Binnen de dienst is een organisatieproces gaande. Van het hoofd van de hoofd-afdeling wordt een actieve bijdrage in dit proces verwacht.

Vereisten:
- universitair niveau in een voor deze functie relevant vakgebied, danwel vergelijkbaar niveau;
- ervaring in het vakgebied;
- leidinggevende en andere contactuele vaardigheden;

De functie is een organisatieproces gaande. Van het hoofd van de hoofd-afdeling wordt een actieve bijdrage in dit proces verwacht.

Vereisten:
- Kandidaten dienen in het bezit te zijn van een (bij voorkeur) eerstegraads onderwijsbevoegdheid. Gezien de bovenvermelde taakomschrijving geniet kandidaten, die tevens in het bezit zijn van een onderwijsbevoegdheid in de lichamelijke oefening dan wel over ervaring op het gebied van de lichamelijke oefening beschikken, de voorkeur.
- Voor een goede taakvervulling wordt het hebben van ruime ervaring met het a.v.o. - v.w.o. dan wel het m.b.o. - h.b.o., als docent en als (wnd.) schoolleider noodzakelijk geacht.
- Uit hoofde van zijn functie zal de inspecteur aan veel overlegsituaties met diverse instanties deelnemen.
- Het beschikken over goede contactuele eigenschappen is dan ook eveneens noodzakelijk. Verwacht wordt dat hij zal kunnen luisteren, maar ook dat hij een duidelijke eigen inbreng zal hebben.
- Voorts wordt van hem verwacht, dat hij de beginselen van het openbaar onderwijs onderschrijft;
- bereidheid tot medewerking aan een psychologisch onderzoek.

Salaris: maximaal f 8.049,- bruto per maand.

Informatie: Voor nadere inlichtingen kunt u zich wenden tot de heer H. Mossel, telefoon 070 - 123270 of mevrouw J.S.M. Zandbergen-Aalders, telefoon 070 - 123505.

Sollicitaties inzenden vóór 14 oktober 1985.

Sollicitaties inzenden vóór 14 dagen na verschijnen van dit blad.

Voor deze functie geldt:

Het salaris is afhankelijk van opleiding, leeftijd en ervaring. Vrouwelijke gegadigden worden uitdrukkelijk verzocht te solliciteren.

Schriftelijke sollicitaties onder vermelding van het vacaturenummer en de linkerbovenhoek van een brief en enveloppe en voorzien van uw adres met postcode, zenden aan het Gemeentelijk Wervingscentrum, Postbus 11, 2501 CA 's-Gravenhage.

